

Londra, Downing Street. Premierul olandez Piet de Jong și ministrul de externe Josef Luns întâmpinați de primul ministru Harold Wilson și de ministrul de externe George Brown

Roma. Convorbiri între ministrul de externe bulgar Ivan Bașev (primul din stînga) și ministrul de externe italian Amintore Fanfani (primul din dreapta, în prim plan)

Înainte de căderea cortinei peste „Olimpiada albă” Ceremonia de închidere pe stadionul de la Grenoble

brasilia

Influența anumitor cercuri militare asupra orientării guvernului brazilian tinde să crească — consideră „Gazette de Lausanne”. Exemplificînd, ziarul elvețian apreciază că în ochii observatorilor Consiliul național al securității apare tot mai mult ca un „superminister”, investit cu responsabilități în numeroase domenii ale politicii interne. (Cîte un reprezentant al Consiliului va fi atașat pe lingă fiecare ministru.) Aceeași sursă dă ca probabilă o apropiată remaniere a guvernului, „tot în favoarea militarilor”.

madrid

În mod neoficial agențiile de presă occidentale au anunțat că luni s-a reunit Consiliul Regatului în legătură cu problema succesiunii generalului Franco la funcția supremă în stat. „Se crede — transmite agenția „Europa Press” — că membrii consiliului au hotărît să propună anumite soluții șefului statului pentru cazul în care postul său ar deveni vacant, în vederea aplicării mecanismelor prevăzute de Legea organică”. În virtutea acestei legi trei persoane îndeplinesc condițiile cerute pentru a aspira la funcția de șef al statului spaniol: Don Juan conte de Barcelona, fiul lui Alfons al XIII-lea; fiul său Juan Carlos și Don Alfonso de Bourbon y Dampierre, fiul lui Don Jaime, fratele mai mare al lui Don Juan.

pretoria

Întrucît „Partidul unit” — de opoziție — a renunțat să participe la competiția prezidențială din Republica Sud-Africană, favoritul formației politice majoritare — „Partidul național” (promotor al apartheidului), Jim Fouche, a devenit noul președinte al țării. Septuagenarul Jim Fouche este liderul partidului național din provincia Orange. În guvernul Verwoerd a fost ministrul apărării, iar în cel al lui Vorster ministru al agriculturii. Magistratura supremă îi revine în circumstanțe speciale. Lui Charles Swart, demisionat în mai 1967 din funcția de președinte al R.S.A., trebuia să-i succedeză Theodore Ebenezer Ganges, însă acesta, puțin timp

după alegerea sa, dar înainte de a putea presta jurământul, a suferit o hemoragie cerebrală și a murit acum cîteva săptămîni la spitalul Groote Schuur.

bissao

Se va diferenția politica oficială a Lisabonei față de coloniile sale africane? În unele medii ale armatei portugheze cîștigă teren opinia că Guineea Bissau ar trebui abandonată din cauza eforturilor prea mari pe care le cere menținerea regimului colonial în acest teritoriu. Prin aceasta, judecă ele, misiunea armatei coloniale lusitane care ar avea de luptat numai pe două fronturi — în Angola și Mozambic — ar avea mai multe șanse. Ca un răspuns implicit al guvernului portughez la această întrebare, a fost resimțit turneul întreprins de președintele Americo de Rodriguez Thomaz în coloniile africane ale Portugaliei. Amiralul Thomaz, care a intenționat să demonstreze la fața locului poziția confortabilă a Portugaliei în cele trei colonii, a fost nevoit să-și modifice itinerarul plănuit inițial deoarece includea zone controlate de forțele patriotice africane.

new orleans

Procurorul Jim Garrison l-a citat pe Allen Dulles, fostul director al C.I.A., pentru a compărea în cadrul anchetei pe care o întreprinde în vederea elucidării circumstanțelor în care a fost asasinat John Kennedy. Allen Dulles, care domiciliază la New York, urmează să se prezinte în fața procurorului statului Louisiana la 7 și 8 martie. Garrison consideră că fostul șef al C.I.A. ar putea să-i furnizeze informații folosite asupra activității pe care Lee Harvey Oswald ar fi desfășurat-o în slujba C.I.A.

beirut

Agenda electorală libaneză a fost definitivată: Camera Deputaților va fi reînnoită în trei tururi de scrutin, ce se vor desfășura la intervale de o săptămînă — 24 martie — Beirut și Libanul de nord; 31 martie — provincia Bekaa și Libanul de sud, 7 aprilie — Libanul central.

Hue. Soldați americani surprinși de un atac al patrioșilor sud-vietnamezi. Pe masă, micul dejun a rămas neatins...

LUPTELE DE LA HUE

Hue, orașul istoric, vechea capitală a împăraților Anamului, nu mai este decât un morman de ruine. Bombele și rachetele cad pretutindeni. Cîteva sute de oameni reținuți în citadela imperială țin piept, fără să cedeze nici un pic de pămînt, soldaților americani și sud-vietnamezi în număr de mai multe mii.

E greu de închipuit că Hue a devenit un cîmp de luptă. Acest oraș nu mai reprezenta decât un centru cultural unde, desigur, guvernul proamerican de la Saigon era sfidat, dar care se ține pînă acum departe de război. Numeroși intelectuali și studenți din Hue nu-și mai ascundeau simpatia față de voința de independență reprezentată de Frontul Național de Eliberare și de luptătorii denumiți „Vietcong”.

Au fost suficiente 25 de zile pentru ca Hue să devină un centru al F.N.E. Totul a început la 29 ianuarie. La Hue, instalarea F.N.E. avusese loc aproape fără incidente. Dar, după cîteva zile, riposta trupelor americane și sud-vietnameze a început să se manifeste. De fapt, de la 9 februarie se desfășoară un adevărat război de asediu în care asediații și asediații luptă cu îndrăzneală pentru a stăpîni cîteva metri pătrați de teren.

Trupele americane și sud-vietnameze au reușit să stabilească un cap de pod pe malul de nord al Fluviului Perlelor, care împarte orașul în două părți. Situația lor este însă grea deoarece trupele F.N.E. păstrează pozițiile de la sud și vest ale citadelei și terenul din ju-

Correspondență specială pentru „Lumea” de la Roger Géraud

redactor al agenției
„France Presse”

rul fostului palat imperial, dominînd de acolo tranșeele pușcașilor marini americani. Aceștia nu reușesc să înainteze, în ciuda triplului sprijin al artileriei terestre, artileriei navale și bombardamentelor aeriene. Mai mult chiar: în urmă cu cîteva zile, trupele F.N.E. au reușit să respingă pușcașii marini care se infiltraseră dincolo de zidul de răsărit al citadelei.

În momentul în care transmit această corespondență, situația este de asemenea natură încît experții americani nu sînt în stare să indice cum și cînd vor putea înregistra vreun progres.

Forțele F.N.E. dețin un dreptunghi de aproximativ 1500 m pe 750 m — adică aproximativ un kilometru pătrat — și au reușit să primească întăriri. Pozițiile F.N.E. nu sînt încercuite iar forțele „Vietcong” acționează în provincia Hue, unde întind ambuscade coloanelor de aprovizionare americane. Astfel, la 17 februarie, o coloană americană a suferit lovituri foarte grele și a trebuit

să se înapoieze din drum spre tabăra americană de la Thu Bai, ea însăși hărțuită de tirul neîncetat al mortierelor.

Se pare că, de două zile, întăriri destul de importante ale F.N.E. au izbutit să pătrundă în citadela de la Hue de vreme ce, noaptea trecută, pozițiile americane și sud-vietnameze au fost atacate energic de către apărătorii citadelei, care au inundat cu rachete pozițiile americane. În plus, ambarcațiunile americane care navigau pe cursul superior al Fluviului Perlelor au fost bombardate; una dintre ele s-a scufundat.

Pentru a înțelege mai bine ce se petrece la Hue, trebuie să menționăm faptul că nu e vorba numai de o rezistență eroică împotriva unei concentrări de trupe mult superioare din punct de vedere numeric. (La Saigon se recunoaște că forțele americane și sud-vietnameze de la Hue sînt de zece ori mai numeroase decît adversarii lor din F.N.E.). Rezistența combatanților din F.N.E. la Hue imobilizează trupe americane și sud-vietnameze de elită. Toate taberele americane, de la frontiera laotiană pînă la mare, sînt hărțuite, iar faimoasa poziție-cheie de la Khe Sanh, unde s-au reținut 5000 de pușcași marini americani, devine astfel tot mai izolată. Totodată, forțele F.N.E. se pot apropia de o altă poziție-cheie americană, baza de la Da Nang, care se află în stare de alarmă permanentă.

Pe scurt, în bună parte datorită rezistenței orașului Hue, situația la sud de paralela 17 este mai avantajoasă pentru F.N.E. decît în urmă cu 25 de zile. Forțele americane și sud-vietnameze își mențin pozițiile și bazele, dar circulația între aceste baze devine tot mai anevoioasă, iar în unele cazuri chiar imposibilă, cu atît mai mult cu cît în actuala perioadă de muson și ploii torențiale, natura este aliata partizanilor din F.N.E., mai adaptați la aceste lupte pe teren mlăștinos.

Hue, 20 februarie

Iluzii, mituri, realități

Parcursul uriașei cantități de declarații, articole, opinii despre actualele evenimente din Vietnamul de sud atestă o eferescență rar întâlnită în viața politică a Statelor Unite, lasă pe orice observator cu certitudinea că valul de „optimism organizat” (potrivit expresiei ziarelor americane) lansat de cercurile oficiale a fost spart. Comentatorii apreciază că în ultimii douăzeci de ani nici un fenomen nu a afectat atât de profund ansamblul vieții politice din Statele Unite (ca, de altminteri, și relațiile lor externe), nicidecum spectrul eșecului, al unei înfringeri morale și politice de anvergură nu a tulburat atât de puternic viața politică și socială a țării. Într-adevăr, ultimele 20 de zile au zguduit America!

REAȚIE ÎN LANȚ

„Momentul adevărului este aproape în Vietnam. Sîntem poate în prezent la cîntărea hotărîtoare care va determina rezultatul luptei în Asia de sud-est. Nu încapă nici o îndoială că trupele noastre și ale aliaților se vor comporta minunat în această ocazie și, cred, că americanii din metropolă, cu toate îndoilele și disperarea pe care unii le-au exprimat, se vor dovedi la înălțimea situației”. Declarația aparține secretarului de stat Dean Rusk. Ea nu datează de anul trecut, nici de acum două luni. Oricît ar părea de straniu, ea a fost făcută în urmă cu circa o săptămînă, la Atlantic City, în fața unei asociații a profesorilor. Deci, în plină ofensivă a forțelor patriotice din Vietnamul de sud, în momentul în care presa americană vorbea deschis de marile eșecuri militare și politice ale Statelor Unite.

Ținînd seama de realitățile de pe terenurile de luptă, există toate motivele ca această declarație, ca și multe alte acțiuni asemănătoare, să fie considerată ca o tentativă de a opri largul proces al mutațiilor care se produc în starea de spirit a opiniei publice americane, de a contracara resentimentul larg și deza-probarea severă a politicii Statelor Unite.

Imagine a luptelor de stradă de la Hue. Tirul luptătorilor din F.N.E. obligă un grup de militari americani să se adăpostească îndărătul unui tanc

Consiliu de război la Casa Albă. Președintele Johnson, generalul Wheeler, președintele Comitetului mixt al șefilor de state majore, și viitorul șef al Pentagonului, Clifford

Propunîndu-și clasificări proprii ale stării de spirit în opinia publică americană, unele ziare („Christian Science Monitor”) stabilesc existența următoarelor categorii:

— Pesimiștii — care numeau cîndva evenimentele din Vietnam „un război pe care Statele Unite nu-l pot cîștiga” și care afirmă astăzi că acesta este un război pe care ele „il pot pierde”.

— Scepticii — care spuneau că în Vietnam cîștigă încă nu a avut loc și care se îndoiesc, în prezent, că va avea loc o cîștigare favorabilă Statelor Unite.

— Realişti — care afirmă că S.U.A. duc în zadar războiul din Vietnam, dar care se gîndesc acum dacă nu cumva Statele Unite merg spre un impas total.

Fie că acceptăm sau nu diviziunea de mai sus, cert este că în toate cele trei categorii lipsește orice urmă de optimism sau încredere în evoluția războiului și că ele reflectă reacția foarte puternică pe care au provocat-o în opinia publică ultimele evenimente din Vietnam. Mitul „invincibilității americane” a fost

cultivat asiduu și întreținut de declarațiile oficiale — politice sau militare. Putem cita un singur exemplu — „luna de optimism”. În noiembrie trecut, o dată cu vizita generalului Westmoreland la Washington, s-a făcut o largă publicitate oficială opiniilor despre victoria certă în Vietnam. Generalul Earl Wheeler, președintele Comitetului mixt al șefilor de state majore, afirma: „Perspectiva în Vietnam este un apropiat succes... Statele Unite sînt în curs să cîștige războiul”. Iar generalul Westmoreland: „Sînt absolut sigur că dacă în 1965 inamicul era victorios, el pierde în prezent... De peste un an Vietcongul n-a mai raportat nici o victorie. Efectivele sale scad cu rapiditate”.

Aceasta se întîmpla în perioada în care sloganul oficial la modă era că „la capătul tunelului se vede în sfîrșit lumina”. Or, acum opinia publică din Statele Unite are tot temeiul să considere că în labirintul politicii americane în Vietnam nu se vede nici un fel de lumină.

În raportul dintre opinia publică americană și Administrație se petrece un proces dublu. Pe de o parte, totul este pus în mișcare pentru ralierea opiniei publice la politica oficială. În acest spirit, se încearcă acreditarea ideii unei victorii „în ultimă instanță” a armatelor americane și se reacționează cu nervozitate la prezentarea de către presă a lucrurilor așa cum se desfășoară ele. Într-o convorbire telefonică de 20 de minute cu un reporter din Washington, președintele Johnson a protestat cu asprime împotriva relatărilor presei asupra crizei din Vietnam. Faptul în sine nu este neobișnuit, antecedentele de acest gen au fost numeroase, dar cercurile autorizate consideră că de astă dată presa „a întrecut măsura”.

Pe de altă parte, după cum scriu ziarele, atmosfera la Washington este tulburată și întunecată. Sub cupola Capitolului spiritele sînt înfierbîntate. În Congres, dezbaterile vii despre Vietnam nu sînt, firește, un lucru nou. Ca și pe plan național, actualele evenimente au fost de natură să impulsioneze procesul de distanțare a unor oameni politici (dintre care mulți erau, după cum se știe, în trecut sprijinitori ai Administrației) de politica oficială în Vietnam. Ceea ce a reieșit însă mai puternic în ultima perioadă este deosebit de intensă preocupare a cercurilor politice față de **perspectivele și implicațiile posibile** ale conflictului.

La nivelul cercurilor parlamentare, lista criticilor Administrației a crescut mai

ales pe acest plan. În numărul trecut al revistei am publicat la rubrica „Puncte de vedere” declarațiile unor senatori și membri ai Congresului în legătură cu Vietnamul. Dacă criticii mai vechi ai politicii oficiale au găsit în desfășurarea evenimentelor, noi argumente puternice în favoarea tezei lor, rindurile lor s-au întregit prin prezența pe aceeași platformă a unora dintre sprijinitorii constanți ai politicii oficiale, care și-au reconsiderat radical opiniile.

Senatorul Jacob R. Javits denunța „victoriile aparente” cu care se face paradă. Senatorul Harry F. Byrd (democrat): „Simt o neliniște crescândă, o nemulțumire adâncă în legătură cu modul în care este dus războiul din Vietnam”. Senatorul Hugh Scott: „poporul american se simte frustrat de un război nepopular...” Sînt doar cîteva exemple mai recente. La ele se adaugă însă perspectiva care se anunță furtunoasă. Campania electorală pentru alegerile-test de la New Hampshire (între Nixon și Romney) are ca subiect principal Vietnamul, ceea ce, după părerea observatorilor, are o importanță mai mult decît simbolică. Fenomenul cel mai marcant pare să fie însă recenta declarație a senatorului Robert Kennedy, care pune la îndoială aprecierile, promisiunile și chiar informațiile Washingtonului. Afirmînd că războiul din Vietnam subminează puterea americană, el dezavuează total politica oficială în ce privește scopurile și metodele în acest război, ca și justificările morale pe care le invocă.

Presa americană a imaginat un dialog între Robert Kennedy și reprezentanții politicii oficiale:

Robert Kennedy

— Trebuie să scăpăm de iluzia că evenimentele din ultimele două săptămîni reprezintă un fel de victorie a forțelor noastre în Vietnam.

— O victorie militară nu se află în perspectivă pentru noi și nici după colț. De fapt, ea depășește probabil posibilitățile noastre.

— E o iluzie că războiul poate fi soluționat așa cum dorim noi, în timpul pe care-l dorim noi. Acesta este privilegiul celor care-și pot înfrînge inamicul, iar noi nu putem face acest lucru.

— A venit timpul să spunem adevărul. Declarațiile oficiale nu prezintă decît o amplă cronică a erorii. Populului nostru trebuie să i se spună adevărul despre război.

Administrația

— Președintele n-a argumentat că ultimele două săptămîni ar fi o victorie pentru Statele Unite, dar a spus că Vietcongul nu a reușit să obțină victoria pe care o dorea.

— Nu căutăm o victorie militară totală. Vom folosi atîtea forțe militare cît este necesar pentru acest război.

— Termenii noștri sînt minimi.

— Toți cei din Casa Albă trebuie să vorbească cu anumite restricții atîta timp cît războiul continuă.

Un dialog — de astă dată real — la televiziune a grupat cîteva cunoscute personalități americane, specialiști în problemele asiatice, cum ar fi Edwin O. Reischauer, fost ambasador în Japonia și actualmente profesor la Harvard, John Kenneth Galbraith, fost ambasador în India, de asemenea profesor la Harvard, Tran Van Dinh, fost însărcinat cu afaceri sud-vietnameze la Washington. Toți cereau ca realitatea să fie privită în față. „Este timpul să ne dăm seama că am pierdut războiul...” — spunea Reischauer.

Asemenea declarații găsesc un temeinic suport și în sondajele de opinie publică. Într-o anchetă făcută la 15 februarie, un sondaj al faimosului Institut Gallup afirmă că circa 65 la sută din

populația interogată este nefavorabilă politicii duse în Vietnam.

FANTOMA „SOLUȚIEI MILITARE”

Firește, starea de spirit a opiniei publice americane nu poate fi examinată în mod nediferențiat. Există poziții ce conturează cu multă precizie hotărîile între diferitele moduri de a privi și aborda această problemă. Să ne oprim, în primul rînd, la cei ce insistă în a o considera exclusiv din punct de vedere militar. Pentagonul a fost cel mai afectat de evenimente. Succesele remarcabile ale forțelor patriotice sud-vietnameze împotriva trupelor agresoare americane sînt considerate pe un plan mai larg și anume — al ponderii intervenției militare americane în Vietnam. Este instructivă o statistică publicată într-unul din ultimele numere ale săptămînalului american „U. S. News and World Report”, potrivit căreia în Vietnamul de sud se află:

— forțe armate terestre: 7 din 19 divizii de luptă de care dispun Statele Unite;

— marină militară: direct sau indirect, 30 la sută din navele de război americane sînt implicate în război;

— aviație militară: circa 50 la sută din totalul efectivelor;

— infanterie marină: două divizii din cele patru existente.

Din această situație, grupurile de experți, oameni politici, presa încearcă să deducă semnificația pe care ea o are pentru aprecierea evenimentelor din Vietnamul de sud: cu toate mijloacele, cu toate miliardele cheltuite, cel mai

mare mecanism militar al lumii capitaliste nu a reușit nici măcar să smulgă inițiativa din mîinile forțelor patriotice.

Pentru ce „soluții miraculoase” de viitor optează Pentagonul? Știrile sînt fragmentare, incomplete, datele lor fiind, bineînțeles, secrete. Dar există așa-numitele „indiscreții oficiale” sau mai precis „teste” la care se recurge deseori. Deocamdată, s-a anunțat trimiterea unor noi efective. Deși ele sînt doar de 10 500 de oameni, problema pe care o ridică este cu totul alta. Se stabilise că plafonul anului 1969 va fi de 525 000 de oameni în Vietnamul de sud. Prin trimiterea actualului contingent mai rămîn doar

10 000 de oameni pentru ca el să fie completat. S-au stabilit deci noi baremuri care vor rămîne inițial ascunse opiniei publice, dar care ne fac să credem că cifra prevăzută a fost depășită în mod considerabil.

„REȚETA” GENERALULUI WHEELER

O masă lungă, în jurul căreia se află întregul guvern american, în frunte cu președintele. În fața lor, în dreptul unei hărți, în picioare, un om înalt, uscățiv, îmbrăcat în civil, explică ceva. Fotografia publicată de întreaga presă americană înfățișă momentul în care generalul Wheeler, președintele Comitetului mixt al șefilor de state majore, dădea expli-

cații asupra situației din Vietnam. Nu se cunosc prezentarea pe care a făcut-o și nici măsurile pe care le-a recomandat, dar din declarațiile sale ulterioare tabloul a putut fi reconstituit...

Furtuna a fost dezlănțuită de o declarație a purtătorului de cuvînt al senatorului McCarthy că dispune de informații după care generalul Wheeler ar fi recomandat folosirea armelor nucleare în războiul din Vietnam. Tot atunci, știri din capitala americană anunțau că patru specialiști în domeniul armelor nucleare ar fi plecat în Vietnamul de sud. A urmat o scrisoare adresată de senatorul Fulbright secretarului de stat, în care-i cerea lămuriri în legătură cu aceste fapte. Cităm o opinie din declarațiile senatorului Fulbright: „Ar fi un grav serviciu adus țării noastre, ba chiar un dezastru... Mă opun ideii că S.U.A. ar putea distruge bariera psihologică internațională care a existat de la Hiroșima și Nagasaki încoace, împotriva folosirii armelor nucleare. Dat fiind că noi sîntem singura națiune care a folosit arme nucleare pentru a distruge viețile unui popor asiatic, avem o răspundere specială de a nu folosi din nou aceste arme, de a nu face primul pas pe calea unui conflict nuclear generalizat care ar duce la distrugerii incalculabile”.

Știrile unei eventuale „escaladări calitative” au provocat o discuție foarte aprinsă. Dezmințirile purtătorilor de cuvînt s-au dovedit insuficiente. A fost necesară intervenția președintelui, care în conferința sa de presă de săptămîna trecută a afirmat că nu s-a pus o asemenea problemă și că speră că prin această discuție va lua sfîrșit. Dar rumoarea stîrnită nu a putut fi potolită. În cursul emisiunii „În fața națiunii”, retransmisă la cîteva zile după ce luase sfîrșit vizita premierului britanic în Statele Unite, ziaristul Marquis Child de la „Saint Louis Post Dispatch” l-a întrebat pe Harold Wilson ce părere are despre eventuala folosire a armelor nucleare în Vietnam.

— Ar fi o curată nebulie — a răspuns omul de stat britanic.

Spectrul „soluției militare” obsedează cercurile extremiste din Statele Unite, obsesie care s-a extins și asupra Administrației. Într-o singură noapte, președintele Johnson a parcurs teritoriul american de la o coastă la cealaltă. Scopul — „cuvîntări înflăcărâte”, cum scriau ziarele, în fața unităților ce plecau spre Vietnam în cadrul contingentului celor noi 10 500 de soldați puși la dispoziția generalului Westmoreland. Și la Fort Bragg (Carolina de Nord), și la El Toro (California) tema a fost aceeași — „hotărîrea” americană de a „lupta pînă la capăt”. Traseul a continuat cu vizitarea port-avionului „Constellation” și cu o întrevvedere cu fostul președinte Eisenhower.

Comentînd semnificația miilor de kilometri parcurși, observatorii americani ajung la concluzia că agitația ultimelor zile confirmă poziția extrem de serioasă a S.U.A. în Vietnamul de sud.

Evenimentele care au avut loc în ultimul timp, au dovedit izolarea Administrației în rîndul propriei sale opinii publice. Principala concluzie care se desprinde este că nu „soluția militară”, ci o politică realistă care să privească faptele în față și care să aibă curajul unei atitudini noi față de războiul din Vietnam este considerată de cercurile realiste ale populației americane ca fiind singură în măsură să scoată Statele Unite din impasul în care s-au afundat.

Sergiu VERONA

ANALIZA UNUI EȘEC ELECTORAL

Membrii Comitetului Central al Partidului social-democrat danez și ai prezidiului său, membrii grupului parlamentar, șefii secțiunilor regionale, numeroși lideri sindicali — în total aproximativ 300 de persoane — s-au întrunit la Copenhaga într-o consfătuire care s-a desfășurat aproape în întregime cu ușile închise. Obiectul acestei reuniuni, neobișnuite și prin compoziția și prin climatul de încordare în care se pare că s-a desfășurat, l-a constituit analiza cauzelor recente înfringeri electorale.

Intr-adevăr, eșecul a surprins și pe conducătorii partidului. „Uzura prin putere“, despre care vorbesc mai toți observatorii, s-a tradus, după părerea acestora, printr-o devitalizare treptată, de la dinamismul de acum 30—40 de ani și realizările pe care le-a determinat, la un „imobilism pe laurii cucerii“. În aceste condiții, media de vîrstă a social-democraților a mers crescînd: dacă printre vechii alegători fidelitatea a suferit relativ puțin, interesul tinerelor generații pare să se îndrepte către grupări care le apar mai dinamice și mai flexibile în raport cu realitățile contemporane: după medii și preocupări, această parte a corpului electoral își plasează încrederea fie la stînga social-democrației, în comuniști, fie la dreapta ei, spre centru, mai cu seamă în partidul radical.

VICTORIE „À LA PIRUS“

Schimbările survenite recent în cabinetul chilian nu i-au surprins pe comentatori. Se știe că criza de guvern a fost precipitată de conflictul dintre președinte și conducerea partidului guvernamental (democrat-creștin) în probleme de politică economică. Motivele acestui conflict sînt complexe (vezi „Lumea“ nr. 8), iar după Congresul extraordinar al partidului (din ianuarie), în care președintele a obținut dreptul de a decide asupra liniei de acțiune în probleme economice, se părea că reorganizarea guvernului va putea fi evitată. (La acest Congres, președinția partidului a fost obținută de Jaime Castillo, favorabil măsurilor preconizate de guvern). Totuși, la foarte puțin timp după Congres, guvernul a trebuit să renunțe la „proiectul economiilor“ (care viza mai ales salariile) — fiind evidentă perspectiva respingerii lui în Senat — iar la 14 februarie și-a prezentat demisia autorul proiectului, Sergio Molina, ministrul finanțelor. După ieșirea lui Molina din guvern, și ceilalți miniștri și-au dat demisia, motivînd-o prin dorința lor de a oferi președintelui posibilitatea unei remanieri cerute de situația politică. Remanierarea a afectat 5 posturi ministeriale și a dus, în principal, la înlocuirea ministrilor din departamentele unde se pregătiseră măsurile care au determinat conflictul din partidul democrat-creștin. Unii observatori trag de aici concluzia că majoritatea — de altfel redusă — obținută de președintele Frei la Congresul partidului s-a transformat de fapt într-o victorie „à la Pirus“.

B.I.T. DESPRE ȘOMAJ

Din datele Biroului Internațional al Muncii (B.I.T.) cuprinse în Anuarul pe 1967, care va fi publicat în curînd, rezultă că într-o serie de țări occidentale șomajul se menține la un nivel ridicat. În Statele Unite există trei milioane de șomeri. În ultimii ani, la minele din țările membre ale Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, efectivul lucrătorilor a fost redus cu 25 la sută.

Convorbirile franco-vest-germane

Georges Dascal

Întîlnirea franco-vest-germană la Elysée. În primul plan, de la stînga la dreapta: cancelarul Kiesinger, președintele de Gaulle și ministrul de externe Brandt

La sfîrșitul celor 24 de ore de convorbiri oficiale care au avut loc la Elysée și în diferite ministere, generalul de Gaulle, cancelarul Kiesinger și cei vreo 20 de miniștri din guvernele francez și vest-german s-au declarat satisfăcuți. În raport cu atmosfera de tensiune, nemărturisită dar crescîndă, care a marcat în ultimii aproape cinci ani întîlnirile bianuale la nivel înalt prevăzute de tratatul de prietenie dintre cele două țări, este într-adevăr un progres. Declarația comună finală a fost salutăată, de o parte și de cealaltă, ca expresie a unui „compromis constructiv“. Chiar în cercuri care de obicei manifestă o atitudine critică față de politica europeană a președintelui de Gaulle, se consideră că „s-a făcut, după cît se pare, un mare pas în direcția unei comunități vest-europene, care să includă Anglia, Irlanda și Țările Scandinave“.

În ce constă „compromisul constructiv“? În cele patru puncte ale declarației comune, partea vest-germană se asociază unora din părerile generalului de Gaulle despre ceea ce trebuie să fie evoluția Pieței comune; în schimb, partea franceză a avut grijă ca — mai cu seamă într-un moment în care relațiile dintre Republica federală și S.U.A. nu sînt lipsite de dificultăți — oaspeții să nu se întoarcă la Bonn cu mîinile goale. Ca de obicei, părțile și-au reafirmat, în primul punct al documentului final, dorința comună de a se continua dezvoltarea Pieței comune, dîndu-se însă o tăcută prioritate ideii că întărirea actualei formații nu are a fi subordonată nici unei condiții pre-

alabile, privitoare de pildă la aderarea unor noi candidați. La punctul următor însă, interlocutorii s-au pronunțat pentru lărgirea Comunității vest-europene, fie prin adeziunea, fie prin asocierea a noi membri și se menționează, nominal, Anglia. În al treilea rînd — și acesta este punctul care a reținut îndeosebi atenția vigilentă a observatorilor — se preconizează pînă atunci realizarea între C.E.E. și țările candidate a unor „aranjamente“ care să permită să se dezvolte între ele schimburi de produse industriale și agricole. Aceste aranjamente ar urma să implice recurgerea la modalități de natură să ușureze comerțul între cei interesați. În sfîrșit, al patrulea și ultimul punct afirmă, în termenii uzuali, încrederea celor doi parteneri în rolul C.E.E.

La Paris s-a manifestat mulțumirea pentru faptul că, pe viitor, o soluție rezonabilă a aranjamentelor comerciale cu Anglia va fi căutată de acum înainte în șase și că, în consecință, Franța nu mai are a se teme — așa cum lăsau să se întrevadă eforturile lui Wilson în acest sens — de constituirea, în interiorul Comunității europene, a unui front în cinci care ar fi înlăturat Franța din discuțiile cu britanicii sau ar fi exercitat asupra ei o presiune permanentă. Este, de altfel, un succes al diplomației franceze fap-

ful că, după cum reiese din formulările declarației comune, diplomația vest-germană va pleda pentru unele dintre tezele și propunerile Franței. Observatorii subliniază în special că Bonnul va fi cel care va adresa Londrei și celorlalte capitale interesate comunicările privitoare la aranjamentele industriale și agricole pentru faza de tranziție pînă la intrarea propriuzisă în Piața comună. Pe de altă parte, delegația vest-germană — după prima și agreabila surpriză de a constata că gazdele sînt hotărîte să considere închis incidentul stîrnit de discursul de la Ravensburg al lui Willy Brandt — au părăsit Parisul cu unele precizări în ceea ce privește „aranjamentele” la care președintele de Gaulle se referise în conferința sa de presă din 27 noiembrie. Și, de asemenea, cu asigurarea că ministrul de externe francez, Couve de Murville, va participa, la 29 februarie la reuniunea de la Bruxelles în care „cei șase” vor discuta problema adeziunii Marii Britanii la C.E.E. Poate că, în fond, Bonnul nici nu dorea mai mult, Republica federală neavînd motive să contribuie prea stăruitor la redresarea economiei britanice.

Formula la care s-a ajuns pare deci să dea satisfacție tuturor, fără însă ca prin aceasta unui sau altui să-i acorde calități miraculoase. Unii comentatori bine informați consideră chiar că limitele acordului sînt vizibile și că, în fapt, nu s-a depășit o formulă de cooperare pur comercială. În această privință, „Le Figaro” manifestă un scepticism relativ, scriind următoarele rînduri prudente: „De fapt, s-a introdus într-un ambalaj plăcut o marfă care este departe de a fi nouă sau originală, deoarece ea fusese propusă de generalul de Gaulle în noiembrie anul trecut”. Totuși, diferite cercuri franceze subliniază cu plăcere că Bonnul s-a raliat în mod concret la ideea *asocierii* Angliei la Comunitatea europeană, idee care fusese lansată de generalul de Gaulle încă din ianuarie 1963, cu prilejul faimoasei Conferințe de presă în care a respins prima candidatură britanică. Subliniind că la 15 și 16 februarie 1968 generalul de Gaulle nu a cedat nimic interlocutorilor săi asupra fondului, iarul „Combat” observă totuși că președintele Republicii „și-a nuanțat poziția în privința procedurii, și formula la care s-a ajuns lasă deschise Angliei toate speranțele”. Cu condiția, se adaugă, ca și Londra să adopte o atitudine mai suplă: „Dacă se menține la vechea sa poziție de „totul sau nimic”, trebuie să știe că al doilea termen al acestei alternative este cel care are toate șansele să fie reținut”, scrie și „Le Monde” în încheierea unui editorial.

Dar, dincolo de problema-cheie pe care candidatura Angliei și atitudinea comună a celor șase față de ea continuă să o reprezinte, se impune observatorilor o altă constatare: colaborarea dintre Franța și Republica Federală a Germaniei a ieșit oarecum întărită din convorbirile de la Paris și pe planul relațiilor bilaterale. În acest domeniu, care au fost punctele acordului?

Fără a se ajunge la o poziție identică asupra tuturor problemelor, s-a hotărît totuși să se dea în primul rînd viață unui „comitet de coordonare economic și industrial”, prezidat în comun de Michel Debré și Karel Schiller, respectiv miniștrii economiei și finanțelor al Franței și al Germaniei federale. Acestui comitet, format din nouă personalități vest-germane și franceze reprezentînd industria, comerțul și băn-

cile, îi va reveni întreaga răspundere în materie de politică energetică, politică fiscală, în special în ce privește statutul filialelor vest-germane în Franța și invers, în materie de comerț internațional și îndeosebi în ce privește consecințele planului de austeritate enunțat de președintele S.U.A., Johnson. Comitetul va avea de asemenea competența să examineze problemele privitoare la sistemul monetar internațional și cele în legătură cu ritmul de aplicare a runde Kennedy (reducerea tarifelor vamale).

Pe plan științific, colaborarea bilaterală a fost de asemenea examinată pe larg în cursul convorbirilor de la Paris și, la terminarea convorbirilor particulare dintre Maurice Schumann și Gerhardt Stoltenberg, miniștrii care răspund de cercetările științifice, s-a ajuns la un triplu acord. Rezultatele cele mai concrete au fost înregistrate, desigur, pe plan tehnic, și îndeosebi în domeniile colaborării nucleare și colaborării spațiale. După cum se arată din anumite surse — știri neconfirmate încă la Paris — s-ar fi reținut chiar ideea unei Comunități Europene a tehnologiei între cei șase și Anglia. Ar putea fi vorba de un fel de „pool” al creierelor și al mijloacelor și care ar avea avantajul de a ajuta Anglia să slăbească legăturile speciale care o leagă de Statele Unite în domeniul nuclear. Este, fără îndoială, o problemă care merită a fi urmărită.

Așadar, pe planul colaborării științifice franco-vest-germane propriu-zise, cei doi miniștri au ajuns la un acord asupra următoarelor obiective: 1. studierea și realizarea unor programe de dezvoltare a reactorilor nucleari avansați în scopul unei utilizări industriale comune; 2. elaborarea unui program spațial vest-european coordonat, în special în domeniul sateliților de comunicații — asupra acestui punct precis, va fi adoptată o atitudine comună cu prilejul negocierilor care vor avea loc în curînd la Bonn, la cea de a treia Conferință spațială europeană, în vederea creării unui organism internațional pentru telecomunicații speciale și pentru utilizarea acestor aparate; 3. în materie de tehnologie (oceanografie, ordinatoare electronice, informatică etc.), un efort pentru a se promova progresul lucrărilor comune de cercetări.

Odată încheiat acest bilanț — care reflectă apropiere, dar e departe de a reprezenta o totală identitate de vederi — este greu să-i apreciem de pe acum întreaga însemnătate politică. Observatorii au remarcat totuși în toasturile închinete de șeful statului francez și de cancelarul Kiesinger, la sfîrșitul convorbirilor, și unele cuvinte pe care le-au considerat neașteptate, de pildă acelea prin care generalul de Gaulle arăta că asupra unor puncte esențiale pozițiile francezilor și vest-germanilor se întîlnesc. S-a remarcat de asemenea părerea, exprimată de generalul de Gaulle și împărtășită de cancelarul Kiesinger, conform căreia, în ceea ce privește relațiile cu țările socialiste „cele două guverne au fost de acord cu ideea că trebuie să se continue pe calea destinderii, în interesul tuturor... Sîntem de acord pentru a dori, a voi și a practica această politică”.

Paris, 20 februarie

reflector

RELATIILE R.F.G. CU ȚĂRILE ARABE

Într-un interviu acordat agenției D.P.A., ministrul de externe al R.F.G., Willy Brandt, a declarat că Germania federală este interesată într-o politică echilibrată în Orientul Apropiat și în relații prietenești cu toate statele arabe. Brandt a declarat că eforturile R.F.G. de a restabili relațiile cu țările arabe au suferit un eșec temporar în cursul războiului din iunie. „Cred totuși că perspectivele s-au îmbunătățit din nou în ultimele cîteva luni”, a adăugat Brandt.

Ministrul de externe a subliniat că Germania occidentală și-a manifestat, în declarații oficiale și în contacte neoficiale cu diferite guverne arabe, interesul față de reluarea bunelor relații cu toate țările arabe.

Întrebat dacă are impresia că, la rîndul lor, țările arabe doresc să reia relațiile diplomatice cu Germania occidentală, Brandt a răspuns afirmativ. În continuare, ministrul de externe federal a declarat că toate programele vest-germane de ajutor pentru dezvoltare, asupra cărora se căzuze de acord înainte de ruperea relațiilor diplomatice de către țările arabe, cu excepția a trei state (în 1965, cînd Germania occidentală a stabilit relații diplomatice cu Israelul), au fost continuate. Totuși, a spus el, noi programe de dezvoltare pot fi inițiate numai după reluarea relațiilor diplomatice.

În încheiere, ministrul de externe a declarat că politica guvernului federal în Orientul Apropiat este o politică de neamestec. Totuși — a precizat el — Germania occidentală este dispusă să contribuie la găsirea unei soluții în criza din Orientul Apropiat în măsura în care această politică îi permite. În general, a declarat Brandt, politica vest-germană este în conformitate cu rezoluția din 22 noiembrie 1967 a Consiliului de Securitate. El și-a exprimat opinia că două dintre cele mai importante elemente ale rezoluției sînt necesitatea stabilirii unei păci trainice și juste, care să dea fiecărui stat posibilitatea să trăiască în siguranță și fără teamă de amenințări sau violență, precum și principiul că, în zilele noastre, războiul nu trebuie să se soldeze cu schimbări teritoriale unilaterale.

VOTUL A DURAT TREI LUNI

Trei luni a durat disputa în jurul candidaturilor pentru funcția de secretar general al Organizației Statelor Americane (O.S.A.), ocupată pînă la urmă de Galo Plaza, fost președinte al Ecuadorului. Dar nu atît faptul că scrutinul a fost reluat de nenumărate ori s-a impus atenției, ci criza internă a O.S.A., pe care neînțelegerile asupra persoanei secretarului general a scos-o din nou în evidență.

O serie de țări membre ale O.S.A. au încercat să evite o alegere de natură să favorizeze influența S.U.A. pe continentul latino-american. Pînă în ultima fază a dezbaterilor — anterioară alegerii lui Galo Plaza — mai multe state, în special cele din America Centrală, s-au opus candidaturii fostului președinte ecuadorian, considerîndu-l a fi „prea apropiat” de cercurile politice nord-americane. Din 21 de voturi, Galo Plaza a primit 16; 5 voturi i-au revenit lui Marco Falcon Bricena, candidatul Venezuelei. Se presupune că, în afară de Venezuela, pentru Falcon Bricena au votat Columbia, Trinidad-Tobago, Republica Dominică și Chile.

La 23 februarie poporul sovietic sărbătorește cea de a 50-a aniversare a forțelor sale armate. În urmă cu o jumătate de secol, la 23 februarie 1918, tînăra Armată Roșie — abia formată, din voluntari, muncitori și țărani gata să-și dea și viața pentru apărarea puterii sovietice — a oprit lîngă Pskov și Narva înaintarea trupelor intervenționiste ce se îndreptau spre Petrograd. Această zi a botezului de foc, zi a primelor victorii, este socotită ziua de naștere a Armatei Sovietice.

În librăriile Moscovei au apărut în aceste zile numeroase lucrări noi, consacrate semicentenarului forțelor armate sovietice. Între ele, cartea generalului-locotenent A. I. Cerepanov, intitulată „Născută în lupte”, din care publicăm fragmentele de mai jos.

Acum 50 de ani, A. I. Cerepanov era comandantul Regimentului al doilea al Armatei Roșii, una din primele unități care a luptat eroic la 23 februarie 1918, oprind înaintarea dușmanilor ce vroiau să înăbușe încă în fașă tînărul stat sovietic.

Piața Roșie, 1918. Unul din primele detașamente ale Armatei Roșii, alcătuit din muncitori moscoviți, înainte de plecarea pe front

23 februarie 1918: PRIMA VICTORIE

de A. I. Cerepanov

„La Pskov domnea îngrijorarea. În zona gării ardeau magazinele. În curtea școlii reale se înălțau citeva ruguri: se ardeau niște documente. Vîntul de februarie smulgea din ele bucăți de hîrtie pe care le legăna în văzduh.

Străzile erau ticsite de soldați ai armatei vechi. Pe șoseaua centrală se tirau nesfîrșite convoaie. Transportau în spațele frontului artilerie, muniții, echipament și alimente ale armatei vechi care se dezagregase. Populația orașului se ascunsese în locuințe.

Îndată după sosirea la Pskov — era în seara zilei de 21 februarie — m-am îndreptat spre comandamentul frontului nordic, care se încartiruse în clădirea fostului corp de cadeți. La întrebarea unde poate fi găsit cineva din comandamentul frontului nordic, mi-au arătat o ușă pe care scria: «Telegraf». Intrînd, am văzut un om chel, cu paltonul deschiat. Era comandantul frontului — Boris Pavlovici Pozern. Înfățișarea sa exterioră aducea cu aceea a unui savant — n-avea nimic militar în el. Arăta obosit: de bună seamă pierduse de mult numărătoarea nopților nedormite... Pozern trecea de la un aparat telefonic la altul, primea veștile neîmbucurătoare de la armate. Sintetizînd datele situației, le retransmitea imediat la Petrograd, prima de acolo dispoziții. În același timp asculta rapoartele subalternilor, răspundea la întrebări, dădea ordine; la el veneau comandanții, lucrătorii statului major, conducătorii organelor sovietice locale, comandanții gărzii roșii.

Pozern mi-a prezentat situația de pe frontul nordic și din țară. Era foarte grea. La 21 februarie inamicul debarcase de pe insulele Moozund pe continent și desfășura ofensiva asupra Tallin-ului. În aceeași zi, trupele dușmane ocupaseră orașele Valmiera, Rejitz, Ludza. Vechea armată se dezmembrase iar tînerele regimente ale Armatei Roșii, ca cel al nostru, erau în curs de înființare. Trupele dușmane nu înlîniseră încă nici o rezistență organizată. Drumul spre Petrograd era deschis. De la Smolnii se transmisese că trupele Kaizerului înaintează, de asemenea, în Ucraina și în Bielorusia. Dumneavoastră trebuie să spuneți luptătorilor că situația din țară cere de la noi toți măsuri hotărîte pentru salvarea Revoluției. Aici, la Pskov, noi, împreună cu dumneavoastră, apărăm Petrogradul.

Pozern s-a apropiat de o hartă mare pe care își arunca privirea.

— Întreaga populație muncitorească a Petrogradului se înarmează și în curînd detașamentele ei ne vor veni în ajutor. Să transmiteți și asta ostașilor. Trebuie făcută ordine în regiment; apoi, ocupați imediat poziții de apărare.

— Am nevoie de o săptămînă pentru a realiza pregătirea de luptă și a mă elibera de elementele nesigure și nedisciplinate — am spus eu.

— Șapte zile? a întrebă la rîndul său cu uimire Pozern. Dumneavoastră, se vede că nu m-ați înțeles bine. Pînă cînd dumneavoastră veți pregăti regimentul într-un asemenea ritm, trupele dușmanului se vor apropia de Pskov și îl vor ocupa. N-are cine să apere orașul. În-

telegeți? N-are cine. Dar trebuie să fie apărat. Trebuie să reușim cu orice preț să evacuăm bunurile frontului.

— Dar noi am fost repartizați în rezerva frontului.

— Tocmai asta e chestiunea, că nu în rezervă. Tovarășul Ciarin ar fi trebuit să vă transmită că regimentul este trimis să îndeplinească o misiune de luptă.

— Exact asta n-a transmis.

— Așa că va trebui să acționați, și încă foarte repede. Regimentului doi al Armatei Roșii i se încredințează o misiune foarte serioasă. Țineți seama, tovarășe Cerepanov, că astăzi cea mai periculoasă este pentru noi direcția Dvinsk-Pskov. Ocupînd Dvinskul, dușmanul a căpătat posibilitatea să atace Pskovul. Flancul drept al armatei a cincea s-a retras de la linia ferată iar armata întîia n-a reușit să ajungă pînă la ea. Dușmanul înaintează rapid pe calea ferată și pe șosea în spatele armatei întîia și în flancul armatei noastre, a 12-a. Aceste căi de comunicație nu sînt apărate de fapt de nimeni. Regimentul pe care îl comandați urmează să închidă porțile drumului spre Petrograd — leagănul revoluției.

Pozern și-a scos din buzunar ceasul, s-a uitat la el și a spus:

— Acum e încă devreme, nu este încă ora 8 seara. Pînă mîine, pe vremea asta, vă rog să faceți ordine în regiment; 24 de ore nu este un răstimp scurt. În noaptea spre 23 februarie trimiteți un detașament de avangardă și ocupați poziții

de apărare în zona gării Cereha iar în dimineața zilei de 23 februarie să pregătiți cu întregul regiment apărarea pe râurile Mnoga și Cereha. Barați șoseaua și calea ferată lângă gară și lângă satul Lopatino. Rezistați până la sosirea detașamentelor din Petrograd.

Pozern a indicat pe hartă locurile unde trebuia să ocupăm poziții de apărare.

„...La 22 februarie, seara târziu, avangarda Regimentului doi al Armatei Roșii, alcătuită din compania a doua sub comanda lui Nikolai Sliva, a plecat cu automobile la linia de apărare. Pentru întărirea puterii de foc a detașamentului i s-au dat două mitraliere și servanți în frunte cu Pahomov, comandantul companiei de mitraliere. Pușcașii și mitralieri s-au instalat rapid pe șosea, pe calea ferată și pe înălțimea de pe malul drept al râului Mnoga. Fostul plutonier major Sliva, scund de statură, un ucrainean sprinter, era un soldat cu experiență, foarte respectat în companie.

La gara Cereha, detașamentele gărzilor roșii din Pskov și soldații trupelor feroviare, trimise aici cu câteva ore mai devreme, ocupaseră deja poziții de apărare. În componența lor se numărau și genii care au pregătit aruncarea în aer a podurilor peste râurile Mnoga și Cereha.

La 23 februarie, dimineața devreme, ostașii regimentului s-au concentrat în satul Bolșoie Lopatino. Chiar din a doua jumătate a zilei, regimentul nostru și detașamentul din Pskov al gărzilor roșii s-au angajat în lupte înverșunate.

Până la 23 februarie, neîntâmpinând o rezistență organizată, nemții înaintau rapid. Nădăruind într-o victorie ușoară, ei înaintau direct în șaleoane pe calea ferată sau cu automobilele pe șosea. Și iată că, pentru prima oară, dușmanul a întâmpinat o rezistență serioasă, deși din partea unui regiment puțin numeros al tinerei Armate Roșii.

„...De după deal se ivise o garnitură de tren. În față se aflau două platforme. De după sacii cu nisip apăreau amenințătoare tunurile și mitralierele. După platforme urmau o locomotivă, apoi alte platforme amenajate pentru luptă, vagoane cu oameni și materiale. Garnitura se încheia cu o a doua locomotivă care, în cazul când prima ar fi lovită, să tragă în spatele frontului în treaga garnitură. Asta a și trebuit să facă după ce mitralierele noastre au deschis foc înverșunat. Comandantul companiei de mitraliere Pahomov coborînd de pe înălțime s-a îndreptat spre comandantul de companie Sliva. Zîmbind ei și-au strins miinile în tăcere...”

„...Nemții au deschis foc de artilerie. «Numai de nu s-ar clinti ai noștri», mi-a trecut prin minte. «Noi n-avem tunuri».

Dar ideile s-au dovedit mai puternice decât obuzele — comuniștii i-au înarmat pe ostași cu înțelegerea clară a felului. Fiecare știa acum bine pentru ce lupta. Am auzit în apropiere zăpada scîrîind sub pași, m-am uitat. Bravînd pericolul, ridicîndu-se cit era de înalt, venea spre mine Grigoriev. Poate că asta era o dovadă a înaltei stăpîniri de sine și a unei vitejii năvalnice, dar mie mi s-a părut că trebuie riscat numai atunci cînd este necesar. Dar acum, cînd e prețios fiecare om, cînd trebuie să pregătim camuflat contraatacul, o astfel de comportare era nesăbuită. Arătîndu-i pumnul, i-am poruncit prin gesturi să se culce la pămînt, să vină în linia întîia respectînd măsurile de precauție necesare.

Vedeam cum, mai în jos, pe mal susținea focul compania lui Innokenti Budakov, dar la afurisita de buclă a râului, pe care eu o considerasem un obstacol de apă, dușmanul începuse deja să trea-

că pe malul nostru. Mă uitam la soldații dușmani cum fug peste gheață și în clipa aceea mi s-a conturat în minte hotărîrea de a contraataca grupul dușman ocolîndu-l prin flanc. Cum nu se poate mai la timp s-a strecurat pînă la mine comandantul plutonului de mitraliere.

— Adu încoace repede două mitraliere, i-am ordonat. Una o instalezi în vilceaua aceea iar cealaltă la liziera pădurii. Trebuie acționat pe neobservate, pentru ca focul să fie prin surprindere pentru dușman. Veți trage numai la comanda mea. Ai ceva de întrebat?

— Totul e clar, tovarășe comandant. — Acționează.

Comandantul plutonului de mitraliere s-a dus să execute ordinul.

— Iar tu, m-am adresat lui Grigoriev, retragi compania dincolo de buclă a râului, fără să fii observat. Îndată ce șirurile dușmane se vor apropia de salcia aceea, noi vom deschide foc de mitraliere iar voi o să-i atacați.

În general ar fi fost mai bine să așteptăm ca nemții să mai înainteze puțin ca să-și descopere flancul, dar ei puteau să ne-o ia înainte, să treacă la atac și datorită marii lor superiorități numerice să-i biruie pe vitejii din compania lui Budakov. Am dat semnalul convenit. Rafalele de mitraliere au culcat la pămînt șirurile dușmane cum culcă vîntul iarba. Grigoriev a ridicat la contraatac compania a șasea. Cu năganul în mînă el s-a aruncat primul înainte. După el, în rînduri dese, înaintau luptătorii. Focul de mitralieră de pe movila noastră l-a făcut pe Budakov să observe că a șasea companie a trecut la contraatac. Atunci, la rîndul lui, a strigat cu voce puternică:

— La atac, înainte!

Budakov însuși mergea înainte, fără șapcă, cu capul ridicat mîndru. Vîntul din față îi flutura șuvițele blonde.

...Luptătorii însufleșiți de exemplul comandantului s-au năpustit, au dat peste cap, au zdrobit primul șir al inamicului. Intervenționistii s-au trîntit la pămînt. Companiile Armatei Roșii, cu armele în cumpănire, înaintau nestăvilit spre ei. În curînd dușmanul n-a rezistat: cite unul, apoi în grupe și subunități întregi au luat-o la fugă înapoi lăsînd pe zăpada morții și răniții. Curașii, înaripați de succes, ostașii roșii îi urmăreau.

— Stai! Culcat! a strigat Budakov venînd în fugă spre râu. Foc asupra dușmanului! Ostașii au ocupat poziție pe mal. Pocneau împușcăturile. Budakov s-a uitat împrejur. În stînga, dușmanul pus pe fugă era urmărit de compania a șasea în frunte cu Grigoriev iar în dreapta, după mal, de-a lungul râului, ataca compania a opta. Spiritul de luptă era atît de ridicat, încît răniții nu părăseau cîmpul de bătălie. O mare grupă de nemți a luat-o la fugă pe luncă, intenționînd să se ascundă în pădurea ce se zărea în depărtare dar acolo i-a atacat compania întîia în frunte cu Mojarovski și Stukalenko. Să-i fi văzut pe ocupanți cum se zvîrcoleau pe luncă aruncînd armele și munițiile...

În toiul luptei nici n-am băgat de seamă că bateria dușmanului încetase de mult să tragă. De ce a amuțit în cel mai fierbinte moment al bătăliei, am aflat mai târziu. Bateria a fost atacată din spatele frontului de unul din detașamentele de partizani, abia formate din țărani din regiunea Pskovului.

Trupele dușmane ce năvăliseră spre Pskov, în ciuda superiorității lor considerabile și dotării puternice, au fost nu numai oprite ci și azvîrlite înapoi suferînd mari pierderi. Eroismul fără margini al luptătorilor Regimentului al doilea, al detașamentelor gărzilor roșii și soldaților din trupele feroviare a adus prima victorie a Armatei Roșii.

reflector

CONVORBIRI „RITUALE”

Săptămîna trecută au început la Bonn convorbirile — „rituale”, spun corespondenții — cu privire la întreprinderea trupelor americane staționate în Germania federală. „Rituale” dar nu lipsite de dificultăți: din ce în ce mai mult, acestea fac parte din riturile întîlnirilor respective între reprezentanții S.U.A. și cei vest-germani. Ceea ce reiese și din faptul că subsecretarul Departamentului de Stat american, Eugen Rostow, a venit însoțit de colegul său de la finanțe, Frederick Deming.

Partea americană a invocat necesitatea restabilirii urgente a balanței americane și planul de austeritate al președintelui Johnson. Partea vest-germană ar fi putut invoca acordul tripartit de anul trecut — R.F.G., S.U.A., Marea Britanie — potrivit prevederilor căruia principiul compensării integrale a întreținerii trupelor americane și britanice fusese abandonat. Dar această înțelegere expiră la 30 iunie și „amercianii nu au nevoie să mai repete cifrele pe care toți funcționarii ministerului de finanțe de la Bonn le știu pe dinafară” („Le Monde”): 675—700 milioane de dolari cheltuiți în devize vor trebui compensați cu 2,7—3 miliarde de mărci vest-germane — ceva mai mult decît echivalentul — pe an.

Pentru guvernul vest-german se pun astfel două probleme: întîi, cum să introducă aceste sume într-un buget militar pe care a căutat să-l mențină în anumite limite; apoi, cum să le cheltuiască, deoarece Bundeswehrul se declară suprasaturat de material american.

Și o a treia: este de așteptat ca revendicările britanice în același domeniu să nu fie mai puțin insistente decît cele americane și orice concesie făcută S.U.A. ar căpăta valoare de precedent.

„CLASAMENTUL” CONSTRUCTOILOR NAVALI

Japonia se menține în fruntea construcțiilor navale ale lumii occidentale — reiese din cifrele bilanțiere pentru 1967 din recent apărutul „Lloyds Register of Shipping”. O noutate: Suedia a trecut înaintea Marii Britanii. În 1967, producția japoneză a atins 7 549 000 tone, cea suedeză 1 307 000 tone (Anglia: 1 303 000 tone), cea vest-germană 1 009 000 tone. În ce privește vasele actualmente în curs de construcție în lume, se subliniază că 38,4 la sută din tonajul lor este reprezentat de petroliere.

UN NOU GIGANT NUCLEAR

În apropiere de Leningrad a fost construit un nou sincrociclotron, care dă un fascicul de protoni de 750 000 000 de electron-volți. Acesta este cel mai mare accelerator de tipul respectiv din întreaga lume. Electromagnetul cu care este echipat cîntărește peste opt mii de tone. În camera de vid a instalației se obține vidul egal cu cel cosmic — a miliarda parte dintr-o atmosferă.

SE FABRICĂ ZAPADA

Firma americană „Atlas Copco” a confecționat un aparat destinat fabricării zăpezii. Aparatul amestecă apă, aer și alcool în anumite proporții și produce zăpadă, pe care o oferă spre cumpărare la temperatura de minus 1°. Norma de producție — zece metri cubi pe oră. O serie de astfel de aparate poate fabrica în două zile zăpada necesară unei pîrtii de schi. Calitățile materiei fabricate: este mai densă, mai fină și mai rezistentă la dezgheț decît zăpada naturală.

Din activitatea

A. D. I. R. I.

La 14 februarie a avut loc prima ședință din acest an a Secției de Drept Internațional, sub președinția tovarășului Nicolae Fotino, director științific al Asociației. Ședința a fost consacrată discutării problemei influenței statelor mici și mijlocii asupra direcțiilor de dezvoltare ale dreptului internațional.

Tovarășul prof. dr. docent Edwin Glaser a prezentat comunicarea „Unele aspecte de drept internațional ale problemelor păcii și cooperării”. Arătând că tezele cuprinse în documentele partidului și statului nostru cu privire la rolul țărilor mici și mijlocii în promovarea unor relații internaționale întemeiate pe drept, echitate și rațiune îmbogățesc în mod substanțial și problematica dreptului internațional, vorbitorul a ilustrat rolul crescând și pozitiv al țărilor mici și mijlocii în dezvoltarea progresistă a dreptului internațional, prin exemple din domeniul instituțiilor destinate în mod nemijlocit a servi consolidarea păcii și securității internaționale, cooperarea statelor pe plan economic și cultural. Evidențiind contribuția activă a Republicii Socialiste România în aceste domenii, vorbitorul s-a referit în special la propunerile țării noastre în domeniul securității europene, al educării tineretului și al dezarmării nucleare.

În continuare, tovarășul prof. dr. docent Mihail Ghelmegeanu a prezentat comunicarea „Problematika negocierilor pentru rezolvarea diferendelor internaționale pe calea tratatelor”. După ce a subliniat faptul că, în contextul actual al relațiilor internaționale, se manifestă din partea statelor mici și mijlocii o largă receptivitate pentru cunoașterea reciprocă între popoare, o adâncă încredere în rațiunea și progresul uman și o mare mobilitate de investigare a căilor și modalităților de cooperare, vorbitorul s-a ocupat în special de eficacitatea reală a mijloacelor pașnice pentru rezolvarea litigiilor și diferendelor între state, în cadrul cărora primul loc îl ocupă negocierile. Scoțind în evidență faptul că tratativele sînt destinate să servească aplicarea noimei de drept ca obiectiv și forță juridică, autorul comunicării a învederat contribuția permanentă a delegațiilor Republicii Socialiste România în organisme și organizațiile internaționale pentru afirmarea primatului legii, al prevalenței normelor de drept, pentru apărarea dreptului popoarelor la pace, la viață, dezvoltare liberă, progres economic și social. Vorbitorul a insistat asupra faptului că afirmarea rolului crescând al statelor mici și mijlocii în viața internațională creează virtualități de deplină îndeplinire a scopurilor pentru care O.N.U. a fost creată.

Din comunicări ca și din dezbaterile ce au urmat, a reieșit necesitatea unei studieri multilaterale, și pe planul științei dreptului internațional, a rolului crescând al statelor mici și mijlocii în lumea contemporană. Aceste state constituie unul din factorii însemnați ai relațiilor internaționale care contribuie la formarea normelor dreptului internațional, la concretizarea și dezvoltarea instituțiilor sale, destinate să protejeze valorile majore ale civilizației contemporane, la sporirea eficacității acestor instituții, la înlăturarea unor reglementări ce afectează într-o măsură sau alta, în variate domenii, îndeplinirea deplină a egalității în drepturi între toate statele lumii.

Victor DUCULESCU

Cronica O. N. U.

Cristian Andreescu

În ultimele săptămîni, activitatea diplomatică la Organizația Națiunilor Unite s-a desfășurat într-un ritm relativ intens.

Ca răspuns la intenția declarată a guvernului Africii de sud de a relua procesul împotriva celor 35 de luptători pentru independența Africii de sud-vest, la 24 ianuarie 53 de state, în cea mai mare parte țări din Africa și Asia, au cerut convocarea urgentă a Consiliului de Securitate.

Într-o rezoluție adoptată în unanimitate, Consiliul de Securitate a cerut guvernului sud-african să oprească imediat procesul amintit, să-i pună în libertate și să-i repatrieze pe cei 35 de deținuți. Totodată, Consiliul a făcut apel la statele membre ale O.N.U. să uzeze de influența lor spre a determina guvernul sud-african să se conformeze rezoluției. După cum remarcă în discursul său reprezentantul Etiopiei, L. E. Makonnen, acest apel are în vedere, în primul rînd, acele state care întrețin relații cu Africa de sud.

La începutul acestei săptămîni Comisia pentru drepturile omului a hotărît să recomande Adunării Generale să condamne statele care ar continua să întrețină relații cu R.S.A. și Rhodesia de sud.

Reprezentantul Algeriei în Consiliul de Securitate a cerut ca secretarul general al O.N.U., U Thant, să prezinte un raport cu privire la situația deplinei puteri ale reprezentanților statelor membre în Consiliu. Deși regulamentul de procedură prevede în mod expres că secretarul general trebuie să supună periodic spre aprobare Consiliului de Securitate asemenea rapoarte, în ultimii 20 de ani ele nu au mai fost prezentate formal în Consiliu, ci au fost publicate ca documente oficiale, fiind considerate ca aprobate prin simplul fapt că nici un membru al Consiliului nu le-a contestat. Acum Algeria a cerut revenirea la practica inițială și aplicarea regulamentului de procedură în problema verificării deplinei puteri. Secretarul general a întocmit raportul solicitat și la ședința Consiliului de Securitate din 16 februarie s-a stabilit că acest raport va putea fi supus spre examinare și aprobare Consiliului oricînd unul din membrii acestuia va cere acest lucru.

Un delegat are motive serioase să privească cu neliniște perspectiva examinării în Consiliu a scrisorilor sale de acreditare. Ciankaiștului, care continuă să ocupe în mod ilegal locul care revine de drept Chinei, se teme că în urma unei asemenea examinări, scrisorile sale de acreditare ar putea fi infirmate de Consiliu pe motiv, pe deplin justificat, că ele nu emană de la acel guvern care singur are dreptul să

reprezinte China la O.N.U. — Guvernul Republicii Populare Chineze. La ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U., 10 din cele 15 state membre ale Consiliului de Securitate au votat pentru excluderea din O.N.U. a reprezentantului ciankaișt și pentru restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze în O.N.U.; or, pentru aprobarea sau invalidarea deplinei puteri ale unui reprezentant în Consiliul de Securitate sînt suficiente doar nouă voturi.

La 29 ianuarie și-a început lucrările la sediul O.N.U. prima sesiune a Comisiei Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional. Această comisie, care este compusă din 29 de state, printre care și România, are scopul de a promova armonizarea și unificarea progresivă a dreptului comercial internațional între altele prin coordonarea activităților organizațiilor care se ocupă de aceste probleme și promovarea unei participări mai largi la convențiile internaționale existente.

La 5 februarie s-au deschis la sediul O.N.U. lucrările celei de-a XIX-a sesiuni a Comisiei pentru dezvoltarea socială. România a fost aleasă în această Comisie la ultima sesiune a Consiliului Economic și Social și participă la lucrările acestui organism, format din 32 de membri, pentru prima dată. Dintre punctele cele mai importante aflate pe ordinea de zi a comisiei la actuala sesiune se numără problema punerii în valoare și folosirii resurselor umane, raportul asupra situației sociale în lume în 1967, proiectul de declarație cu privire la dezvoltarea socială.

În legătură cu prima problemă, Comisia a adoptat în unanimitate la 19 februarie un proiect de rezoluție propus de România împreună cu alte opt state. Rezoluția reprezintă o nouă dezvoltare a inițiativei privind punerea în valoare și folosirea resurselor umane, întreprinsă de țara noastră încă în 1965 la Consiliul Economic și Social și apoi în Adunarea Generală a O.N.U.

Proiectul de declarație cu privire la dezvoltarea socială, care a fost elaborat de un grup de lucru compus din 16 membri, conține un număr de principii fundamentale pentru dezvoltarea contemporană, între care: dreptul și libertatea tuturor persoanelor și popoarelor de a se bucura de rezultatele progresului social și, la rîndul lor, de a contribui la acest progres; dezvoltarea socială trebuie să asigure dreptate socială, progres și demnitate pentru fiecare individ; fiecare stat are dreptul să-și determine liber obiectivele dezvoltării sale sociale; progresul social și pacea sînt inseparabile. Comisia urmează să-și încheie lucrările la 1 martie.

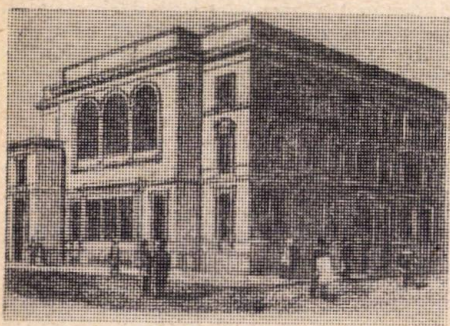
New York, 20 februarie

Fuzionarea societăților electrotehnice G.E.C. și A.E.I. amenință să determine închiderea a patru fabrici. Păstrarea locurilor de muncă e în prezent una din principalele preocupări ale mișcării sindicale britanice

TRADE- UNIONS: UN SECOL DE ISTORIE

John Gritten

Clădirea din Manchester unde, cu 100 de ani în urmă, 34 de delegați hotărârau să întemeieze o uniune a sindicatelor — actualul T.U.C.

Deși centenarul primului congres al sindicatelor britanice va fi sărbătorit în iunie cu fast, discursuri, concerte și expoziții, anul 1868 a precedat cu cel puțin 50 de ani nașterea primelor sindicate britanice. În virtutea revoluției industriale care s-a produs mai întâi în Marea Britanie, clasa muncitoare britanică a fost, așa cum spunea Marx, „primul fiu al industriei moderne”. Așa încât, firește, muncitorii britanici au fost pionierii mișcării sindicale.

Încă de la sfârșitul secolului XVIII, sindicatele au început să apară sub forma cluburilor muncitorești locale. Acestea aveau un caracter distinct social și se reuniau de obicei în restaurante. Majoritatea lor grupa aristocrația meșteșugărească, artizanii calificați. Dar, începând din 1792, ele au început să se răspindească în rândurile celei mai importante secțiuni a clasei muncitoare britanice — torcătorii de bumbac din Lancashire.

Această amenințare potențială pentru patronii capitaliști în dezvoltare, însoțită de panica produsă în rândul clasei dominante de Revoluția franceză, a fost cea care a dus la adoptarea grăbită de către parlament, în 1799-1800, a cunoscutelor legi privind asocierea, menite să împiedice pe muncitori să se unească împotriva stăpînitorilor lor în vederea îmbunătățirii condițiilor lor de muncă, de obicei îngrozitoare.

Această măsură severă a avut ca rezultat trimiterea în închisoare a mii de muncitori. Însă, tocmai în decursul acestui sfert de secol în care a domnit teroarea antisindicală s-a născut mișcarea sindicală — cu o unitate mai cuprinzătoare și o solidaritate mai largă, care a început să se substituie cluburilor muncitorești cu o viziune limitată, parohială. Trecute în ilegalitate, sindicatele au devenit organizații conspirative, legându-i pe membrii lor prin jurăminte sinistre, adesea în fața unui schelet, și folosind ceea ce astăzi ar părea ceremonii de inițiere foarte melodramatice. Dar aceste sindicate ilegale au dus totuși la bun sfârșit primele greve de mare amploare.

Revizuirea de către parlament a legilor privind asocierea, în 1824—1825, nu a dat libertate deplină și nelimitată sindicatelor, dar a fost suficientă pentru a deschide zăgăzurile. Un val de greve s-a abatut asupra Marii Britanii, adesea evoluind în războaie în miniatură — minerii, muncitorii din industria siderurgică și a materialelor de construcții, luind, de pildă, armele în mână. Ele au fost suprimate de către forțele armate.

Din eșecul atîtor dintre aceste greve limitate, cu oricâtă încăpăținare ar fi fost ele menținute, au învățat treptat muncitorii lecția care era necesară pentru a trece de la o organizație sindicală

la o organizație a tuturor sindicatelor. Au fost diverse încercări pentru a se realiza acest obiectiv: începînd din 1830, timp de doi ani, a reușit să se mențină „Marele sindicat general al Regatului Unit” avînd 150 de organizații sindicale afiliate, în principal din rîndurile muncitorilor textiliști din Lancashire și Midlands, ale mecanicilor, minerilor, ceramiciștilor și altor meserii; „Marele sindicat general” număra circa 100 000 membri. Patru ani mai tîrziu, sub influența socialismului utopic, fondator al mișcării cooperatiste, Robert Owen, delegații sindicatelor s-au reunit la Londra și în cursul unei întruniri cu ușile închise au creat „Marea uniune sindicală națională consolidată” — prima organizație sindicală de amploare. În cîteva săptămîni, uniunea a ajuns să numere 500 000 de membri; ea a organizat un val de greve în legătură cu salariile, cu orele de lucru și dreptul de participare la mișcarea sindicală.

Spre sfîrșitul primei jumătăți a secolului XIX, Marea Britanie, încă negalată în calitatea ei de stat capitalist, cunoștea o dezvoltare industrială și comercială de o amploare nemaiîntîlnită, care avea ca rezultat profituri uriașe. În aceste condiții, sub presiunea luptei muncitorilor, industriașii au fost nevoiți să facă substanțiale concesii, în special grupurilor principale ale clasei muncitoare, celor de care depindea prosperitatea: celor din fabricile de textile și meșteșugarilor calificați din industria metalurgică și cea a construcțiilor.

Unificarea sindicală s-a dezvoltat cu structuri centralizate perfecționate și autoritatea a intrat din ce în ce mai mult în mîinile conducerii sindicale permanente care însă a devenit din ce în ce mai izolată de masa membrilor de rînd. Grevele și luptele au persistat totuși, însă scopul lor era în principal stabilirea statutului legal al sindicatelor.

Acestea au fost deci condițiile sub auspiciul cărora, în deceniul al șaptelea al secolului trecut, au fost formate consiliile sindicale (care continuă și astăzi să joace un rol important) — primele grupări permanente de sindicate în orașe, suburbii și districte. Iar pe scară națională, acesta a fost contextul în care, la 1 iunie 1868, primul congres al sindicatelor a avut loc la Manchester, cu participarea a 34 de delegați, reprezentînd 118 000 membri.

Astăzi, dintr-o populație activă de 25 600 000 de oameni, există 8 700 000 membri ai sindicatelor afiliate la T.U.C., iar circa 300 000, în principal oameni calificați, membri ai unor sindicate neafiliate la T.U.C. De fapt, numărul membrilor de sindicat este cu 900 000 mai mic decît cu zece ani în urmă.

Majoritatea celor care nu fac parte din sindicate sînt membri ai forțelor armate sau lucrează în profesii comerciale și agricultură.

În cei 30 de ani care au urmat congresului sindicatelor din 1868, mișcarea sindicală britanică avea să treacă printr-o criză care era o reflectare a profunde crize sociale, generată de sfîrșitul monopolului industrial al Angliei. Stagnarea economică a dus la pauperizare, ideile socialiste au renăscut și, la sfîrșitul secolului, clasa muncitoare modernă și mișcarea laburistă au luat naștere.

În anii imediat anteriori primului război mondial, exista un puternic spirit combativ în rîndul sindicatelor, care aveau acum 4 000 000 de membri, mai mult de jumătate fiind afiliați la T.U.C.

Docherii, muncitorii din transporturi și minerii erau angajați în greve înverșinate, adesea singeroase, și cu rezultate pozitive pentru salarii și condiții de viață și muncă mai bune.

Între cele două războaie, colaborarea între clase a fost adoptată de liderii de dreapta ai sindicatelor ca o „soluție” pentru crizele economice. Aceasta a deschis calea înfringerilor în lupta împotriva atacurilor patronatului, la începutul deceniului al treilea, calea trădării grevei generale din 1926.

Condițiile speciale, create de avântul dezvoltării Angliei după al doilea război mondial, au fost pînă la urmă înlocuite de o concurență intensificată într-o piață mondială capitalistă ce se îngusta mereu și într-o perioadă de revoluție tehnică. Situația în care mai puțini muncitori produceau mai mult a fost însoțită de introducerea continuă a noi metode de accelerare a procesului de producție. Toate acestea au pus noi probleme pentru mișcarea sindicală britanică.

Iată cîteva dintre problemele viitoare ale mișcării ce vor fi prezente în mintea multora dintre cei șase mii de delegați sindicali care vor fi invitați la 1 iunie la Manchester pentru a asculta discursurile rostite de primul ministru Harold Wilson și de secretarul general al T.U.C., George Woodcock :

— Procesul de unificare a sindicatelor din profesii interdependente din aceeași industrie — un proces care deja a avut cîteva evoluții notabile în ultima vreme — trebuie oare să fie accelerat pentru a face față rapidei intensificări a fuziunilor dintre marile firme capitaliste ?

— Este necesar ca această concentrare a controlului industriei, în mîini din ce în ce mai puține, să aibă un corespondent în centralizarea puterii în interiorul mișcării sindicale, de pildă în însuși T.U.C. ?

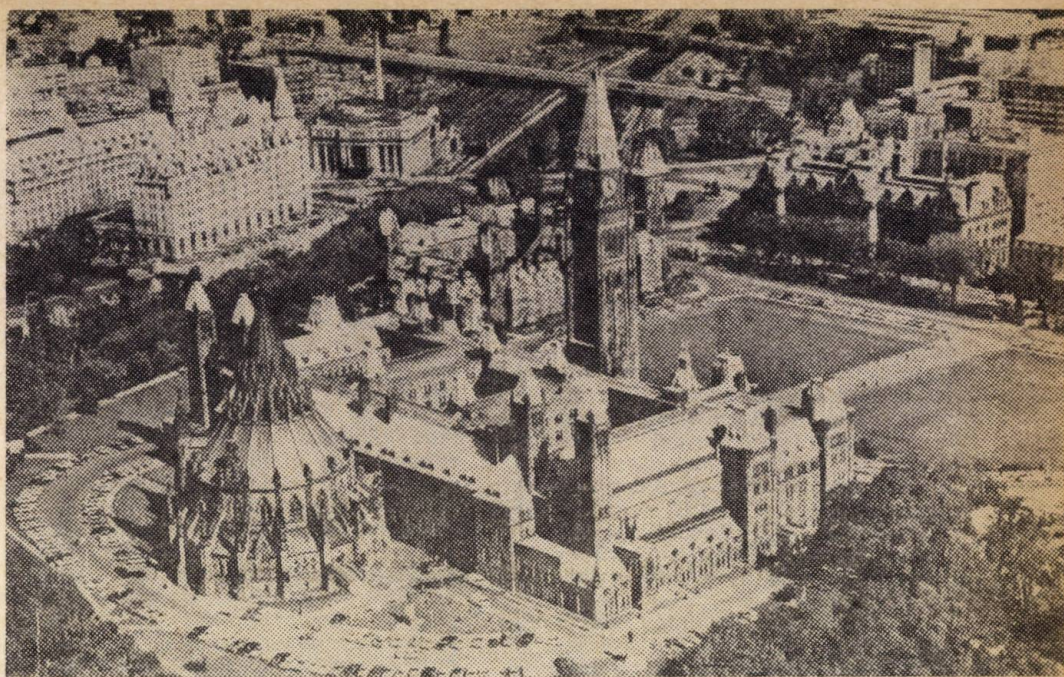
— Pe de altă parte, este necesar să fie încurajată actuala tendință de a da puteri mai mari liderilor sindicali aleși în fabrici, sau este cazul ca principalele sindicate să aibă imputernicirea de a negocia acordurile privitoare la salarii și condițiile de lucru, la nivelul local, cu patronii ?

— O altă problemă : unele dintre cele mai mari și mai puternice sindicate, cum ar fi cele din transporturi și cele de proiectare, au cunoscut recent o transformare remarcabilă în conducerea lor, atît la nivel național cît și la nivel regional, trecîndu-se de la „vechea gardă” orientată spre dreapta, la oameni de stînga cu o stare de spirit combativă. Majoritatea acestor oameni noi au fost, într-o anumită perioadă a carierei lor, influențați de marxism. Anunță aceasta o luptă mai dîră în interiorul însuși al T.U.C.-ului, în viitor, împotriva politicii guvernului ?

— Și alături de acestea — în fața noului val de atacuri asupra nivelului de viață al muncitorilor precum și a amenințărilor cu „o legislație care va reduce puterea sindicatelor” — nu este oare necesar ca unitatea membrilor de sindicat să fie consolidată prin ridicarea interdicțiilor referitoare la deținerea de posturi de conducere de către comuniști, interdicții menținute în prezent în general în conducerea sindicatelor britanice și în anumite sindicate ?

Acestea sînt numai unele dintre probleme — majoritatea avînd adînci rădăcini istorice — care stau în fața liderilor T.U.C. și a celor care i-au ales, în cursul acestui an centenar.

Londra, 19 februarie

Ottawa. Clădirea parlamentului

CANADA: un profil politic complex

Florin Hera

Cu cîteva ore înainte de a-și închide porțile, Expoziția Universală de la Montréal, care a coincis cu festivitățile Centenarului Canadei din anul trecut, primea pe cel de-al 50 000 000-lea vizitator. Alexandre Racine din Québec, canadian de limbă franceză și purtător al unui nume ilustru, era onorat cu numeroase daruri și, printre acestea, cu o invitație la viitoarea Expoziție Universală din 1970, la Osaka, în Japonia. Satisfacția gazdelor pentru succesul marii reuniuni internaționale de pe malurile fluviului Saint Laurent era îndreptățită. Și aceasta nu numai pentru că numărul oaspeților depășise de două ori și jumătate populația Canadei. Ci, în primul rînd, pentru că „Expo-67” se dovedise a fi la înălțimea mesajului ei. „De ce ați ales ca deviză „Terre des hommes” ? — îl întrebase un ziarist pe comisarul expoziției. „Fiindcă — a răspuns acesta — Saint Exupéry, inspiratorul temei, a scris : „A te simți om, înseamnă să știi că piatra clădită de tine este o parte din făurirea lumii.”...

PROGRES ȘI PARADOX

Vocația de constructor a canadienilor, spiritul lor de pionieri au fost dovedite în confruntarea cu o natură dificilă. L. E. Hamelin, unul din cei mai buni cercetători ai Canadei, consideră că orice studiu consacrat activităților umane în această imensă țară, care ocupă mai mult de jumătate din continentul nord-american, trebuie să încea-

pă cu : „Primo — iarna !” 24 de oameni din Normandia și Poitou îl întovărășeau pe Samuel Champlain atunci cînd, în 1608, întemeia Québec-ul. După o singură iarnă canadiană, nu mai rămîneau în viață decît opt... Astăzi, avuțiile unui pămînt de 18 ori mai întins decît Franța, de 40 de ori mai mare decît Marea Britanie — sînt date la iveală de 20 de milioane de canadieni care au înfrînt asprimitatea climatului extrem continental, lungimea iernilor, negura și înghețul țărnicurilor nordice. La începutul celui de-al doilea secol al existenței confederației, Canada ocupă al 7-lea loc printre statele industriale ale lumii. Este adevărat că, în același timp, persistă imagini paradoxale : pustiiri boreale ajung aproape pînă la porțile ultramodernului Montréal.

Nu este, de altfel, unicul paradox canadian. Orînduirea constituțională a acestei țări moderne se bazează pe „Actul Americii de Nord britanice”, semnat acum un veac de regina Victoria. Cu prilejul reluării dezbaterilor oficiale asupra structurii constituționale, după încheierea anului festiv, premiul federal Lester Pearson declara la recenta conferință de la Ottawa, în fața prim-ministrilor celor 10 provincii care alcătuiesc confederația Canadei : „Trebuie să pornim împreună la o muncă de completă revizuire constituțională”.

Printre problemele politice a căror soluție este explorată, premierul Pearson releva — în primul plan — urmă-

toarea: „Canadienii de limbă și de cultură franceză nu au asigurate aceleași posibilități ca cei de limbă engleză”. Șeful guvernului federal constata, de asemenea, că „inegalitățile economice de la o regiune la alta rămân considerabile”. Autoritățile centrale federale, arăta Lester Pearson, trebuie să folosească posibilitatea de a interveni pentru atenuarea acestor disparități. A fost remarcat faptul că premierii provinciilor, cu unele excepții (Columbia britanică, Alberta), au primit favorabil principiul schimbărilor constituționale și sugestiile federale privind ameliorarea raporturilor între anglofoni și francofoni. Aceasta, deși Lester Pearson conduce un guvern liberal, care nu dispune de majoritate în parlament, iar dintre cei 10 premieri provinciali numai 4 sînt liberali (trei sînt conservatori, doi aparțin partidului „Creditului Social”, unul — premierul Québecului — „Uniunii naționale” conservatoare francofone). „O dată mai mult — era de părere cotidianul parizian „Le Monde”, unul din atenții observatori ai vieții politice canadiene — spiritul de compromis a prevalat”...

Au fost încercate mai multe explicații pentru receptivitatea mărită a conducătorilor anglofoni, mai ales din Ontario și din provinciile de pe coasta Atlanticului, față de revendicările Québecului și ale celor șase milioane de canadieni francofoni. S-au menționat, în acest sens, meritele studiului întocmit de „comisia de anchetă” prezidată de André Laurendeau, fostul redactor-șef al ziarului „Le Devoir” din Montréal, și de Davidson Dunton, președintele Universității Carleton din Ottawa. Însărcinată de guvernul federal „să recomande măsurile ce se impun confederației pentru ca ea să se dezvolte după principiul egalității între cele două popoare care au fondat-o (cei de origine britanică și cei de origine franceză)”, comisia Laurendeau-Dunton a publicat un raport care a stîrnit răsunet în întreaga Canadă. „Țara trece actualmente, fără ca toți să-și dea seama — arătau autorii — printr-o criză majoră a istoriei sale”.

În evoluția atitudinii cercurilor politice canadiene un moment semnificativ l-a constituit și congresul partidului conservator, ținut la Toronto, în septembrie anul trecut. La acest congres a fost înfrînt și schimbat de la conducere bătrînul politician John Diefenbaker, care dirijase ani de-a rîndul formația conservatoare, opunîndu-se cu îndrîjire cererilor francofonilor. Noul șef al partidului „progresist-conservator” din Canadă, premierul provincial al Noii Scoții, Robert Stanfield, un om politic de 53 de ani, flegmatic și sigur de sine, era caracterizat de „Le Monde” astfel: „Omul care a manifestat sensibilitatea cea mai sinceră față de aspirațiile canadienilor de limbă franceză va fi acela care va conduce pe viitor un partid renumit pînă acum pentru răceala arătată locuitorilor Québecului”. Înlocuindu-l pe John Diefenbaker cu Robert Stanfield, conservatorii tind să prezinte o imagine de tinerete, suplete și vigoare în pregătirea alegerilor parlamentare care se apropie. La rîndul lor, liberalii se preocupă intens de strategia electorală, cu atît mai mult cu cît sondajele de opinie publică indică avantaje pentru rivali. După schimbarea survenită la conservatori, Lester Pearson, liderul partidului liberal, laureat al Premiului Nobel pentru pace în 1957 și unul din cei mai vechi specialiști canadieni în probleme externe și-a anunțat, în decembrie, hotărîrea de a se retrage din viața politică.

Un congres extraordinar al partidului liberal va desemna pe succesorul liderului septuagenar în luna aprilie a acestui an. Mai mulți membri ai cabinetului, printre care Paul Martin, ministrul de externe, Mitchell Sharp, ministrul finanțelor, Paul Hellyer, ministrul transporturilor și, de asemenea, fostul președinte al liberalilor din Québec, Eric Kierans, candidează pentru postul vacant. Noi nume ar mai putea intra în competiția care, de pe acum, se anunță îndrîjită. Sînt preconizate sau așteptate propuneri și proiecte care să facă față unei situații în schimbare. „După o perioadă de creștere economică record — scria revista „U. S. News and World Report” — „boom”-ul Canadei se oprește. În ultima jumătate a lui 1967 economia a stagnat, dar prețurile au continuat să crească. Se mărește presiunea asupra salariilor și sînt de așteptat dispute în domeniul muncii”, afirma publicația americană. Preocupat de eroziunea popularității guvernamentale, premierul Pearson a dat el însuși — după părerea comentatorilor — semnalul pentru „un nou dinamism” care să aducă liberalilor prestigiul inițiativ. În acest spirit a fost explicată și activitatea sporită a autorității federale la conferința pentru reformele constituționale de la Ottawa.

La punerea în prim plan a problemelor politice și sociale interne a contribuit, într-o măsură însemnată, intensificarea diferitelor curente revendicative din Québec, provincia canadiană cu majoritate absolută de limbă franceză. Aceste curente cuprind elemente foarte eterogene ca natură și orientare. Există deosebiri radicale, de pildă, între formația premierului provincial Daniel Johnson, „Uniunea Națională”, care a fost condusă ani îndelungați de conservatorul clerical Maurice Duplessis (regimul guvernării lui Duplessis a fost denumit de francofoni „la grande noirceur”, epoca întunericului) — și organizațiile elementelor cu vederi avansate, care se bucură de sprijinul partidului comunist. Ecourile activității politice inspirate de problematica relațiilor între comunități, între centrul federal și autoritățile provinciale, și în special de dialogul Québec-Ottawa — toate aceste manifestări au devenit vii și controversate, un „moment de vîrf” corespunzînd anul trecut cu vizita președintelui Franței, generalul de Gaulle.

Cauzele ultime ale disputei dintre comunitățile canadiene sînt de ordin economic. „Directorii de limbă engleză și banii lor — scria „New York Times Magazine” — domină economia relativ rămasă în urmă a Québecului”. Amintind originea istorică a situației francofonilor, descendenți ai francezilor „abandonati” de Ludovic al XV-lea coroanei britanice o dată cu „pogoanele de zăpadă” ale Canadei — cum le spusese Voltaire — sociologul Raymond Aron sublinia aspectele concrete a ceea ce denumea „subdezvoltarea relativă a provinciei francofone”. Venitul mediu pe cap de locuitor este cu 500 de dolari mai mic în Québec decît în Ontario, și cu 200 de dolari sub media generală canadiană. Proportia șomerilor este de două ori mai mare în provincia francofonă decît în Ontario și depășește media pe țară. Sînt afectate de altfel nu numai păturile cu venituri relativ mai restrînse — și în această privință Hamelin arăta: „Invația masivă de capitaluri engleze și mai tirziu americane marchează eliminarea crescîndă a canadienilor de limbă franceză din lumea marilor afaceri”. Într-adevăr, 85 la sută din industriile-cheie sînt controlate de anglofoni și,

mai ales, de americani. Prezență semnificativă — care pune în evidență interesul economic pentru Québec. Ținînd seama de aceste aspecte fundamentale, mulți dintre cercetătorii vieții politice și sociale a Canadei au exprimat, într-un fel sau altul, opinia că normalizarea raporturilor între comunitățile confederației reclamă eforturi care depășesc domeniul cultural-lingvistic. Ei au sugerat depășirea accentului în sfera condițiilor materiale și a garanțiilor concrete. Și aceasta — pentru ca atît vorbitorii de limbă engleză cît și cei de limbă franceză să se simtă — cum scria Claude Julien, autorul unor cuprinzătoare studii despre Canadă — „mai bine înarmați pentru a rezista colosului vecin din sud”.

FUMUL DE PESTE APA

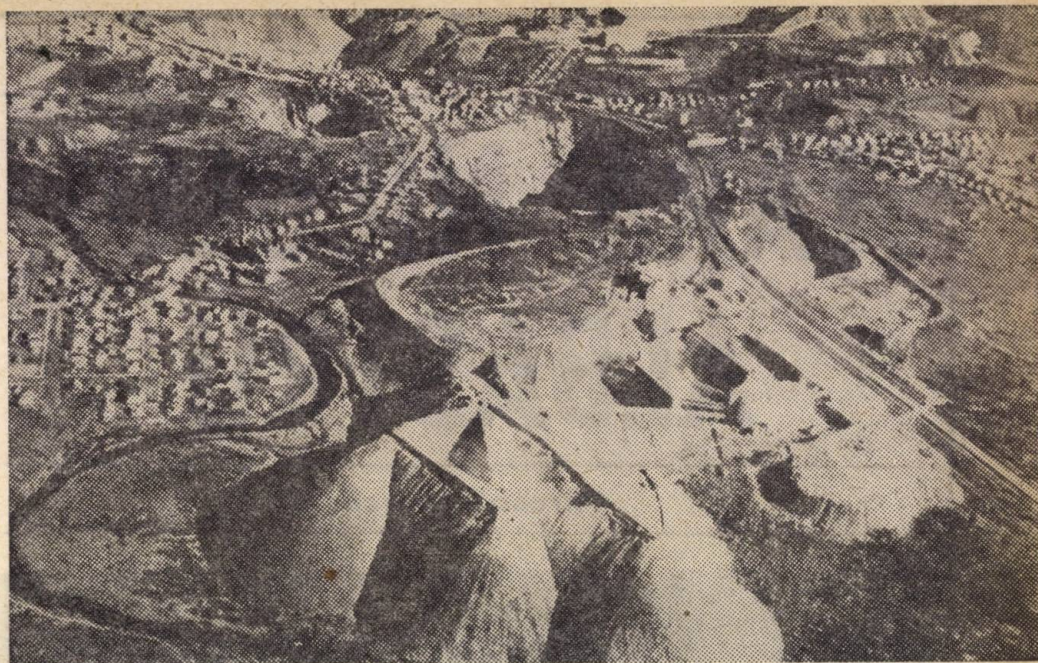
Georges Andersen afirma în „Combat”, cu ocazia festivităților centenarului de la Ottawa: „Vecinătatea Statelor Unite, voința de independență și teama de o înghițire treptată de către Washington constituie cel mai bun ciment al coeziunii canadiene”. Un stil de expunere pe care nu este strict necesar să-l așteptăm, de pildă, și de la John W. Holmes, directorul general al Institutului canadian pentru afacerile externe. Dar, în modul său propriu, autorul canadian abordează aceeași temă într-un articol din cunoscuta revistă americană de specialitate „Foreign Affairs”. „Sentimentul național al centenarului din Canadă, arăta John Holmes, este mai curînd pozitiv și competitiv decît antiamerican, dar el implică rezistența față de presiunea americană”. Amintind că standardul de trai al canadienilor este cu 20 la sută mai mic decît în Statele Unite și că s-au produs controverse între comunități chiar în timpul festivităților și Expoziției, John Holmes continua: „...Priveam totodată cu oroare la fumul ce se ridică deasupra Detroit-ului, peste apă, și necazurile noastre ne păreau minore”... În acele zile, peste lacurile care separă Canadă de Statele Unite plutea scrumul Detroit-ului american incendiat de tulburările rasiale...

Ce anume influențează sentimentele canadienilor, „rezistența față de presiune” de care vorbește directorul Holmes? Există, în această privință, indicii multiple. Canadă este foarte bogată, o adevărată casă a comorilor naturii. Ea dispune în abundență de cele mai multe dintre materiile prime de maximă importanță necesare lumii de azi. Canadă produce cea mai mare parte din nichelul planetei, este prima dintre țările occidentale la zinc, azbest, la extracția minereului de fier, a treia la producția de aluminiu. În nordul înghetat al insulei Baffin se proiectează exploatarea celui mai bogat zăcămint de minereu de fier din emisfera apuseană. O treime din rezervele de uraniu și thoriu, tezaur ale erei nucleare, se află pe teritoriul Canadei. Păduri imense se întind de la Atlantic la Pacific: ele furnizează materia primă pentru 40 la sută din hîrtia de tipar a lumii, produsă în Canadă. Aproximativ prin 1975, numai de sub prețurile din Saskatchewan va putea fi furnizat jumătate din potasiul cerut de industria de îngrășăminte din toate țările occidentale. Și, pentru a încheia o enumerare exemplificativă (dar care rămîne foarte incompletă): aproape a treia parte din rezervele de apă dulce ale lumii se află pe teritoriul canadian. Canadă este puternic industrializată și, după ultimele date ale ministerului agriculturii, se așteaptă ca în 1980 în agricultură să rămînă doar 5 la sută

din populație. Totodată, ca mare producătoare de grâu cu mijloace moderne, ea ocupă al doilea loc în emisfera occidentală, după Statele Unite. Mindri de dezvoltarea lor economică, tehnică și științifică — (Canada a fost al doilea dintre statele apusene care a lansat un satelit al pământului) — oamenii acestei țări manifestă în același timp convingerea că altcineva decât ei deține mijloacele principale de valorificare — ceea ce creează situații inechitabile, atât sub aspect economic cât și politic. Într-un studiu publicat în septembrie anul trecut, profesorul Fernand Dumont de la Universitatea din Montréal arăta: „Trei cincimi din producția canadiană sînt actualmente sub control străin. Este un caz unic printre țările industrializate”.

Reacțiile canadienilor față de aceste stări de lucruri sînt analizate de Raymond Aron, într-o serie de articole în „Le Figaro”. „Toți canadienii, anglofoni și francofoni — scria sociologul francez — și-au pus și continuă să-și pună întrebări cu privire la subordonarea economiei lor față de economia americană și cu privire la partea care poate fi cedată investițiilor americane”. În momentul de față, sublinia Raymond Aron, industria canadiană din toate provinciile confederației aparține în majoritate capitalului american. Partea acestui capital diferă după sectoare, ea ridicîndu-se la 80—90 la sută în sectorul petrolului, depășind 60 la sută în ansamblul minelor și al industriilor prelucrătoare. Astfel, economia canadiană este legată de aflusul de capital american. În situația dată, este nevoie de circa un miliard de dolari pe an pentru a echilibra conturile externe ale țării. Pronunțîndu-se în favoarea participării capitalului american, sociologul francez nota totuși: „Desigur, numeroși canadieni se tem că țara lor să nu fie complet americanizată și să nu-și piardă identitatea”. Completînd tabloul, profesorul Etienne Juillard arăta în „Economia Canadei”: „Industria prelucrătoare ca și cercetarea științifică industrială sînt în cea mai mare parte în mîinile firmelor americane. Acestea nu se preocupă de loc de folosirea deplină a forțelor de muncă și nici de echilibrarea schimburilor Canadei, ci repartizează piețele după propriile lor interese între uzinele lor din Canada și din Statele Unite”.

La începutul anului trecut, premierul Lester Pearson anunța înființarea unui comitet special pentru studierea proprietății străine în industria canadiană, a semnificației politice și economice a investițiilor străine în Canada, precum și a căilor pentru încurajarea amplificării proprietății canadiene. În fruntea acestui comitet era numit ministrul federal Walter Gordon. Autor al unei cărți de mare răsunet, „A Choice for Canada”, lui Walter Gordon îi aparține o frază care a făcut ocolul presei: „În lume, fără îndoială, nu există nici o țară care, avînd gradul de dezvoltare al Canadei, să lase sub controlul străin o atît de mare parte a industriei. Dacă vrem într-adevăr să rămînem o națiune independentă pe continentul nord-american, afirma Gordon, trebuie să schimbăm această tendință”. Urmările concrete ale activității comitetului continuau să fie așteptate și după cîțenar. După opinia exprimată, fără exces de modestie, de săptămînalul „U.S. News and World Report” din Washington, „nu încapе multă îndoială că puterea economică și politică a Statelor Unite va continua să influențeze greu Canada în următorii o sută de ani”. Este totuși foarte firesc ca, așa

Zăcămintele de azbest de la Thetford Mines, în apropiere de Québec, sînt cele mai mari din lume

cum arăta William Kashtan, secretarul general al Partidului Comunist din Canada, să aibă loc o intensificare „a dezbaterii largi a alternativei dintre «continentalism» și o politică economică independentă, adică între politica de integrare continuă cu Statele Unite și o politică ce ar permite poporului canadian să-și exercite într-o anumită măsură suveranitatea și controlul asupra economiei canadiene”.

Tendențele de reliefare a personalității canadiene se vădesc și în domeniul principalelor probleme internaționale. Este instructivă, sub acest aspect, poziția aleasă de Dalton K. Camp, președintele partidului conservator, unul și același om politic care a organizat, în perspectiva alegerilor, înlocuirea lui John Diefenbaker. „Cred, declara Dalton Camp, că este cu puțință pentru Canada să creeze un simț al propriei ei realități, imaginînd o politică externă care să exprime clar originalitatea sa”. După ce arăta că bazele acestei politici nu pot fi nici N.A.T.O., nici N.O.R.A.D. (comandamentul unificat americano-canadian pentru apărarea aeriană), Dalton Camp continua: „Nădăjduiesc că în zece ani această națiune nu va mai fi încurcată într-o asociație nucleară... și că obligațiile noastre față de alianțele militare vor fi reduse la minimum”. În mai multe rînduri presa din Ottawa, Montréal sau Toronto și-a manifestat dezaprobarea față de unele presiuni nu prea discrete ale „vecinului din sud”. În problema de maximă sensibilitate a războiului din Vietnam, opinia publică din Canada s-a separat net de Statele Unite. Fenomenul este subliniat de fostul subsecretar de stat adjunct al afacerilor externe, directorul Institutului canadian pentru afaceri externe John Holmes, în articolul din „Foreign Affairs” la care ne-am mai referit. „În Vietnam”, scria autorul, Statele Unite au acționat unilateral și au urmărit, în fapt, o politică deosebită de cea acceptată de noi, ceilalți, la Conferința de la Geneva din 1954. De aici provine sentimentul că acest război nu este războiul nostru, un sentiment împărțit chiar de către

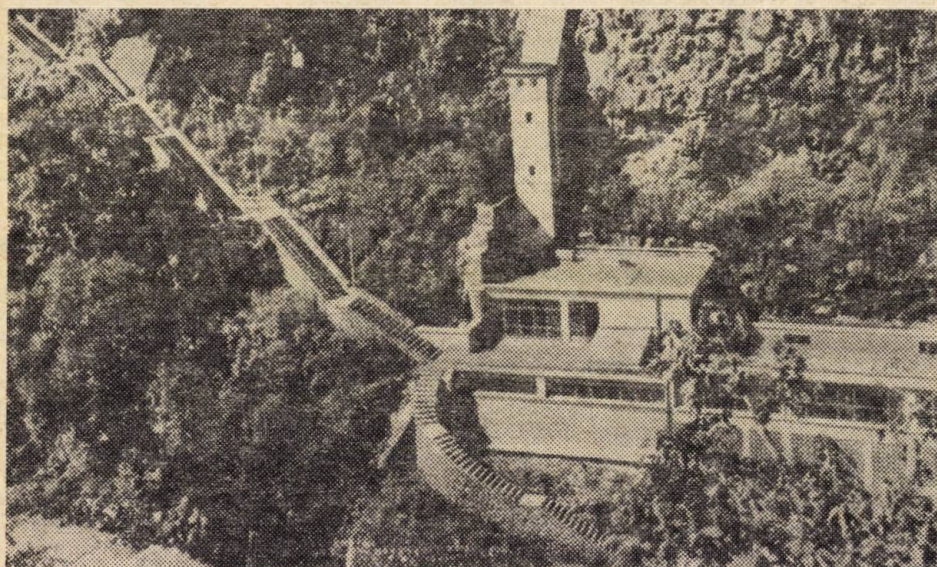
cei care nutresc simpatie față de americanii aflați în încurcătură”. Canada are obligația să fie obiectivă, adăuga Holmes, deoarece este membră a Comisiei Internaționale de Control în Vietnam. Dar, independent de aceasta, „nici un lider politic n-a sugerat vreodată că ar trebui să ne alăturăm în Vietnam Statelor Unite”, care rămîn „izolate în propria lor super-putere”, încheia autorul canadian. Este semnificativ că un prieten canadian al americanilor le-a oferit această analiză în „Foreign Affairs”. Repulsia canadienilor față de agresiunea din Vietnam a influențat și anumite demersuri ale cercurilor oficiale. Ministrul de externe Paul Martin informa astfel parlamentul că guvernul a „recomandat călduros” încetarea bombardamentelor asupra Vietnamului de nord fără a se pune condiții militare.

Evoluția punctelor de vedere canadiene față de Europa merge în direcția promovării destinderii și a relațiilor est-vest. Într-o corespondență din Ottawa publicată recent de „Times”, Hilary Brigstocke arăta: „Nu este nicidecum secretă în anumite cercuri de aici dorința Canadei de a se retrage din angajamentele ei terestre și aeriene din Europa, ca o măsură de economie militară”. Se înmulțesc vocile care cer aducerea acasă a celor 11 000 de soldați și ofițeri canadieni din Germania federală.

Se menționează de asemenea că împotriva insistențelor Washingtonului, Canada a menținut relațiile diplomatice și comerciale cu Cuba. Evoluază și conceptul „Frontierei arctice” către ideea „Arcticei ca Mediterană a unor buni vecini”. Tineretul Canadei, remarcă tot John Holmes, este interesat de țările în curs de dezvoltare și de problemele lor — și îndeosebi este atras de „chemarea coexistenței cu Europa răsăriteană și cu China”. O remarcă sugestivă, dacă ne gîndim că un secol nou a început pentru Canada — și că jumătate din canadieni sînt tineri sub 25 de ani.

ȚARA NILULUI ALBASTRU

Mircea Moarcăș

„Și după ce au cutreierat țara în lung și în lat, cei doi europeni, însoțiți de călăuzele lor etiopiene, au ajuns la țărnuțul mării, unde îi aștepta vaporul. Înainte de a se urca pe punte, călăuzele i-au rugat pe călători să se descalțe, le-au scuturat încălțăminte și apoi le-au înapoiat-o. Văzându-le mirarea, ele le-au dat următorul răspuns din partea împăratului :

— Sinteți solii unei țări puternice și îndepărtate. Ați colindat Etiopia, v-am arătat cu inima deschisă frumusețile ei, v-am găzduit și v-am dăruit lucruri de preț. Dar pământul țării, acela în care semănăm grânele, pe care ne odihnim când simțim oboseală, în care ne îngropăm morții, ne este și tată, și mamă, și frate. Este cel mai sfânt lucru pe care-l avem și de aceea nu putem să ne lipsim de nici o fărîmă din el...

Această scurtă istorioară, pe care ne-o povestea un tânăr etiopian în timp ce avionul nostru lăsa în urmă Marea Roșie și strîmtoarea Bab-El-Mandeb, anunțînd începerea zborului deasupra pămînturilor etiopiene, poate fi folosit în mod fericit drept un „motto” de rigoare ; ea conținînd o sintetică și elocventă caracterizare a poporului acestei țări străvechi, cu care aveam să iau cunoștință în scurt timp, o dată cu aterizarea pe aeroportul de la Addis-Abeba.

Istoria de o uimitoare continuitate a acestei țări de legendă, împletită strîns cu puternicul sentiment de demnitate și mîndrie națională al locuitorilor săi, pun o puternică pecete pe întreaga viață etio-

piană. Și, pe drept cuvînt, etiopienii pot fi mîndri : exceptînd perioada în care au avut de înfruntat agresiunea fascistă, țara lor și-a menținut, singură în Africa, independența de stat. Leul, simbol național al etiopienilor, semnifică în primul rînd vitejia și demnitatea unui popor

Hidrocentrală pe Nilul Albastru (sus, stînga). Dimineața într-un bazar al capitalei etiopiene (sus, dreapta) Addis Abeba. Clădirea municipalității

care, în ciuda deselor încercări la care a fost supus, n-a încercat niciodată sentimentul dureros al înfringerii.

LEGENDA ȘI ISTORIE

Mașina ne conduce de la aeroport spre unul din hotelurile din centrul orașului străbătând o șosea modernă, învâluită în umbra verdelui întunecat al eucaliptilor. Contemplând peisajul ne găndim că, fără îndoială, mediul geografic a avut o influență considerabilă în dezvoltarea istorică a țării și poporului ei. Podișul etiopian, variind ca înălțime între 1 800 m și peste 4 000 m, reprezintă prin masivitatea lui regiunea cea mai înaltă nu numai din cuprinsul acestei țări, ci și din întreg continentul african. Și masivul înalt, „leagăn istoric” al Etiopiei, a fost în același timp loc de apărare, de refugiu, de dezvoltare și de persistență de-a lungul veacurilor.

Ținărul etiopian, tovarăș de călătorie în aproape opt ore de zbor deasupra Mediteranei, R.A.U. și Sudanului, student în istorie la una din marile universități europene, face o scurtă incursiune în îndepărtatul trecut al acestor meleaguri. Se spune — îmi povestește interlocutorul meu — că în timpul celui de al X-lea veac dinaintea erei noastre, atunci când Solomon, înțeleptul fiu și succesor al lui David, regele iudeilor, a hotărât zidirea marelui templu din Ierusalim, el a trimis vorba tuturor marilor neguțatori de pe cele mai îndepărtate țărmuri să-i aducă daruri alese, urmînd a fi răsplătiți fiecare după bogăția darului adus. Printre cei care s-au prezentat cu daruri a fost și neguțatorul etiopian Tamrin. La întoarcerea sa, acesta a povestit reginei din Saba despre strălucirea curții regelui Solomon, despre adinca sa înțelepciune.

Auzind toate acestea, regina a luat hotărîrea să-l cunoască pe faimosul rege și a luat drumul lung al Ierusalimului în fruntea unei caravane de 797 de cămile, încărcate de daruri bogate, și a unei mari suite. Solomon a rămas profund emoționat de frumusețea reginei și, vrăjtit, i-a închinat dragostea sa. La despărțire i-a dăruit reginei un inel lucrat în aur și pietre prețioase, cerîndu-i să i-l trimită în cazul că va avea un copil. Întoarsă în regatul ei, regina dădu naștere unui băiat căruia i-a dat numele de Menelik. La vîrsta bărbăției, regina îl trimise la tatăl său, însoțit de neguțatorul Tamrin și de prețiosul inel. Tamrin avea misiunea, încredințată de regină, de a ruga pe Solomon să-l ungă rege pe Menelik și să hotărască, pentru veacurile ce vor urma, ca nimeni să nu domnească în Etiopia decît numai pe linie bărbătească și descendent din fiul regelui Solomon și al reginei din Saba. Regele împlini dorințele reginei. În acest fel, toți regii urmași ai lui Menelik au constituit dinastia Salomonizilor. În zilele noastre, împăratul Haile Selassie se consideră ca fiind al 225-lea descendent în această dinastie.

LEUL SE TREZEȘTE

Cindva, un publicist fascist, referindu-se la emblema statului etiopian, comenta cu ironie: „Leul care doarme”. Nu vom mai reaminti aici replica pe care istoria a dat-o celor ce au gîndit că dînsul lor cunoscuta lucrare a lui Jack Waddis. „Leul se trezește”, evocă prin însuși titlul ei sugestiv realitatea contemporană a continentului african, aflat în plină efervescență. Și, dacă ar fi să localizăm această imagine sugestivă, Etiopia ne ar putea oferi un exemplu viu a

ceea ce înseamnă o țară, cu o tradiție atît de îndelungată, chemată astăzi la o viață nouă. Pînă la eliberarea de sub dominația fascistă, Etiopia se număra printre cele mai înapoiate de pe continent. Preponderența unor străvechi rînduiri feudale, împletite strîns cu rămășițele unei orînduiri gentile, de clan, făceau ca forțele de producție să fie puțin dezvoltate, la aceasta adăugîndu-se înapoierea culturală, un indice ridicat al mortalității infantile și generale — factori care marcau profund desfășurarea întregii vieți sociale. După eliberare și îndeosebi după 1950, în Etiopia a început o largă acțiune de reconstrucție a țării. Bogatele resurse naturale, mai ales energetice, pășuni întinse și terenuri de cultură fertile, cu suficiente resurse de apă, creează reale premise pentru o rapidă dezvoltare industrială și agricolă.

Părăsim cu mașina Addis-Abeba. O șosea modernă, asfaltată, șerpuiește printre lanuri de grîu dat în pirg și printr-o întinsă plantație de trestie de zahăr. În mijlocul plantației se conturează, prin liniile sale zvelte, construcția policromă a fabricii de zahăr Shoa. Gazdele ne primesc binevoitoare. Construit cu cinci ani în urmă, de o firmă olandeză, importantul obiectiv industrial se înscrie printre acțiunile guvernului etiopian care au drept scop facilitarea investițiilor de capital, acordarea de concesiuni unor societăți străine, în vederea valorificării resurselor naturale ale țării. Întreprinderea prelucreează zilnic, timp de opt luni pe an, o cantitate de 1 600-2 000 tone trestie de zahăr. Specialiștii ne informează că, prin intrarea în funcție a fabricii Shoa, se asigură întregul consum intern de zahăr și se creează posibilități de export. (Pînă în anul 1963, întreaga cantitate de zahăr necesară Etiopiei era importată.)

Vizăm apoi, la o distanță de 130 de kilometri de capitala etiopiană, sanctuarul sistemului hidroenergetic Awash, pitorescul lac artificial și barajul Koka. Barajul, construit după cele mai moderne cerințe, are o lungime de 500 de metri și o înălțime de 42 de metri. Aici sîntem informați despre amplele lucrări ce se desfășoară pe întreg cuprinsul țării pentru valorificarea importanțelor resurse energetice, îndeosebi ale celor 100 de fluvii și riuri care brăzdează Etiopia și care, în frunte cu Nilul Albastru, creează un potențial evaluat la peste 145 milioane kWh anual. Demn de menționat e faptul că Etiopia a fost prima țară africană care a trecut la realizarea unui program economic de perspectivă. Eșalonat în două etape cîincinale succesive, cuprinzînd perioada 1957-1967, planul de dezvoltare a economiei și culturii naționale a avut, în primul rînd, în vedere formarea unor cadre de specialiști autohtoni, pregătiți atît în interiorul țării cît și în cele mai mari centre universitare ale lumii, capabili să contribuie la ridicarea economică, culturală și socială a patriei lor. Referindu-se la realizările de pînă acum, conducătorii principalelor unități economice și instituții de cultură pe care le-am vizitat ne-au citat cuvintele împăratului Haile Selassie: „Un popor nu poate să-și îndeplinească rolul său în concertul națiunilor decît dacă reușește să fie mai înțîi de toate el însuși”.

Se cuvine adăugat că, promovînd o politică îndreptată spre asigurarea păcii, pronunțîndu-se în favoarea rezolvării tuturor litigiilor internaționale pe calea tratativelor, afirmîndu-se ca un factor activ

al luptei pentru lichidarea definitivă a colonialismului, pentru întărirea unității africane, Etiopia și-a cîștigat prestigiul în rîndurile țărilor africane și în lume. Prin construirea, în 1960, a sediului Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa, iar ulterior a reședinței Organizației Unității Africane, Addis-Abeba a devenit unul din centrele politice de importanță continentală.

De pe terasa hotelului Ethiopia se deschide larg perspectiva Addis-Abebei — „floare nouă”, sugestivul nume al capitalei în limba amhară. Construcțiile moderne ale orașului, bulevardele largi, înecate într-o vegetație luxuriantă, creează o ambianță plină de farmec. În centrul orașului, în mijlocul blocurilor masive, elegante, din beton și sticlă, stațuia „Leului etiopian” domină simbolic.

ADDIS-ABEBA — BUCUREȘTI

„Florile rare ale prieteniei le cunoști cu adevărat în toată frumusețea lor în momente de grea cumpănă. Ne-a fost dat să avem în România și poporul ei, în asemenea condiții grele, expresia unei nobile și generoase prietenii, căreia îi vom rămîne totdeauna recunoscători și credincioși”.

Aceste cuvinte aparțin Împăratului Etiopiei, Haile Selassie I, și ne-au fost spuse în cadrul unei convorbiri avute pe terasa hotelului turistic „Galila Palace”, din vecinătatea capitalei etiopiene. Ele se referă la sprijinul moral pe care România, prin ministrul său de externe din acea vreme, Nicolae Titulescu, îl aducea de la tribuna Ligii Națiunilor apelului Etiopiei înșingate, cînd agresiunea fascistă punea în pericol însăși existența ca națiune a străvechiului popor etiopian.

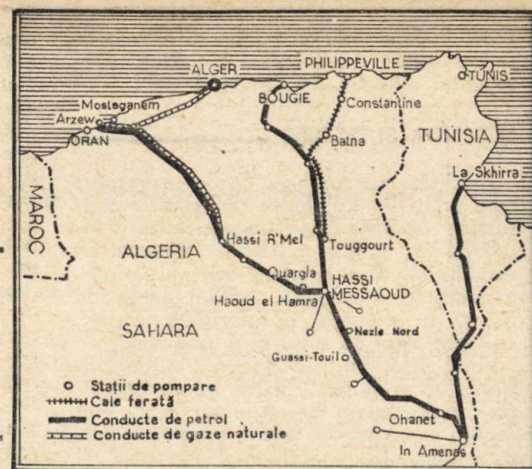
La Addis-Abeba aveam să întîlnim și alte mărturii ale legăturilor româno-etio-piene. Vicerectorul Universității Haile Selassie I — cel mai înalt for de știință și de învățămînt al Etiopiei — ne-a condus cu bunăvoință într-una din sălile bibliotecii, aflate în incinta impunătoarei clădiri a Universității, acolo unde sînt păstrate exemplare rare de tipărituri. Aici gazdele ne-au înfățișat microfilmul unei lucrări aparținînd lui Nicolae Iorga, în carearele cîntur ar evoca legături existente între Țările Românești și Etiopia în secolele XVI și XVII, ca și lucrări cuprinzînd impresiile de călător pe aceste meleaguri ale scriitorului Mihai Tican Rumano.

Acestor legături, cu ramificații în trecut mai îndepărtat al prieteniei dintre popoarele română și etiopian, prezentul le adaugă voința celor două popoare spre o colaborare tot mai strînsă, atît pe plan bilateral cît și pe plan internațional, în cadrul eforturilor comune ale omenirii îndreptate spre progres și securitate mondială.

„Numai atunci cînd toate statele, indiferent de mărimea lor — sublinia Împăratul Etiopiei într-un recent discurs — vor putea traduce în practică principiile cuprinse în Carta O.U.A. și a O.N.U., și anume neamstecul în afacerile interne ale altor state, respectarea integrității și suveranității teritoriale ale națiunilor independente, autodeterminarea pentru statele încă subjugate în lume, ele vor putea să-și aducă întreaga lor contribuție la eterna căutare a păcii și drepturilor universale”.

Sînt, fără îndoială, principii care își cîștigă în zilele noastre o tot mai largă adeziune și care au contribuit în cea mai mare măsură la creșterea prestigiului Etiopiei, promotoare consecventă a lor pe eșichierul vieții politice internaționale.

Coordonate algeriene

Eforturi pentru trecerea fără întârziere la instituționalizarea regimului — a cărei primă etapă va fi reorganizarea prefecturilor și alegerea adunărilor departamentale, restabilirea unității în rândurile armatei, crearea condițiilor pentru convocarea primei conferințe naționale a cadrelor Frontului Național de Eliberare — preluia al viitorului congres al partidului, aplicarea bugetului pe anul în curs, învingerea greutăților de care se lovește sectorul agricol sînt cîteva din preocupările majore ale actualității algeriene, împărtășite de conducerea centrală și reflectate pe larg în presa algeriană, acum, după ce „faza critică” în evoluția politică internă, declanșată în luna decembrie, a fost depășită.

La 5 ianuarie, în fața a peste 1 500 de cadre ale partidului și statului, în prezența miniștrilor și a membrilor Consiliului Revoluției, reuniți în clădirea Palatului Națiunilor de lângă Alger, președintele Boumedienne a ridicat pentru prima oară în mod oficial vîlul asupra genezei și desfășurării evenimentelor din noaptea de 14 spre 15 decembrie.

„Conspirația a fost premeditată și pregătită de multă vreme”, a precizat șeful statului. De cîteva luni apăruseră conflicte latente sau declarate între unele personalități aflate la putere, se făcuseră tot mai insistente manifestările de nemulțumire ale unor foști conducători militari de vilaiete („vechea gardă”, cum sînt denumiți în mod curent), față de o serie de măsuri economice ale guvernului și mai ales față de numirea și promovarea de ofițeri noi, în general tineri, în funcții de conducere în armată. Tensiunea crescîndă nu avea să fie revelată public decît în ajunul Ramadanului, cînd s-a anunțat demisia a doi membri ai guvernului (Ali Yahia, ministrul agriculturii, și Zerdani, ministrul muncii), dar mai ales cînd s-a aflat că Tahar Zbiri, șeful statului major, a hotărît să nu asiste la ceremoniile prilejuate de ziua de 1 noiembrie, în semn de protest față de refuzul președintelui de a convoca în plenum Consiliul Revoluției pentru a discuta problemele în suspensie. Ca urmare, șeful guvernului, urmîrind evitarea unei crize deschise, a preferat un compromis. „Am încercat să-l convingem pe Zbiri să amîne dezbaterile problemelor politice pînă după aniversare, pentru a căuta să găsim în comun o soluție. Dar el a perseverat în refuzul său... Toate încercările întreprinse ulterior — între 1 și 4 noiembrie — pentru a-l determina să-și schimbe părerea au fost zadarnice, în ciuda limbajului prietenos și în ciuda persuasiunii pe care le-am folosit tot timpul”. Președintele a fost susținut în acțiunile sale de miniștrii săi cei mai influenți, Bouteflika, ministrul de externe, Medeghri, ministrul de interne, și Abdesselam, ministrul industriei și ener-

giei, ca și de cea mai mare parte a armatei. Între timp a fost convocat în cîteva rînduri Consiliul Revoluției — în formă restrînsă — după care s-a anunțat dizolvarea Secretariatului Executiv al F.L.N. în intenția reorganizării partidului și destituirea colonelului Zbiri din funcția de șef de stat major, funcție asumată în prezent de președintele Boumedienne. (Tahar Zbiri a deținut postul de șef de stat major din 1963; el a făcut parte din grupul de ofițeri care, în noaptea de 18 spre 19 iunie 1965, l-a arestat pe Ahmed Ben Bella.)

Au urmat evenimentele de la 15 decembrie cînd, după cum arată un comunicat al președinției, „contrarevoluționarii, animați de intenții morbide, nu au ezitat să înșele bunăcredința unor ofițeri pe care au încercat să-i atragă în dizidență, comițînd astfel un act de indisciplină de o gravitate excepțională”. Dar „elementele rebele” au fost imediat blocate și scoase din luptă în sectorul El Afroun — Mouzaïaville de către armata națională populară. După afirmația președintelui Boumedienne, colonelul Zbiri (despre a cărui soartă nu se știe încă nimic) nu ar fi reușit să antreneze în „murdarul complot” decît „o mîină de ofițeri” și nu o fracțiune a armatei.

În continuarea amplului său discurs, șeful statului a fixat programul guvernului pentru anul 1968.

O gamă întreagă de reforme sînt în prezent pe cale de aplicare, iar altele constituie obiectul unor ample debateri. „Doi ani nu pot face miracole și, de altfel, noi am renunțat la soluții miraculoase”, scria la 1 noiembrie 1967 „El Moudjahid”, menționînd în continuare realizările, ca și dificultățile în edificarea statului și a unei economii naționale. Pentru a depăși stadiul actual al subdezvoltării, economia algeriană trebuie să pomească de la o altă bază. Ea rămîne încă tributară moștenirii coloniale, situației create ca urmare a unor limite impuse de interesele strict ale unei minorități bine definite, interese care ignorau nu numai dezvoltarea marii industrii dar chiar aceea a țesăturilor, zahărului și a articolelor de primă necesitate pentru consum.

După cum susțin conducătorii țării, grija principală a guvernului este de a acorda prioritate economiei. Această grijă s-a materializat într-o serie de acțiuni de mare însemnătate pentru viitoarea dezvoltare a țării. În afară de domeniul rezervat hidrocarburilor — exploatat în cooperare cu Franța — statul algerian girează efectiv marile unități industriale și principalele resurse ale țării, deține de pe acum în

mîinile sale cele mai importante uzine și fabrici, transporturile, monopolul comerțului exterior, bogățiile miniere, cele mai mari bănci de credit și asigurări și o bună parte din sectorul agricol. Două elemente importante au contribuit substanțial la consolidarea căii urmate: cîștigarea independenței financiare și o foarte severă politică a schimburilor comerciale, al cărei rezultat s-a soldat cu o rezervă de 400 milioane de dolari, ceea ce a permis ca, la sfîrșitul anului trecut, Algeria să convertească în aur 150 milioane de dolari.

Algeria acoperă astăzi 94% din programul de investiții din resurse proprii, proporție atinsă de puține state în curs de dezvoltare.

O constantă preocupare centrală a constituit-o în etapa de pînă acum consolidarea unuia din cele mai importante sectoare — acela al energiei — unde s-au obținut rezultate importante în domeniul exploatării, producției, transportului și prelucrării resurselor. Producția petrolieră, care era de 22 milioane tone în ianuarie 1962, a ajuns în 1967 la 40 milioane, pentru ca în 1970 ea să atingă cifra de 60 milioane. Cu cîteva ani în urmă, statul algerian a înființat Societatea Națională de transporturi și comercializare a hidrocarburilor (SONATRACH), care deține o cotă de 50 la sută participativ la exploatarea petrolului țării. Din SONATRACH guvernul a făcut un instrument datorită căruia Algeria nu se mulțumește astăzi doar cu rolul de simplu perceptor de redevențe; au fost limitate prerogativele societăților străine, paralel cu creșterea cotei de participare a Algeriei la rafinare. Urmărind același obiectiv, în cursul anului trecut statul algerian a naționalizat două companii petroliere americane.

La începutul lunii ianuarie au fost date publicității la Alger cifrele provizorii ale bugetului pe anul în curs. Din examinarea lor reiese că principalele capitole cunosc o reală creștere: 6,5 la sută pentru bugetul de funcționare și 26,8 la sută pentru bugetul de echipament. „În ansamblu, sublinia revista «Révolution Africaine», bugetul acestui an reflectă grija constantă de a concentra mijloacele noastre financiare pentru înfăptuirea demarajului economic”. Atenția primordială este acordată sectorului industrial și energetic, care cunoaște o creștere de 59,2 la sută (1 525 milioane dinari, față de 904 milioane în 1967, din care nu au fost cheltuiți efectiv decît 604 milioane).

„1968 și 1969 vor fi anii industriei grele”, scria „Révolution Africaine”, expunînd obiectivele planului trienal (1967—1969). Spre sfîrșitul anului în curs va începe construirea celei de-a patra conducte petroliere, care va lega regiunea de zăcămintele din sud-est (Mezdar) cu Skikda, precum și a celei

de-a doua conducte de gaze (Hassi R'Mel-Skikda).

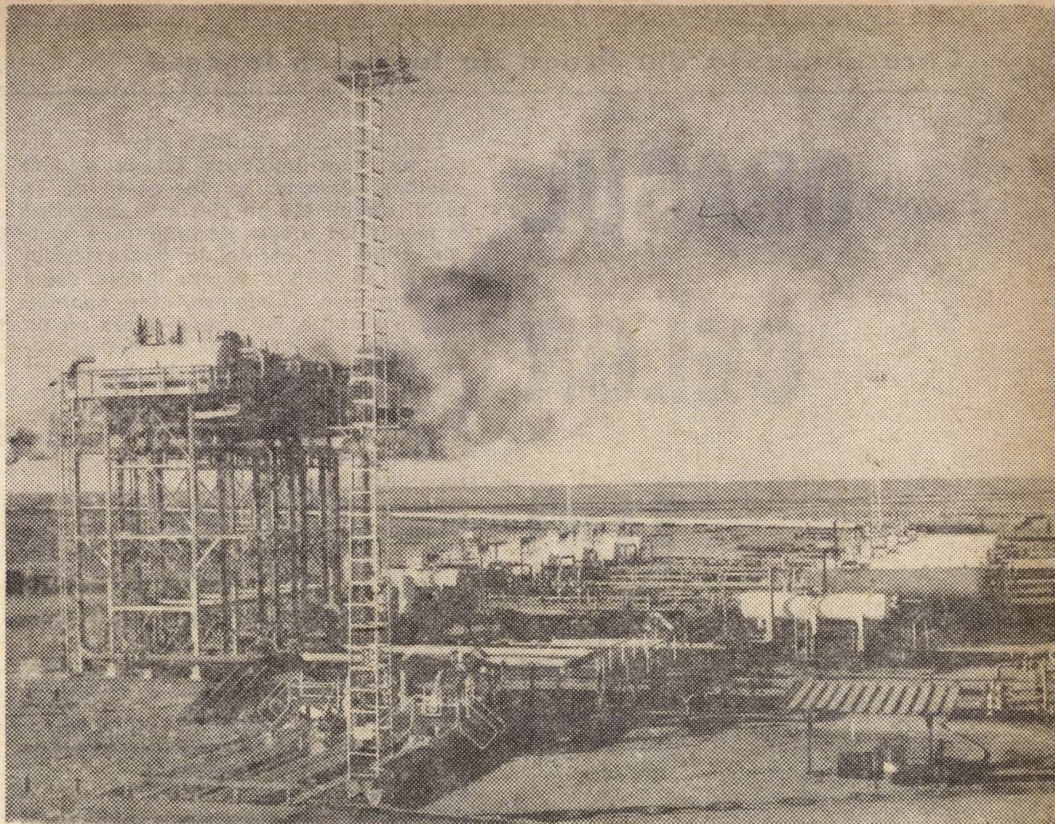
Resursele energetice vor fi folosite în dezvoltarea industriei petrochimice, unde s-a depășit etapa inițială prin începerea construcției uzinei de amoniac și îngrășăminte azotoase de la Arzew. (În 1969 producția sa anuală va atinge 800 000 tone îngrășăminte azotoase, cifră care va acoperi nevoile țării). În stare de proiect se află o serie de alte obiective, cum ar fi rafinăriile de petrol de la Arzew și Skikda, complexul pentru fosfați de la Annaba și complexul petrochimic de la Skikda.

Anul 1968 va fi de asemenea marcatul debutului producției siderurgice: în noiembrie va începe să producă complexul siderurgic de la Annaba, la început circa 400 tone fontă, pentru ca în 1970, când se va încheia construcția întregului ansamblu, producția să atingă 2 milioane tone anual.

În lunile din urmă, presa algeriană s-a făcut ecoul celor două concepții existente în rîndul conducerii cu privire la dezvoltarea economică a țării. Cea dintîi, al cărei exponent este ministrul energiei și industriei, Belaid Abdesselam, se axează pe ideea creșterii rolului statului în economie, concretizată prin naționalizări, impunerea controlului asupra întreprinderilor cu autoconducere și excludere participarea capitalului particular în industriile de bază. Totodată, susține ministrul industriei, în numele eficacității, Algeria trebuie să accepte fără discriminare ajutorul străin. Această linie este combătută de conducerea centrală a sindicatelor și de unii miniștri, care susțin că doctrina economică a F.L.N. — autoconducerea — și axarea pe obiective industriale de mai mică amploare, care să absoarbă șomajul existent în țară, este calea principală spre emancipare economică.

Abdesselam, una din personalitățile cele mai influente ale regimului, numai după doi ani de prezență în guvern, pare să-și fi impus pentru moment concepțiile. Pentru a susține efortul de industrializare, el a dezvoltat un anumit număr de întreprinderi naționale, fie asigurînd controlul întreprinderilor cu autoconducere (industria sticlei), fie răscumpărînd societăți particulare (construcția de mașini), fie naționalizînd pur și simplu întreprinderi străine (minele). Considerînd că este necesară construirea unei mari industrii, mai degrabă decît multiplicarea imediată a micilor uzine de transformare, Abdesselam a promovat o doctrină care presupune credite publice abundente; oponenții acestei doctrine susțin că asemenea credite sînt greu de suportat pentru tînărul stat, în afară de cazul că ar beneficia de un concurs important din afară. Ministrul industriei împărtășește însă principiul potrivit căruia economia algeriană nu se va putea urni cu adevărat decît atunci cînd va fi, în ce privește esențialul, controlată de stat, ceea ce, fără îndoială, implică un incontestabil efort de organizare. De aceea, ministrului industriei i se reproșează că „înăbușă” autoconducerea, activitatea comitetelor de autogestione din întreprinderile industriale. Deocamdată, disputa nu și-a găsit rezolvarea; ea va fi supusă însă, după toate probabilitățile, Consiliului Revoluției și se va afla, în acest fel, în ce sens a fost tranșată.

„1968 va fi, de asemenea, anul reformei agrare și al abolirii proprietății funciare”, spunea președintele Boumedienne, justificînd tergiversarea rezolvării acestei probleme prin evenimentele care au survenit și cărora a trebuit să le facă față Algeria, precum

Instalație petroliferă la Hassi-Messaoud, în Sahara

și prin aceea că importanța și complexitatea ei „implică un studiu minuțios înainte de a fi aplicată”. Majoritatea populației active este ocupată în agricultură și, de felul cum lucrurile vor evolua în acest sector, depinde în mare măsură dezvoltarea economică a țării. De aceea, planul trienal prevede măsuri pentru ajutorarea felahilor spre modernizarea metodelor lor de muncă: ei vor fi încurajați prin dotarea cu mașini-unelte, acordarea de împrumuturi, sporirea suprafețelor cultivabile, extinderea canalelor de irigație și construirea de baraje. Ridică însă serioase probleme deficitul balanței comerciale agricole pe anii 1967—1968, determinat de faptul că seceta din 1966 a necesitat un import masiv de cereale, cît și de scăderea exportului de vin spre Franța. Se studiază de aceea măsurile privind diversificarea producției agricole în mare parte prin reconvertirea suprafețelor viticole.

În discursul său pronunțat la 1 noiembrie, președintele Boumedienne anunțase că o reformă radicală va atinge în curînd toate eşaloanele ierarhiei administrative și se va extinde la organele centrale ale țării. Reforma a început cu remanierea conducerii partidului F.L.N. După cum se știe, la 20 iulie 1965 (după evenimentele din 19 iunie) a fost constituit un Secretariat Executiv al F.L.N., format din cinci membri, al cărui coordonator era Cherif Belkassem. Într-un comunicat publicat la 10 decembrie 1967 se arată că s-a hotărît reorganizarea aparatului de partid „pe noi baze”, fostul ministru de finanțe Kaid Ahmed, membru al Consiliului Revoluției, fiind însărcinat „cu aplicarea noilor sarcini ce vor fi încredințate partidului”. Cu acest prilej, ziarele inserau o serie de date privind formația politică a actualului responsabil al F.L.N. Kaid Ahmed, alias comandantul Slimane, a participat încă din 1954 la

războiul de eliberare națională. Membru al statului major al armatei de vest, apoi membru al Consiliului național al revoluției algeriene (CNRA), el a devenit adjunctul direct al colonelului Boumedienne în statul major al Armatei de Eliberare Națională, la Ghardimaou, și mai tîrziu unul din membrii delegației algeriene care a participat la tratativele de la Evian. Ales în 1962 deputat de Tiaret în Adunarea Națională, el a fost numit în septembrie 1963 ministru al turismului, în cel de-al doilea guvern Ben Bella, post pe care-l va părăsi însă în decembrie 1964 după un conflict cu fostul președinte. După evenimentele din 19 iunie 1965, Kaid Ahmed a fost numit ministru de finanțe și membru al Consiliului Revoluției.

Prima fază a reorganizării F.L.N., începută prin numirea în fruntea partidului a lui Kaid Ahmed, a fost încheiată; cadrele superioare ale F.L.N., întrunite la 19 februarie sub președinția responsabilului unic, au examinat programul renovării partidului, care prevede înțelegerea, în anul viitor, a unui Congres însărcinat cu redactarea „unei carte politice menită să pună bazele viitoarelor instituții ale Algeriei”. Congresul va fi precedat de alegeri la toate nivelurile și de o Conferință națională a cadrelor de partid.

Lunile următoare, numeroase din obiectivele preconizate vor începe să fie aplicate (între altele, în cursul lunii ianuarie au fost instalate adunările departamentale, însărcinate cu examinarea proiectului de buget și cu studiarea programelor locale de dezvoltare). Se așteaptă și o remaniere guvernamentală.

Sînt, toate acestea, mărturii ale faptului că programul guvernului pe anul 1968 vizează obiective multiple ale dezvoltării algeriene.

Rodica GEORGESCU

ORAȘUL CELOR 100 DE TURNURI

Fără îndoială, diferitele orașe ale lumii par mai frumoase într-un anumit anotimp. Aceasta nu înseamnă că în restul anului ele nu sînt frumoase. Dar farmecul lor crește datorită unei anume culori a cerului, a transparenței aerului, a florilor. Pentru Praga, acest anotimp este primăvara, cînd soarele, neobosit aurar, își începe opera sa de împodobire a turnurilor și acoperișurilor, cînd răsună concertul clopotelor Loretei, cînd colinele ce străjuiesc orașul se acoperă cu albul florilor de măr și cireș, iar aroma magnoliilor completează liniștea rotundelor romane, a barocurilor și goticelor.

Praga „de aur”, „orașul celor 100 de turnuri”, te farmecă în special atunci cînd pescărușii aduc în zbor primăvara pe Vltava, iar dinspre parcul Petřín vîntul aduce un miros îmbătător de liliac. Primăvara reliefează și mai bine bogăția stilurilor arhitectonice ale orașului, armonioasa împletire a istoriei și contemporaneității, a pietrei și verdeții.

INCURSIUNE ÎNTR-O ISTORIE MILENARĂ

Despre istoria apariției și dezvoltării orașului Praga s-au scris zeci, sute de tomuri. Geneză sa ca oraș datează de pe la sfîrșitul secolului al IX-lea, o dată cu construirea vestitului Hrad, reședința cnezilor cehi. Pe malul drept al Vltavei se afla un mare bazar — unde se întîlneau negustori din multe țări ale lumii — în apropierea căruia a fost întemeiat așa-numitul „oraș vechi”. Un negustor spaniol, vizitînd Praga în urmă cu peste o mie de ani, a fost impresionat de acest centru clădit în piatră. Cu timpul, pe celălalt mal al Vltavei, s-a ridicat o nouă parte a orașului — „Mala Strana” („Partea mică”). În secolul al XIV-lea, sub dominația lui Carol al IV-lea, Praga cunoaște o puternică dezvoltare. S-a construit „orașul nou” — o mostră remarcabilă de construcție urbanistică, cu străzi și piețe concepute după un plan ingenios, deasupra cărora se înalță catedrale și mînaștiri gotice. S-a întemeiat prima universitate, Hradul din Praga a fost reconstruit în stil gotic, iar peste Vltava a fost durat un pod de piatră.

Secolul al XVI-lea găsește Praga cuprinsă de valul puternicelor lupte de clasă din perioada feudală, lupte legate de legendarul Jan Hus. În timpul războaielor husite, populația locală a luptat cu arma în mînă pentru democratizarea vieții sociale și eliberarea de sub jugul feudal al bisericii. În secolul al XVII-lea orașul este pustiit de sîngerosul război de 30 de ani. După revenirea păcii, principalul domeniu în care s-a manifestat spiritul creator național a fost arta. Artiștii au ridicat, pentru clerul și nobilimea feudală revenită la putere în urma războiului, palate, biserici și mînaștiri în stil baroc, opere de o frumusețe rară și de o mare valoare artistică, ce se împletesc perfect cu stilul gotic și cu cel al Renașterii. În secolul al XIX-lea, Praga se îmbogățește cu o serie de construcții monumentale specifice epocii neo-renășterii. În jurul părții istorice a orașului apar construcții arhitecturale în

care își găsesc întruparea planurile ample ale urbanistilor epocii.

Praga milenară, comoară de clădiri maiestuoase și opere de artă făurite de minile unui popor harnic și talentat, s-a îmbogățit în ultima vreme cu noi clădiri și monumente. În anii puterii populare, care în acest sfîrșit de februarie împlinește 20 de ani, alături de simbolurile istorice ale orașului (Vysehrad și catedrala Sf. Vit), orașul s-a îmbogățit cu Monumentul eliberării — simbolul de astăzi al capitalei cehoslovace. Alături de vechile capodopere ale arhitecturii trecutului, situate în „Orașul vechi”, „Mala Strana” sau Hradcany, au apărut, în anii de după victoria din februarie 1948, noile cartiere Malesice, Liben, Strasnice, Vrsovice și altele, concepute în stilul arhitecturii moderne.

O plimbare pe străzile Pragăi de astăzi, în orele de aglomerație, îți dă senzația că te afli într-un adevărat furnicar de oameni, automobile, autobuze și tramvaie. Străzile înguste fac față tot mai greu cerințelor dezvoltării actuale a orașului. Dar lărgirea lor este împiedicată de existența densei rețele de monumente cu valoare istorică ce constituie mîndria legitimă a praghezilor. Grijă pentru conservarea acestor monumente e privită ca o îndatorire patriotică a fiecărui locuitor. O îndatorire pe care și-o îndeplinesc toți cu multă tragere de inimă.

Se spune că, dacă vrei să cîștigi pentru totdeauna inima praghezului, este suficient să-l rogi să-ți fie ghid prin Praga. Bun cunoscător al istoriei orașului său, praghezul te va purta pînă seara tîrziu pe itinerarul obiectivelor turistice, făcîndu-ți la fiecare din ele ample expuneri. Iar a doua zi îți va fixa o nouă întîlnire și îți va propune un raid prin muzee și expoziții.

Cum se împacă grija praghezilor pentru monumentele istorice ale orașului cu tendințele — și cerințele — obiective ale vieții contemporane? „Praga este, desigur, în primul rînd, un centru istoric, dar și capitală a unei țări. De aceea, ea nu vrea să rămînă doar muzeu, ci caută să se adapteze vieții moderne. În aceasta constă specificul orașului nostru” — ni s-a spus la Comitetul național al orașului Praga. De aceea, alături de schelele care marchează restaurarea edificiilor istorice, ai să întîlnești la orice pas schelele șantierelor unor clădiri moderne.

„C.K.D.”

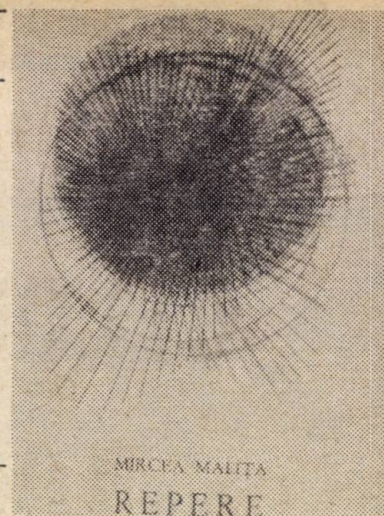
Praga este unul dintre cele mai vechi centre industriale ale Cehoslovaciei. Ea concentrează, în special în partea de est, numeroase întreprinderi, înedesebi din industria constructoare de mașini. Ponderea industriei orașului în potențialul industrial al țării este în prezent de 7 la sută, iar în domeniul construcțiilor de mașini — de peste 13 la sută. În mod tradițional, aici s-au dezvoltat acele ramuri care cer o înaltă calificare și specializare. În total, în întreprinderile industriale pragheze lucrează peste 173 000 de oameni. Uzinele „C.K.D.”-Praga sau Uzinele de vagoane constituie unele dintre cele mai importante obiective industriale ale Cehoslovaciei socialiste, cunoscute în întreaga lume.

Întreprinderea „C.K.D.” este legată strîns de noua istorie a Pragăi. Apărută la sfîrșitul secolului trecut ca o

În vechea Praga

REFLECȚII DE CĂLĂTOR

Ion Mihăileanu

fabrică de produse electrotehnice, „C.K.D.”-ul — acest gigant al economiei cehoslovace — reunește astăzi 19 uzine și fabrici în care lucrează circa 50 000 de oameni. De „C.K.D.” sînt legate apariția primei centrale electrice a orașului, precum și începutul electrificării sistematice a Cehoslovaciei socialiste. Și tot de aici pornesc glorioasele tradiții revoluționare ale clasei muncitoare cehoslovace în timpul primei republici. Dar cel mai important capitol al istoriei mișcării revoluționare din Praga a fost scris în timpul evenimentelor din februarie 1948. Muncitorii de la „C.K.D.” au fost în primele rînduri ale luptei miliției muncitorești împotriva elementelor reacționare, aducînd o importantă contribuție la victoria socialismului în Cehoslovacia.

Astăzi, în modernele secții ale uriașei întreprinderi pragheze se produc piese și utilaje pentru industria energetică — rotoare, transformatori de mare putere, hidrogenatori sincronici de mare capacitate — produse realizate la nivelul tehnicii mondiale. Tot la „C.K.D.”, în cadrul uzinelor „Electrotehnica”, se fabrică compresoare, locomotive Diesel, vagoane de tramvai. Multe din produsele întreprinderii au fost premiate la diverse Mîrguri internaționale: Bruxelles, Leipzig, Brno. Marca „C.K.D.” este cunoscută astăzi în zeci de țări ale lumii, unde sînt exportate produsele acestei întreprinderi și reputația lor constituie pentru praghezi un titlu de mîndrie.

Dar să ne întoarcem la oraș. Capitala cehoslovacă are astăzi o populație de 1 000 000 de locuitori și se întinde pe o suprafață de 29 000 de hectare. (Pentru comparație: în anul 1901 — 216 000 de locuitori și 2 100 hectare). Circulația în capitala cehoslovacă concurează cu cea din marile metropole. Numai că, spre deosebire de alte capitale, aici, la Praga, ea este îngreunată de îngustimea străzilor orașului. Pentru rezolvarea acestei probleme s-a adoptat soluția construirii unui metrou. De cîteva luni, circulația autovehiculelor pe principala arteră — Václavské Namesti — este întreruptă. Se lucrează intens la consolidarea terenului, la trasarea primului traseu circular subteran. Șantierul asemănător s-au deschis și în alte puncte ale orașului. Concomitent cu lucrările de construcție a metroului, se efectuează și lucrări de amenajare a unor treceri subterane de pietoni. Cu toate că aceste lucrări se desfășoară în ritm rapid, ele vor necesita cîteva ani. De aceea, milenara Praga oferă în aceste zile turiștilor, alături de neprețuite monumente istorice, imaginea unui vast șantier — expresie a vieții cotidiene din capitala cehoslovacă.

Praga construiește... Capitala Cehoslovaciei socialiste nu este doar un muzeu ci, în același timp, un oraș modern care oferă locuitorilor săi condiții din ce în ce mai bune de muncă și de viață. Acesta este sensul profund al tuturor transformărilor petrecute în Praga de-a lungul celor două decenii care au trecut de la victoria clasei muncitoare, în februarie 1948. Praga anului 1968 se prezintă vizitatorilor în veșmintele schelelor de pe înălțimea cărora poți surprinde o părțică a muncii creatoare a întregului popor cehoslovac.

Praga, 21 februarie

„Reperele” europene și americane ale lui Mircea Malița nu-și propun să deruleze în fața ochilor noștri priveliști insolite ale unor țări, nici să pătrundă în viața diurnă sau să creioneze moravurile unor popoare. „Reperele” nu sînt note de călătorie în accepția curentă a genului; înainte de a fi un călător, Mircea Malița e un eseist. Imaginea vizuală e un pretext pentru solicitarea inteligenței în descifrarea sensurilor profunde ale istoriei.

La Roma îl impresionează castelul lui Adrian cu întreaga-i dramatică evoluție de-a lungul veacurilor; evocarea legendelor, filtrarea lecturilor, meditația duc la un prim reper: „Acest bloc solid de piatră este un monument al varietății. Spectrul său este multiplu ca și schimbătoarele pagini ale istoriei, ca și suflul Renașterii. Conceptul pentru liniștea maiestuoasă a eternității, el a trecut de la tumultul conflictelor la valorile aspre ale dominației și la mîngierile artei; parcurgînd tot drumul omului ce în neastîmpărul său vrea să triumfe asupra Parcelor”.

În solemnitatea calmă și maiestuoasă a palatului de la Versailles, în purificarea și concentrarea formelor sale care nu admit stridențe, integrate armonios într-un tot de expresie continuă, nobilă și senină, autorul nu vede numai esența culturii veacului XVII sau pur și simplu un martor al principalelor scene din istoria Franței, ci o caracteristică a Franței care „prețuiește în politică sa aceea componentă culturală, acel element rațional — pe care l-a împletit constant cu mesajul ei către lume”.

În paginile consacrate „Sans Souciului”, autorul ia ca punct de pornire castelul de la Potsdam pentru a schița o biografie romanțată — în sens superior — a relațiilor de prietenie dintre Frederic al II-lea și Voltaire. Acest castel îi apare autorului ca „o magnifică scenă pe care se desfășoară o piesă de idei din secolul luminilor” și îl prilejuește, dincolo de valurile înspumate ale istoriei, o seamă de reflecții despre raporturile dintre monarhie și geniile artei.

Pe nevăzute, subtil, cititorul este călăuzit să se oprească o clipă din itinerariile pe care le parcurge împreună cu scriitorul și să mediteze asupra destinului uman și asupra istoriei, cu o asemenea discreție, încît abia mai tirziu observă că se află în fața unor eseuri voalate de haina delicată a notațiilor.

Mircea Malița: „Reper”, Editura pentru literatură, București, 1967.

Întîlnirile autorului cu locurile unde au trăit mari spirite ale umanității, Erasmus, Rubens, Jean-Jacques Rousseau sau Edgar Allan Poe, se transformă în trainice portrete literare, în care caracterizările critice pertinente se asociază cu detaliile evocatoare de atmosferă, fără a ceda cu totul în fața pasiunii pentru istorie.

Celor sceptici în forța operei lui Rubens, întrebîndu-se el însuși de ce îi poate place omului modern „acest părinte al barocului septentrional, cu formele sale bogate, triumfătoare și declamatorii”, Mircea Malița le dă un răspuns care depășește simplele considerații despre valoarea unui creator, fie el și genial: „În primul rînd, prin grandezza și profunzimea unei opere ce mărturisește vitalitatea și energia unei mari viziuni umane. Piramidele, catedralele, Homer, Balzac, Tolstoi și Rubens aparțin unei familii de valori cu apel etern”.

În Erasmus e descoperit nu numai spiritul ponderat, harnic și doritor de pace al Țărilor de Jos, dar și un precursor care preconizează dispariția războiului și instaurarea păcii. Umanistul e văzut departe de zgomotul simplu și terestru, pentru a fi proiectat și învăluit în mesajul cald și durabil al ideilor.

Dintre toate portretele, cel mai profund mi se pare a fi cel al lui Edgar Allan Poe. Destinul tragic al marelui poet american este înțeles ca o traectorie fulgerătoare pe scara unui secol întreg și nu numai a unui secol, întrucîmpind poate, în esența vieții și operei sale, destinul geniului neînțeles de contemporaneitate. Cel care a realizat și „alianța între vis și raționament, între poezie și știință, prefigurînd literatura și arta modernă... a venit pe lume prea devreme, greșind cu un secol. Toate suferințele, toate rătăcirile într-o lume de care nu se lega, toată teroarea și anxietatea pe care le-a simțit într-o societate ostilă, i se trag de aici”.

Acest poet damnat al viitorului, „care a alarmat grav inerția și a asmuțit rezistența generală, vrînd să mute cîteva borne în înțelegerea universului, să miște din loc fruntariile gustului și categoriilor literare”, a murit solitar și mizer. Dar el este un reper pentru titanica forță de creație a omului, care înfruntă toate vitregiile vremurilor spre a-și înălța pînă la stele strigătul său, viețuitoare conștientă a globului terestru. După cum reper e sînt toate conștiințele neliniștite sau senine evocate de Mircea Malița, după cum reper sînt sensurile profunde ale istoriei umanității.

marea aventură a ACVANAUȚILOR

Serge Bertino, secretarul general al Muzeului oceanografie din Monaco, înfățișează în articolul alăturat, pe care-l reproducem după revista „Planète”, marile perspective ale explorărilor submarine și activitatea pe care o desfășoară în această direcție comandantul Jacques-Yves Cousteau, renumitul oceanonaut francez.

submarine furnizează de pe acum 15 la sută din volumul producției totale de petrol. În Franța, în largul portului Bordeaux, a fost deschisă prima exploatare petrolieră submarină. Cifrele de mai sus nu înseamnă nimic în comparație cu posibilitățile pe care marea le oferă industriei. Se pare că oceanele cuprind cel puțin 30 la sută din resursele de metale rare ale planetei noastre, resurse pe care starea actuală a tehnicii ne permite să le exploatăm. Un alt fapt stabilit este că marea reprezintă un uriaș rezervor de hrană. Ea poate furniza destule proteine naturale esențiale pentru a întreține cîteva zeci de miliarde de oameni.

Deocamdată, oceanul, care acoperă 71 la sută din suprafața globului, nu furnizează oamenilor decît 3 sau 4 la sută din hrana lor. Fapt este însă că ei practică pescuitul în mod irațional: consumă „capitalul”, cînd de fapt ar trebui să se mulțumească cu „dobînda” lui. Dacă vrem să folosim cît mai bine marea, trebuie să căutăm specii noi, mai prolifiche și mai rentabile decît acelea folosite azi ca hrană. Zdruncînd obiceiuri milenare, cercetarea oceanografică va raționaliza pescuitul. Atunci mările nu vor mai furniza doar 50 de milioane tone de produse alimentare, ca în 1966, ci 200, 400 sau 600 de milioane tone.

Problemele pe care le ridică exploatarea fundului mărilor sînt studiate în S.U.A., U.R.S.S., Anglia, Italia și în alte țări. În urma cercetărilor și experiențelor lui Jacques-Yves Cousteau, Franța s-a situat de la început în avangarda acestei acțiuni.

După al doilea război mondial, în cursul căruia folosirea intensă a submarinelor deschisese omului porțile „lumii tăcerii”, domnea părerea, în special în S.U.A., că cucerirea fundului mărilor ar reveni mașinii. Potrivit acestei păreri, instalațiile de forat, lăptile mecanice și alte instrumente-robot aveau să execute în fundul apei activitățile esențiale menite să ducă la capăt această cucerire. Cît despre om, imperativul cel mai important era de a-l desprinde de suprafață prin transportarea condițiilor vieții sale terestre în fundul oceanelor. S-a hotărît ca el să fie închis într-o cuirasă rigidă, înăuntrul căreia să fie transportate toate mijloacele necesare pentru supraviețuirea sa (aer, instrumente de măsurat, elemente purificatoare, oxigen etc.). Așa cu luat naștere submarinele de observație (batiscafurile, batidiscurile, batisferele), în care exploratorul respira aerul la presiunea atmosferică normală. Constructorii luptau împotriva presiunii apei (care este din ce în ce mai

puternică pe măsură ce te cufunzi mai adînc) concebind cuirase tot mai perfecționate.

Originalitatea comandantului Cousteau constă în faptul că a adoptat un punct de vedere diametral opus. După părerea sa, în explorarea și exploatarea fundurilor marine, nici o mașină nu poate înlocui inteligența omului și suplețea lui de adaptare. Era necesar ca omul să se deplaseze în mod liber în apă și să lucreze acolo. Cucerirea fundului mărilor trebuia să fie opera infanteristului, așa cum fusese cucerirea continentelor sau a polilor Pămîntului. Era necesar ca plonjorul să se adapteze la mediu și să se poată mișca în elementul lichid în mod autonom, fără nici o restricție, datorită unor „plămîni acvatici”. Era necesar să se stabilească un echilibru între cavitățile lui interne și presiunea externă. Problema dificilă, dar nu insolubilă. Primul obiectiv al comandantului Cousteau a fost de a încerca să rezolve, cu ajutorul echipei sale de tehnicieni, această problemă.

„Teorii privind instalarea de stații submarine existau de peste o jumătate de secol — explică comandantul Jacques-Yves Cousteau. Încă în 1907, profesorul John Scott Haldane și Comitetul de plonjori la adîncime al Amiralității britanice stabiliseră că omul poate să trăiască timp îndelungat într-o densitate de două ori mai mare decît cea a atmosferei și să fie decompresat rapid și fără pericol. De fapt, presiunea nu are un efect direct asupra țesuturilor umane pînă la 100 de atmosfere, adică pînă la o adîncime de aproximativ 900 de metri. Singurul obstacol cunoscut, provocat de presiunea extrem de ridicată, ar trebui să-l constituie oboseala respiratorie. În 1962, în cursul unei prime expediții, noi am demonstrat că oboseala pulmonară este abia resimțită de doi oameni care trăiesc timp de o săptămînă la o presiune de două atmosfere. A doua noastră expediție nu a urmărit să supună mai mulți oameni unei sederi mai îndelungate la o presiune de două atmosfere, ci să plaseze doi oameni într-o cabină cufundată la o adîncime de 30 de metri, timp de o săptămînă întreagă. Pentru a ușura tensiunea plămînilor lor, supuși aerului comprimat la aproape 4 atmosfere, am hotărît să le furnizăm un amestec format din aer și dintr-un al doilea gaz mai ușor: heliul. În mod teoretic, ar fi posibil ca stațiile să fie cufundate la o adîncime de peste 300 de metri prin folosirea unui amestec format dintr-un gaz și mai ușor: hidrogen amestecat cu o mică doză de oxigen. Acesta este programul nostru viitor”.

Acvonautul la lucru: studierea florei și faunei submarine

O rachetă își croiește drum prin spațiu. De rachetă se desprind diferitele ei trepte. Un satelit este lansat pe orbită. Aparat de fotografiat automate înregistrează imagini de pe Venus. Un cosmonaut iese din capsula sa și face „cîțiva pași în gol”. Un robot se plasează pe Lună.

Pe țărmul Mediteranei se desfășoară o altă mare aventură a lumii moderne, la fel de fascinantă ca și cucerirea spațiului cosmic. Aparat ciudate — în formă de sferă, de cilindru, de stea — se cufundă lent în mare, în largul capului Ferrat; sînt elementele orașului submarin al comandantului Jacques-Yves Cousteau. Această aventură stîrnește mai puține comentarii decît astronautica, dar pericolele sînt la fel de mari, dificultățile — la fel de numeroase, iar interesul practic este mai direct, mai imediat.

Timp de milioane de ani, viața s-a dezvoltat în oceane, în timp ce continentele rămîneau aride și nelocuite. Cînd au „emigrat” pe uscat, fauna și flora au adus cu ele o parte din mediul lor original. După un timp, adaptarea la mediul terestru a devenit un fapt împlinit, dar pecetea originii marine s-a menținut. Apa și mineralele conținute de oceane formează țesuturile tuturor organismelor vii; embrionul uman plutește și se dezvoltă într-un lichid vital a cărui compoziție este analoagă cu cea a apei de mare.

Pionieri ai unei lumi noi, oceanonauții au revenit la acest element primordial. Tăcuți ca și lumea pe care o exploarează, vorbesc puțin și fac să se vorbească puțin despre ei. Dar oceanul este la fel de important ca și spațiul cosmic. În Japonia se extrag în fiecare an zece milioane tone de fier din Golful Tokio. În S.U.A., terenurile petroliere

În cursul expediției din 1965, plonjorii comandantului Cousteau au coborât la o adâncime de 120 de metri, într-o stație submarină unde respirau un compus de gaze (în special heliu) la o presiune de 13 atmosfere. Stația submarină fusese concepută în scopul de a permite omului să lucreze în „apă liberă” mai multă vreme și la o adâncime mai mare decât dacă ar trebui să revină regulat la suprafață. Stația suprimă timpul pierdut în mod inutil și neplăcerile fizice ale decompresării. Oamenii își termină munca în „apă liberă” — unde respiră datorită plăminilor lor „acvatici” — și se înapoiază în casa lor submarină, în care presiunea aerului este identică cu cea din mediul acvatic extern. Ei nu au nevoie să fie decomprimați decât atunci când se înapoiază definitiv la suprafață.

De când lucrez în echipa comandantului Cousteau, m-am întrebat totdeauna dacă nu sînt pe cale să asist la apariția unui tip nou de civilizație, pe care am putea să-l denumim „civilizația mării”. Mă gîndesc la „satul submarin” construit de echipa lui Cousteau în largul orașului Port-Sou-dan, complex ciudat de instrumente sferice care ne proiectează parcă într-un viitor fantastic. Centrul orașului este „Steaua de Mare”, casa care constituie locuința unui echipaj de cinci oameni. Cele patru aripi ale ei, care

se dau de o parte ca brațele unei stele, cuprind camerele, sufrageria, bucătăria, sala de control, laboratorul fotografic și sala de plonjare. Locatarii casei pot ieși direct din ea fără nici o dificultate. Ei intră în apă așa cum intrăm noi în atmosferă atunci cînd părăsim locuințele noastre terestre. Apa nu pătrunde în casele submarine datorită echilibrului de presiuni realizat între mediul acvatic extern și mediul gazos intern. În apropiere, pe fondul de stînci se află garajul „farfuriei plonjante”, care permite exploratorilor să se deplaseze cu o viteză de 3 km pe oră. Farurile ei puternice, care seamănă cu ochii globuloși ai unui monstru, luminează întunericul fundurilor. Satul este aprovizionat de vase de suprafață cu ajutorul unor cordoane ombilicale ce vehiculează aerul comprimat și curentul necesar pentru supraviețuirea oceanonauților.

Cine sînt acești oameni care au hotărît să se aventureze primii într-un univers magic și pasionant, dar întunecos și înghețat? Sînt ei oarecum diferiți de frații lor „pămînteni”? Într-adevăr sînt, sau mai degrabă s-a observat că devin încetul cu încetul.

În casa submarină, o parte din acești oameni trăiesc uneori o lună, ieșind zilnic în marea care-i înconjoară. În cursul acestor ieșiri, echipamentul lor (labe de cauciuc și măști) nu se deosebește prea mult de cel al pescarului

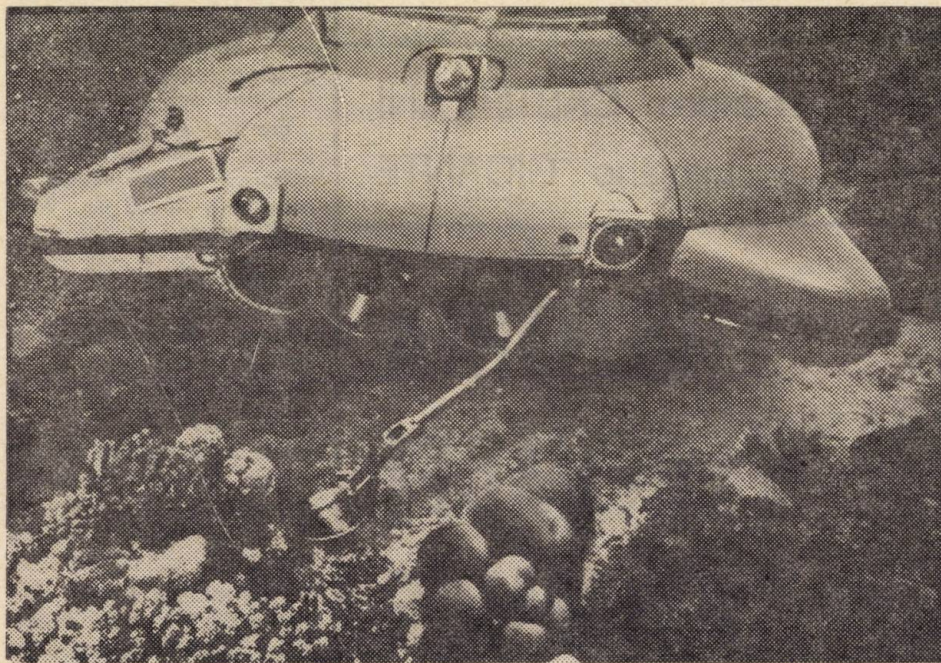
submarin care plonjează la 4 sau 5 metri adîncime. Dar ei poartă pe spate „plăminii acvatice”, care le permit să respire amestecul expedit în circuit închis. Acest tip de respirație embri-onară, legat de senzația de ușurință a corpului în elementul lichid și de universalul de vis în care se mișcă plonjorul, provoacă în cele din urmă, pare-se, un fel de extaz. Oceanonautul se înapoiază în casa lui de oțel într-o stare aproape de transă. El găsește acolo un cadru în aparență puțin diferit de acela al unei locuințe terestre și, cu toate acestea, totul este altfel. În primul rînd, el este supus grelei încercări a frigului și, ca atare, trebuie să se îmbrace călduros, deoarece termoreglarea corpului său nu mai este aceeași ca pe pămînt. Heliul, care alcătuiește 90 la sută din atmosfera respirată de el, favorizează împrăștierea căldurii, oceanonautul avînd impresia că se află în mijlocul unui ghețar, chiar dacă termometrul indică +20°C. El nu are posibilitatea să se destindă aprinzînd o țigară. Acest lucru este interzis. El are puține posibilități de a începe cu tovarășii săi o conversație asupra evenimentelor zilei. Presiunea și heliul modifică vocea oceanonautului și sunetele pe care le poate emite se reduc la un fel de bol-boroseală. Pentru a se face înțeles, el trebuie să articuleze cu o încetinală studiată și de aceea se obișnuiește să nu exprime decât esențialul. Devine tăcut și singuratic. În schimb, memoria lui se rafinează în mod remarcabil. În sfîrșit, pe măsură ce zilele trec, răspunderile sale terestre i se par tot mai îndepărtate. El capătă sentimentul că se află „în altă parte”, se transformă în locuitor al unei alte lumi și nu mai manifestă dorința de a se înapoia la suprafață. În general, viața submarină pare să se caracterizeze printr-o stare de euforie permanentă. Oceanonautul seamănă cu un poet cu ochii deschiși spre infinitul-finit și închisi spre lumea terestră.

Această profundă modificare a psihologiei plonjorului a izbit în asemenea măsură pe medici încît, pentru viitor, se prevede ca la echipele ce vor efectua explorări submarine, să participe și un psiholog care să studieze științific aceste constatări, pînă în prezent pur empirice.

Fără a aștepta răspunsul la toate aceste enigme, recucerirea „leagănului vieții” face progrese. S-a și reușit ca două oi să trăiască la o adîncime de 550 de metri, ceea ce ne permite să credem că amenajarea unor sate la adîncimi mari nu este o utopie. Se prevede că, peste șapte ani, un om să fie coborît la aceeași adîncime. Plonjorul va trebui să respire atunci un amestec de gaze ultraușoare, comprimate la 56 de atmosfere.

În prezent, comandantul Cousteau pregătește a patra sa expediție. Prima expediție a avut loc la 10 septembrie 1962, în largul Marsliei, unde „satul submarin” a fost cufundat la o adîncime de 10 metri. Cei doi plonjori, Albert Falco și Claude Wesley, au trăit acolo într-un cilindru de oțel de șase metri lungime și 2,5 metri diametru, efectuînd ieșiri zilnice de patru ore pentru munci grele la o adîncime de 25 de metri. Cînd, după o săptămînă, s-au înapoia la suprafață, Falco și Wesley se puteau mîndri cu titlul de primii oceanonauți ai lumii.

În cursul celei de-a doua expediții, efectuate în Marea Roșie, în cursul verii anului 1963, o echipă de 55 oceanonauți a lucrat timp de o lună la o adîncime de 25 de metri, în timp ce o a doua echipă de doi plonjori a trăit și

„Steaua de mare”, locuința submarină a acvanauților

Acvanautul se întoarce „acasă”

Fotografii realizate de echipa comandantului Cousteau

a lucrat o săptămână la o adâncime de 75 de metri. În sfârșit, a treia expediție a avut loc în largul portului Villefranche, la o adâncime de 100 de metri. Șase oceanonauți au lucrat timp de 22 de zile la o adâncime de 120 de metri, prestînd în medie, timp de două ore și jumătate pe zi, munci grele. Prin expediția următoare, aflată în prezent în stare de proiect, se speră să se ajungă la 300 de metri. Mai departe s-ar atinge „adîncimile mijlocii” — care se situează între 300 și 600 de metri — și care au constituit pînă în prezent domeniul batiscafurilor și al submarinelor de explorare.

Batiscafurile — aparate bazate pe principiul vechiului Zeppelin — au pătruns pînă acum în mai multe rînduri în „adîncimile mijlocii”. Ele sînt construite din oțel greu și transformate în geamanduri datorită unor flotoare mari umplute cu gazolină. Ele pot fi comparate cu niște ascensoare fără cablu. Azi, datorită progreselor tehnicii, se intenționează înlocuirea lor prin cochilii de oțel din aliaje ușoare, din titaniu, din sticlă și din plastic, în stare să suporte presiuni de 500—600 atmosfere și să coboare la adîncimi de 4 000—6 000 de metri.

Dincolo de aceste adîncimi nu mai găsim decît abisurile, gropi marine situate în special în Pacific. Domeniul abisurilor începe la 6 000 de metri, se întinde la peste 11 000 de metri și reprezintă 2 la sută din suprafața totală a mărilor. Ele constituie, în general, teatrul unei intense activități seismice. Existența, deja dovedită, a unor variate specii de viață la o presiune de peste 1 000 de atmosfere constituie o problemă pasionantă pentru fiziologi și biologi. Studiarea sistematică a acestor gropi adînci prezintă un asemenea interes încît a justificat considerabila cheltuială necesară pentru construirea superbatiscafului francez „Arhimède”, deocamdată unic în genul lui. Este un vas mare, echipat cu flotoare uriașe și prevăzut cu o sferă de oțel care poate cuprinde doi observatori și numeroase aparate științifice.

Pentru perioada 1966-1970 — pe lângă studii privind geologia, geofizica, geochimia, seismologia, sistemul mareelor etc. — programul francez de explorare își propune să acorde atenție problemelor legate de pescuit, să studieze migrațiile peștilor, să pună la punct noi metode de pescuit electric, să ia măsuri împotriva reducerii stocurilor de languste și de homari de pe coastele franceze prin acclimatizarea unor specii exotice și să efectueze experiențe-pilot de acvacultură.

Practicată astăzi în S.U.A. și în U.R.S.S., acvacultura reprezintă unul din obiectivele primordiale ale exploatarea mării. Azi încă nu se știe care este producția de pește a oceanului în tone și în consecință ce cantitate se poate pescui fără a compromite productivitatea mării. De cîțiva ani se încearcă îmbunătățirea speciilor acvatice prin selecție și prin supravegherea elementelor nutritive furnizate peștilor. Se intenționează să se extindă cultura plantonului, care se dezvoltă mai rapid și mai abundent dacă este supus iluminății artificiale și îngrășămintelor cu săruri minerale. Marile ferme marine pot fi considerate ca o realizare apropiată. Se preconizează ca echipe de delfini, dirijați pe cale electronică de către „fermieri” submarini, să îndrepte peștii din țarcurile lor spre pășunile îmbogățite artificial de către om. Aici peștii vor fi aspirați prin pompe pe vase-uzine, unde vor fi curățați, congelați și expediți spre locurile de consum. Pescuitul orb și primitiv va deveni atunci o amintire îndepărtată.

6 august 1945. Deasupra Hiroșimei a fost lansată prima bombă atomică. Un întreg oraș a încetat să mai existe. Cercul din mijloc indică locul unde a căzut bomba.

Leandro CASTELLANI

Luciano GIGANTE

ISTORIA BOMBEI ATOMICE

Leandro Castellani și Luciano Gigante, autorii volumului „6 Agosto, Storia della bomba atomica”, din care reproducem, începînd cu acest număr ample fragmente, sînt colaboratori ai televiziunii italiene. Filmul documentar realizat de ei pe aceeași temă a fost distins în 1963 cu premiul „Italia”. Teledocumentarului „Enigma Oppenheimer”, semnat de aceiași autori, i s-a decernat în 1964 Marele Premiu al Leului de aur.

„Little Boy”. Băieșul. Așa fusese botezată bomba atomică lansată, pentru prima oară în istorie, asupra Hiroșimei, în dimineața zilei de 6 august 1945.

Avea o lungime de 4,25 metri, un diametru de 1,50

metri și o greutate de aproximativ 4 500 kg.

„Little Boy” avea chiar și o inimă, un nucleu de uraniu fisionabil care nu reprezenta decît 0,5 la sută din greutatea sa totală și pe care Oppenheimer îl compara cu „un

diamant mic într-un mare tampon de vată”.

Mai avea și aparate cronometrice care urmau să intre în funcțiune îndată după lansare, pentru a împiedica explozia în cursul primelor 15 secunde.

La capătul celor 15 secunde, indicatoarele de presiune aveau să declanșeze un dispozitiv de amorsare reglat în așa fel încît să provoace explozia lui „Little Boy” exact la altitudinea de 565 de metri. Dar, pentru ca explozia să aibă loc, era necesar ca, din cele patru dispozitive plasate în interiorul bombei, cel puțin două să se declanșeze la aceeași altitudine. În sfârșit, alte dispozitive de siguranță trebuiau să împiedice explozia lui „Little Boy” la peste 3 000 de metri altitudine.

Așadar, la 565 de metri, primul dispozitiv trebuia să provoace explozia unei șarje care să propulseze cu viteză de 1 500 metri pe secundă un mic fragment de uraniu-235, făcîndu-l să lovească un fragment mai mare din același uraniu-235, o piesă conică situată în interiorul ogivei.

Era momentul exploziei atomice. „Little Boy” avea să elibereze o energie de aproximativ 20 000 de tone trinitrotoluen.

Această carte este istoria lui „Little Boy”, istoria bombei atomice, povestită de oamenii care au trăit-o și care au participat la ea în diferite moduri. S-a ținut să se păstreze valoarea riguroasă a mărturiilor acestor oameni și să se respecte importanța reală a mărturiilor, eschivărilor și retracțiilor lor.

Și ei au fost îngroziiți cînd „Little Boy” a căzut deasupra Hiroșimei. Ei, adică un profesor american pe nume Oppenheimer, un general genist pe nume Groves, un laureat italian al Premiului Nobel pe nume Fermi și alții. „Little Boy” a pus fiecăruia dintre ei, în termeni diferiți și probabil noi, problema responsabilității savantului, dar în special problema supraviețuirii omului. Și toți s-au gîndit la Apocalips.

Pentru prima oară, istoria lui „Little Boy” reînvie exclusiv prin intermediul cuvintelor lor, în termenii simpli și nuzi ai unei cronici care a și devenit „istorie”.

(Va urma)

New Statesman
LONDRA

RETRAGEREA TREBUIE ACCEPTATĂ

ORICE previziune politică sau militară comportă un oarecare risc; dar se poate afirma cu convingere, întemeiată pe argumente raționale, că Statele Unite nu vor câștiga niciodată războiul din Vietnam. Chiar înaintea dramaticele evenimente din ultimele două săptămîni, timp de multe luni s-au înregistrat progrese foarte mici în realizarea programului de „pacificare” și de stabilire a unui control eficient asupra țării și nici nu se putea spune că șanse de realizare a acestor obiective sînt realizabile. Acum procesul a înregistrat o răsturnare radicală. Orașele ca și regiunile rurale sînt disputate de F.N.E. În timp ce trupele americane se grăbesc să vină în ajutorul Saigonului și orașului Hue, satele oficial „pacificate” trec ușor și în număr mare sub controlul Frontului Național de Eliberare. În regiuni întinse, incluzînd provincii întregi în sudul îndepărtat, legea Frontului Național de Eliberare este nedisputată în orașe și sate. Efectul revoltei generale — și în special al unor episoade ca acela al ocupării ambasadei S.U.A. — a fost reliefaarea curajului și cetezanței F.N.E. și a umilinței suferite de americani — ca să nu mai vorbim de guvernul saigonez și de trupele sale, care cu greu mai pot fi socotite acum un factor demn de luat în considerare în situația din Vietnamul de sud.

Dacă sîntem suficient de sănătoși pentru a elimina pretenții iraționale ca acelea referitoare la folosirea de arme nucleare sau la extinderea războiului în toată Asia de sud-est, atunci viitorul nu oferă decît două posibilități. Statele Unite ar putea hotărî să lupte mai departe; ceea ce se poate face dacă există supremația aeriană și maritimă, linii neîntrerupte de aprovizionare și rezerve ample de armament și oameni. Cînd te gîndești, însă, la ororile îndurate deja în acest război, mintea și inima dau înapoi în fața perspectivei altor ani de agonie, cu atît mai mult cu cît americanii, îndepărtîndu-și permanent sufletele și mințile vietnamezilor, trebuie să recurgă la acte din ce în ce mai nemiloase. Mai mult, această linie este disperată și, ca urmare, irațională; pînă la urmă trebuie să existe un sfîrșit, fie că el va fi determinat de schimbarea Administrației, de presiunile financiare sau de nevoia de a da prio-

ritate conflictului intern. Totuși, declarații recente ale președintelui Johnson și ale altora — care au dovedit că se află într-o stare de extremă autoamăgire, pe cît de tragică pe atît de grotescă — inspiră recunoașterea răuprevestitoare că escaladarea războiului ar fi cea mai probabilă dintre variantele care vor fi alese. Este, de fapt, alternativa evidentă pe care o aleg oamenii mici. Nu este cum s-ar părea, lucrul cel mai greu de făcut; psihologic, este cel mai ușor.

Alternativa este retragerea. Adesea se argumentează că o asemenea înfrîngere nu poate fi acceptată de o mare națiune. Dar, după cum dovedește istoria modernă, „asemenea lucruri se întimplă”. Marea Britanie s-a retras din Cipru — după un „niciodată” neechivoc — și dintr-o serie de alte posesiuni. Franța a făcut pace cu însuși Vietnamul și apoi în Algeria, după investiții materiale și morale egale cu cele ale Statelor Unite, deși în Algeria situația militară a francezilor era mai puțin dificilă decît cea a americanilor în Vietnam. Toate acestea au fost pilule amare de înghițit. Lumea este plină de națiuni mîndre. Dar, exact pentru acest motiv, puține sînt gata să accepte părerea că Statele Unite nu trebuie să se conformeze realității, să recunoască o situație disperată și că S.U.A. sînt scutite de penalitățile cuvenite unei aventuri greșite și prost calculate.

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

PRĂBUȘIREA ILUZIILOR

CEI 19 SOLDATII ai Forțelor armate populare de eliberare din Vietnamul de sud, uciși în interiorul ambasadei Statelor Unite la Saigon, nu au murit în zadar. Acțiunea lor, aceea de a ocupa fortăreața care simboliza forța și onoarea S.U.A., însemna a merge la sinucidere; dar rareori un atare gest a provocat rezultate politice atît de importante. Rareori sacrificiul a avut un caracter mai puțin romantic și a fost mai calculat și mai fecund. Bonzii care-și dădeau foc protestau în mod individual împotriva destinului care, de 30 de ani încoace, apasă asupra acestei țărișoare extraordinare. La Saigon, forțele F.N.E. au lovit Washingtonul în plin. Cu o hotărîre uluitoare, ele au aplicat un plan care implică miracole de imaginație și curaj.

Era vorba să se demonstreze că, în Saigonul corupt și îmbuibat, soldații F.N.E. puteau reuși orice acțiune în ciuda mașinii de război americane. Demonstrația a fost făcută. Se punea problema să se arate acelor vietnamezi pe

— „Totul e în perfectă ordine. N-au reușit să ne distrugă mașina de multiplicat rapoarte...”

(Din The Washington Post)

care i-ar tenta o atitudine de așteptare, că americanii nu sînt stăpîni pe situație. La sfîrșitul unei perioade de opt zile, funcționari și militari ai generalului Thieu au început să oscileze și se înmulțesc comitetele politice „neutre” care pregătesc o „a treia forță” menită să facă legătura cu F.N.E. Se pune însă și problema de a înfrunța, în însuși interiorul fortăreței sale cele mai simbolice, pe puternicul agresor: și aceasta, în special aceasta, e fapt împlinit.

Din punct de vedere militar, Saigonul nu reprezintă nimic. A-l cuceri sau nu, e fără importanță hotărîtoare în această bătălie. Întăriri pot înlocui foarte grabnic la Khe Sanh prima divizie de cavalerie care a fost trimisă în sud. Dar ambasada Statelor Unite reprezintă un drapel. S-a vorbit mai mult la New York, Chicago și San Francisco de grupul de șoc de la ambasadă decît de luptele de stradă de la Cholon și Hue. În răstimp de o oră, 19 oameni au traumatizat Statele Unite. Ei au smuls masca pe care generalii americani o mențineau pe obrazul Vietnamului. În răstimp de o oră, iluziile cele mai demente și visurile cele mai confortabile s-au prăbușit.

Opinia publică americană, și acest lucru nu este subliniat îndeajuns, pică, în mare parte, dintr-o altă planetă, aceea a iluziilor. Americanii i-au crezut în mod sincer pe generali lor („Acesta nu au suferit niciodată înfrîngerii”) cînd, de curînd încă, le promiteau o victorie definitivă și rapidă. După această letargie în minciună, orbire în confort, trezirea este dureroasă. Goliath privește deodată, cu uimire îngrozită, pe acest David neînduplecat. Johnson este acela — și nimîni nu și l-ar fi putut închipui în această postură cu cîteva săptămîni în urmă — care îi imploră pe generalii actuali să-i evite un Dien Bien Phu la Khe Sanh.

Dean Rusk este acela care, pentru prima oară, vorbește de „circumspecție” și de „prudență”. Națiunea înzestrată cu unul din cele mai mari potențiale tehnice pare să se clatine din cauza unui fapt pe care ordinatorii nu l-au prevăzut. Țara care se proclamă mândră de libertățile sale descoperă că a fost „condiționată” printr-o propagandă de o complezență lipsită de răspundere. Vechea patrie — refugiu al tuturor exilaților, care pe timpuri fugeau de dictaturi și debarcau pe țărmurile americane făcându-și cu ușurare semnul crucii — este dezarmată în fața urii pe care a provocat-o în rindurile acelor pe care credea că-i eliberează sau îi apără. Este momentul marilor întrebări. Infruntarea vietnameză nu reprezintă doar înfringerile suferite de Statele Unite în Vietnam; ea reprezintă declanșarea unei contestări interioare a societății americane de către ea însăși. Se știa că, datorită alegerilor, 1968 avea să fie „un an american”. Ar putea fi însă un an îngrozitor.

Șocul vietnamez a „decondiționat” opinia publică americană. Președintele Johnson a înțeles bine acest lucru atunci când a procedat la sondaje pentru a afla care este starea de spirit a acestei opinii publice. Ni se afirmă că ar fi pe cale să apară un anumit izolaționism. Omul de pe stradă ar dori ca Statele Unite să iasă din viespar, cu condiția ca prestigiul lor să nu aibă de suferit, în orice caz nu prea mult.

Rareori în istorie, un popor a meritat într-o asemenea măsură pacea, independența și victoria ca vietnamezii. De asemenea, rareori în istorie, o națiune de forță Statelor Unite s-a văzut pusă sub semnul întrebării, în ce privește înseși structurile sale, de către o țară atât de mică. Și aceste două fapte spectaculoase rezumă un conflict caracteristic al timpurilor moderne.

Jean DANIEL

Pe Via Veneto, artera centrală a Romei, s-a desfășurat o amplă demonstrație de solidaritate cu lupta poporului vietnamez

NATIONAL
GUARDIAN
the progressive newsweekly

NEW YORK

Wilfred BURCHETT

„PRIETENOȘI” — 5 LA SUTĂ

UNUL DUPĂ ALTUL, diferitele roluri atribuite de americani armatei saigoneze, inclusiv ultimul efort de creare a unor „unități integrate”, s-au dovedit falimentare.

În cadrul „războiului special”, armata sud-vietnameză finanțată, înarmată, antrenată de americani și în cele din urmă condusă de ofițeri americani, urma să lupte ea însăși. Acest plan a eșuat, așa cum a dovedit-o seria de bătălii care au început în ziua de Anul Nou 1965 la Binh Gia.

Apoi, după intervenția directă a Statelor Unite, armata saigoneză urma să lupte umăr la umăr cu forțele americane, divizie lângă divizie, regiment lângă regiment, batalion lângă batalion.

Acest plan a eșuat de asemenea deoarece, au afirmat americanii, unitățile saigoneze aveau obiceiul să fugă din flancurile pe care erau presupuse să le apere, sau pur și simplu să refuze să înainteze pe linia de front. Trupele saigoneze afirmă că sistemul a eșuat deoarece ele primeau totdeauna misiunile cele mai periculoase. (La Saigon, un best-seller de mare succes este o carte în limba vietnameză în care se arată cum trupele americane au părăsit unitățile saigoneze în bătălia de la Plei Me — Ia Drang din octombrie-noiembrie 1965).

Apoi trupele saigoneze au primit sarcina să desfășoare operațiuni indepen-

dente și presa americană a început să le reproșeze că nu sînt suficiente de „combative”, refuzînd să înainteze dacă întîlnesc tirul inamic. La începutul anului 1967 s-a anunțat că armata saigoneză va fi retrasă în mare măsură din operațiuni și antrenată din nou pentru sarcini de „pacificare” pe teritoriile „curățate” în prealabil de către trupele americane.

Acest plan avea două slăbiciuni principale. În primul rînd, s-a constatat că regiunile „curățate” de trupele americane sînt mai favorabile ca oricînd „Vietcongului” după trecerea soldaților americani care își desfășoară acțiunile sub lozincă „Ucideți tot, incendiați tot, distrugeți tot”. O glumă curentă printre soldații americani spune: „Dacă la sosirea noastră aici nu existau membri ai Vietcongului, la plecarea noastră vor fi cu sutele”. În aceste împrejurări, „pacificarea” a devenit o treabă periculoasă. În al doilea rînd, armata saigoneză s-a simțit umilită de acest rol secundar și mulți ofițeri și soldați au fost dezgustați de masacrele și torturile săvîrșite împotriva compatrioților lor, uneori chiar a propriilor lor rude, de către trupele americane. În multe regiuni, „pacificarea” s-a transformat într-un fel de „fraternizare” neoficială. Acest lucru s-a întîmplat în special în regiunea Corpului I de armată, adică în provinciile situate imediat la sud de paralela 17, și în regiunea Corpului IV de armată din Delta Mekongului.

La sosirea forțelor expediționare ale S.U.A., trupele saigoneze au primit inițial sarcina de a apăra bazele americane, dar întrucît acestea erau atacate tot mai des, trupele saigoneze au fost aspru blamate și înlocuite cu trupe americane — care nu au izbutit nici ele să reducă ritmul și proporțiile atacurilor. În cursul celei de a noua vizite pe care a făcut-o la Saigon în vara anului 1967, McNamara a cerut ca trupele saigoneze să joace un rol mai „activ”. Ideea unităților concentrate a fost încercată la diferite niveluri, de la pluton pînă la batalion, trupele saigoneze fiind integrate cu unități americane similare în proporție de unu la doi. Nici aceasta nu a dat rezultate. Cît despre armata saigoneză, ea consideră acum că, „întrucît este vorba de războiul Americii, americanii n-au decît să lupte și să moară ei înșiși”. Mai mult, este un război pe care Statele Unite îl pierd. Nici măcar cei ce în urmă cu un an sau doi erau cei mai înflăcărați adepți ai S.U.A. nu doresc să se identifice cu partea care pierde. Un pumn de conducători sud-vietnamezi se pot retrage împreună cu americanii, dar marea majoritate trebuie să trăiască într-o țară

Secretarul general al O.N.U., U Thant, înconjurat de ziariști după întrevederea pe care a avut-o cu Mai Van Bo, șeful reprezentanței R. D. Vietnam la Paris.

în care tot ce este legat de S.U.A. inspiră ură și dispreț.

Diverși americani din Vietnamul de sud (quakeri, voluntari ai serviciilor internaționale, ziariști), care au vizitat orasul Phnom Penh în cursul celei de a doua jumătăți a anului 1967, susțin în unanimitate că în această perioadă s-a produs o creștere considerabilă a sentimentului antiamerican. De fapt, ceea ce au simțit ei a fost expresia neînfrinată a unei ostilități care existase tot timpul. După părerea lor, aceasta se datorează în special nemulțumirii provocate de instaurarea de către Westmoreland a unui regim de ocupație militară în baza căruia tot poporul vietnamez este considerat „ostil” și este supus regulilor draconice ale unui ocupant aflat pe teritoriu inamic.

Indiferent de motive, realitatea acestei ostilități totale a fost recunoscută într-un document american oficial, din care „International Herald Tribune” a publicat câteva extrase:

„Un raport săptămânal elaborat în secret și difuzat în cadrul misiunii Statelor Unite din Vietnamul de sud arată că oficialitățile americane din provincii sunt pesimiste în ce privește războiului și starea de spirit a poporului sud-vietnamez... Mulți vietnamezi sunt de părere că americanii din Vietnam au o atitudine atât de dominatoare, în special în ce privește conducerea războiului, încât însăși suveranitatea Vietnamului de sud este amenințată”.

Raportul, intitulat „Atitudinile provinciale”, se referă la perioada de o săptămână de la 26 noiembrie la 2 decembrie. Constatările documentului arată însă că oficialitățile americane de pe teren fac față unor probleme de perspectivă — și tot mai grave — cu sud-vietnamezii.

„Deși oficialitățile americane au publicat în ultimele săptămâni declarații optimiste atât cu privire la efortul de război cât și cu privire la pacificare, ei nu s-au ocupat de starea de spirit și de atitudinile poporului vietnamez. Dar în ultimele luni, oficialitățile din Saigon au relevat o stare de spirit antiameri-

cană în rindul vietnamezilor, în special în ziarele din Saigon...”

Faptul că oamenii de pe stradă și mai ales ziarele din Saigon, care au fost supuse unui număr atât de mare de epurări succesive și unei cenzuri atât de drastice, îndrăznesc să se exprime fățiș în această privință, constituie o nouă oglindire a atmosferei de înfrângere, de înfrângere a S.U.A., care planează asupra țării. Acest lucru nu poate fi ascuns prin nici un fel de comunicate măsluite și cifre fantastice despre cadavrele inamice „numărate pe teren”. Fără îndoială că președintele Johnson a hotărât să-l înlăture pe McNamara cu mult înainte de perioada campaniei electorale deoarece acesta era pe deplin conștient de situație și exista riscul să declare acest lucru în mod public, scurt timp înainte de data alegerilor. Cea mai grea dintre toate înfrângerile a fost incapacitatea comandamentului americano-saigonez de a câștiga bătălia hotărâtoare — cea pentru inimile și mințile poporului sud-vietnamez.

Într-o rubrică din ziarele trustului Scripps-Howard, apărută la 18 noiembrie 1967, erau citate statistici oficiale pentru a arăta ce proporție a populației se află efectiv sub controlul americano-saigonez: „Oficialitățile americane împart satele în trei categorii — prietenoase (201 sate cu o populație de 600 200 locuitori), pacificate (1 895 sate cu o populație de 4 milioane de locuitori) și apărute (3 092 sate cu o populație de 3 500 000 locuitori).

„Pacificate” și „apărute” sunt satele a căror populație trăiește în bătaia tunurilor americano-saigoneze. Faptul că Washingtonul poate revendica drept „prietenoasă” numai 5 la sută din populația rurală oglindește amploarea înfrângerii Statelor Unite.

Le Monde

PARIS

MOȘTENIREA ANGLIEI

DACĂ Johnson și Wilson ar poseda acea viziune istorică fără de care nu poate exista un om de stat, noua lor întâlnire trebuie să fi constituit pentru ei ocazia unei meditații foarte utile asupra rolului celor două țări ale lor și a evoluției relațiilor dintre ele.

Prima din întâlnirile anglo-americane „la nivelul cel mai înalt” a avut loc în august 1941, pe bordul crucișătorului „Augusta”. Aici a fost semnată Carta Atlanticului, tentativă de a defini principiile „viitorului mai bun” pe care Churchill și Roosevelt îl promiteau lumii. Statele Unite nu erau încă pentru Anglia decât un aliat potențial; ele erau însă, de pe atunci, arsenalul și bancherul său. Încă din noiembrie 1940, guvernul din Londra fusese nevoit să cheltuiască în America, pentru achiziționarea de armamente, trei sferturi

Art. Buchwald

Sugestia unui soldat leal

Am primit o scrisoare foarte judicioasă de la un tânăr prieten care va fi trimis în curând în Vietnam:

„Dragul meu Art,

Am aflat că președintele Johnson dorește să instituie un impozit pe cap de turist pentru oricine călătorește în afara emisferei occidentale. Ca soldat leal, care sprijină hotărârile comandantului suprem, sint de părere că acest impozit nu trebuie aplicat numai turiștilor ci și soldaților americani, pentru a le tăia pofta de a mai pleca în Vietnam. E drept că mulți soldați ar de nerăbdare să plece în Vietnam, dar sint sigur că majoritatea lor ar putea fi convinși să-și amine călătoria dacă li s-ar explica faptul că este în joc situația balanței noastre de plăți.

Toată lumea știe că unul din motivele scăderii rezervelor de aur este că se cheltuiesc atât de mulți bani în Vietnam. Dacă fiecare soldat, marinăr și infanterist al marinei americane care și-a pus în gînd să plece anul acesta în Asia de sud-est, ar rămîne acasă, am economisi milioane și milioane de dolari pentru crearea Marii Societăți a președintelui Johnson.

Am vorbit cu toți băieții din grupa mea și ai fi uluit și, în același timp, mîndru dacă ai ști cum au reacționat la sugestia mea. Tony Morelli, care doarme pe patul de deasupra mea, mi-a spus:

— Ardeam de nerăbdare să plec în Vietnam, dar cred că greaua situație economică a țării este mai presus de plăcerea personală. Sint gata să fac acest sacrificiu și rămîn aici, dacă asta ar ajuta Trezoreria să-și îndrepte situația.

Și Charley O'Brien mi-a spus că e dispus să rămînă în următorii cîțiva ani în emisfera occidentală:

— Sint de părere că cine a văzut un singur Vietnam le-a văzut pe toate. Nu vreau ca lumea să mă arate într-o zi cu degetul și să spună că hemoragia aurului mi se datorește mie.

Cîțiva gradați mi-au părut lipsiți de spirit patriotic. Cînd am sugerat ca grupa noastră să rămînă în țară, sergentul s-a infuriat și a strigat că vom pleca, indiferent dacă președintelui Johnson îi place sau nu acest lucru:

— Carevasăzică, un tânăr visează toată viața să plece în Vietnam. Își strînge cureaua, face economii pentru a-și realiza visul și, într-o bună zi, apare cineva care îi spune că nu poate pleca pentru că asta ar costa prea scump Statele Unite. Ei bine, s-ar putea să nu fiu animat de spirit american, dar sint hotărît să vă iau pe toți cu mine, fie că vreți, fie că nu.

Intrucît nu-i pot scrie direct președintelui fără a fi adus în fața Curții Martiale, m-am gîndit că ai putea face dumneata sugestia de care vorbeam la început. Impozitul s-ar putea stabili în funcție de grad. Soldații ar urma să plătească 7 dolari pentru fiecare zi petrecută în Vietnam, iar ofițerii — 15 dolari pe zi. Chiar și cei care își pot permite o asemenea cheltuială ar ezita probabil să plătească atât de mulți bani numai pentru a pleca în Asia de sud-est, cînd sint atîtea de văzut chiar aici în țară.

Al duminale,
soldat B.J.

din Comitetul militar «Vizitați întii America».

(Din International Herald Tribune)

din disponibilitățile sale de dolari, care erau totuși considerabile. Pentru a menține situația pe linia de plutire a fost inventat sistemul „împrumut-închiriere”, bazat pe principiul definit de Roosevelt: „Întii să stingem incendiul; pompierul îl vom plăti pe urmă”.

Incendiul este stins de 20 de ani, dar Anglia continuă încă să plătească „pompierele”, la generozitatea căruia a fost nevoită foarte adeseori să apeleze și ulterior. În felul acesta, într-un timp extrem de scurt, cea mai mare putere financiară a lumii s-a transformat într-o țară masiv îndatorată și depinzând de bunăvoința Trezoreriei americane. A avut importanță faptul că aceasta, în 1956, a agitat amenințarea de a pune în vânzare lire sterline pentru ca, în câteva ore, Anthony Eden să accepte cererea lui Eisenhower și să înceteze intervenția în Suez.

Reducerea puterii politice nu putea să nu urmeze reducerii puterii financiare. Încă din septembrie 1940, Anglia fusese nevoită să cedeze Statelor Unite, sub formă de închiriere, pe o perioadă de 99 de ani, o serie de baze situate în Terra Nova și în Caraibe, în schimbul a 50 de distrugătoare de care ea avea o nevoie presantă pentru a face față atacurilor submarinelor Axei. În 1942, a fost nevoită să pună armatele sale din Europa sub comanda unui general american: Dwight Eisenhower. În 1946, legea McMahon i-a închis în nas ușa secretelor atomice americane deși, după părerea generalului Groves, principalul responsabil pentru fabricarea bombei A, aceasta nu ar fi ajuns să fie aruncată asupra Hiroșimei dacă nu ar fi existat înainte, în acest domeniu, „interesul activ și continuu al englezilor”.

Până la sfârșitul vieții sale, Churchill a cultivat iluzia unei alianțe anglo-americane pe picior de egalitate. Eden a imaginat faimoasa idee a „cercurilor concentrice”, făcând din Anglia pivotul comun și deci motorul principal al lumii atlantice, al Europei occidentale și al Commonwealthului. În această privință, laburistii nu au rămas nici ei în urmă.

În fond, America era fiica Angliei, de la care a împrumutat limba și, într-o oarecare măsură, civilizația și instituțiile. Desigur, această fiică s-a revoltat pe vremuri, așa cum se întâmplă adeseori cu adolescenții ai căror părinți refuză să înțeleagă nevoile emancipării. Dar asta fusese de mult...

Pentru cea mai mare parte a englezilor, Statele Unite nu sînt de fapt o țară străină și acesta este motivul pentru care le este atât de ușor să conceapă o „comunitate atlantică”, atât de greu să accepte o Europă separată de America și, cu atât mai mult, una care i-ar fi chiar ostilă. Spre deosebire de Franța care, conform unei tradiții milenare, își face un punct de onoare din a refuza orice protectorat, fie și deghizat, Anglia a plasat întotdeauna, începînd din 1940, solidaritatea cu Statele Unite pe primul plan al preocupărilor sale, conștient că, în schimb, va avea astfel posibilitatea să influențeze hotărârile acestei țări.

Recenta întâlnire anglo-americană a avut loc în împrejurări de natură să amintească unele evenimente de acum 20 de ani. La 24 februarie 1947, guvernul de la Londra îl anunța pe cel de la Washington că, datorită situației dificile a balanței sale de plăți, se vede cu regret nevoit să retragă, în termen de o lună, trupele sale din Grecia bîntuită de războiul civil. Această comunicare nu

l-a găsit nepregătit pe Truman, căruia trimișii săi de la Atena îi făcuseră cunoscută situația. Președintele american a luat deîndată o hotărîre: a trimis la Atena o importantă misiune militară și un ajutor considerabil sub formă de dolari și armament. Atunci a luat naștere ceea ce s-a numit „doctrina Truman”. Planul Marshall, Pactul Atlantic, intervenția în Coreea și în Vietnam au fost doar prelungirea acestei doctrine.

O asemenea hotărîre, ce echivala — așa cum s-a arătat — cu o „declarație de război rece”, reprezenta o mare cheltuială pentru Statele Unite, care acordaseră încă din 1947 Greciei și Turciei 400 milioane de dolari; în plus, această hotărîre condamna S.U.A. să rupă cu o tradiție izolaționistă existentă încă de la mesajul de rămas bun al lui George Washington și de la doctrina Monroe.

Astăzi — în împrejurări desigur mai puțin dramatice pentru clienții săi dar, în ceea ce o privește, înfinit mai spectaculoase — Anglia repetă de fapt gestul său din 1947: ea a declarat că, pînă în 1971, își va retrage toate trupele staționate la est de Suez. Marea noutate o constituie faptul că Statele Unite nu dispun de mijloacele de a i se substitui — în ciuda dorinței lor de a o face — și că, din aceste motive, S.U.A. au exercitat în zadar presiuni asupra Angliei pentru a o determina să-și reconsidere hotărîrea, după ce timp de un sfert de secol americanii nu au încetat de a cere englezilor să-și lichezeze imperiul.

Devenite o Anglie a secolului XX, luînd asupra lor rolul pe care Anglia l-a asigurat atîta vreme, acela de supraviețuire a mărilor, Statele Unite sînt pe cale să descopere că au moștenit de la bătrîna lor mamă nu numai puterea, dar și obligațiile costisitoare ale puterii și că stocul de aur de la Fort-Knox se topește întocmai ca acela al Băncii Angliei. „Supraangajată”, „over-committed”, cum spune atît de bine cuvîntul englezesc, America este pe cale să descopere că nu este ușor să fie singurul jandarm al vastului nostru univers: afacerea „Pueblo” a dovedit-o încă o dată.

André FONTAINE

The New York Times

LINCOLN ȘI JOHNSON

FIECĂRUI președinte al Statelor Unite îi place să se considere succesorul lui Lincoln. E cert că Lyndon Johnson nu constituie o excepție în această privință. Neputîndu-și găsi consolare în știrile zilei, o caută în istorie. Îngrijorat de dezbinările din cadrul națiunii, el își întoarce tot mai mult privirea spre dezbinările tragice din trecut. Acest lucru a reieșit în mod clar săptămîna trecută, cînd Johnson a propus în fața monumentului lui Lincoln paralele istorice între zilele întunecate ale războiului civil și problemele militare dezamăgitoare din zilele noastre. „Trăim vremuri pe care Lincoln le-ar fi înțeles foarte bine, a spus președintele. A auzit și el acuzația că războiul este lung și nejustificat. A văzut americani murind — 600 000 de oameni — și a suferit din această cauză. A văzut disensiuni, revolte și rebeliuni. A văzut ce înseamnă impozitele masive și inflația. A văzut foamete și sărăcie. Trist dar neabătut — mereu încredințat de dreptatea cauzei sale — a rezistat. Triști dar neabătuți, așa vom fi și noi”.

Pentru președintele Johnson, aceste referiri la Lincoln și la alți oameni mari din trecut par să reprezinte ceva mai mult decît o firească dorință de consolare într-o perioadă grea. Într-adevăr, aceste referiri par să fie folosite nu numai pentru a-l consola în dezamăgirile sale, ci și pentru a-i justifica

O serie de regiuni ale Japoniei au fost bîntuite recent de viscole puternice. Nămeții de zăpadă, care au atins pe alocuri o înălțime de patru metri, au blocat traficul rutier și feroviar

hotărârile. Or, aceasta este cu totul altceva. Prin referirea la atitudinea tristă dar neabătută sintem invitați să acceptăm ideea că președintele Johnson ar acționa sub presiuni similare și într-un spirit similar cu cel în care a acționat președintele Lincoln în războiul de secesiune.

Președintele și principalii săi colaboratori, îndeosebi secretarul de stat Rusk, s-au obișnuit într-o măsură tot mai mare să se înduioșeze de propria lor situație și uneori ajung chiar să se autoînșele. Și, de asemenea, într-o măsură tot mai mare, actuala politică este justificată nu demonstrându-se că este întemeiată și că criticii greșesc, ci făcându-se reflecția tristă că și alți oameni mari au fost neînțeleși și calomniați în trecut. Președintele Johnson a elogiat claritatea viziunii președintelui Lincoln. Dar tocmai aceasta este problema ce se pune în momentul de față. Oare actuala politică față de Vietnam va aduce unitatea, va promova idealurile, va „pansa rănilor”, așa cum speră Johnson că se va întâmpla? Oare războiul din Vietnam promovează cu adevărat „visul revoluționar american al demnității umane și egalității pentru toți”, cum a încercat să sugereze Johnson? În aceasta constă pericolul analogiilor istorice, însoțite de reproșuri amare pentru cei care, „aflați într-o stare de frustrare și îngrijorare, toarnă sare pe răni”.

Ciudat este că cei ce se opun marelui sint caracterizați drept „izolaționiști morali” care lovesc în propria lor țară, în timp ce acei ce doresc continuarea războiului sint patrioți „trști dar neabătuti”, ca Lincoln. E un procedeu periculos. Într-adevăr, dacă nu se aduc argumente în favoarea tezei proprii, ci se caută refugiu în necazurile și disensiunile altor oameni, în alte vremuri, se poate justifica aproape orice.

Se varsă singe? Ei bine, și în trecut s-a vărsat singe. Sint măcelăriți civili cu sutele? Și Lincoln a fost în situația de a se frământa în această privință.

Există în țară divergențe și dezbinări profunde? Nu fiți îngrijorați: generalul Washington și președintele Lincoln au avut și ei de suferit din această cauză și, în cele din urmă, s-a dovedit că au avut dreptate.

Toată această consolatoare retorică urmărește doar să justifice politica actuală și nu duce pe calea spre pace. Și nici nu se poate spune că această politică ar fi animată de nobilul spirit al lui Lincoln.

James RESTON

COMBAT PARIS

TENDINȚE ANTI - N. A. T. O. ÎN NORVEGIA

PROCESUL de regres treptat al influenței partidelor socialiste în țările scandinave, confirmat de alegerile daneze din 22 ianuarie, este însoțit de un fenomen complementar, la prima vedere contradictoriu: întărirea mișcării anti-N.A.T.O. În această privință, cazul Norvegiei este caracteristic.

Camera Deputaților din Oslo (Stortingul) va examina înainte de sfârșitul lunii un raport analitic cu privire la evoluția alianței atlantice și la utilitatea prezenței Norvegiei printre semnatarii tratatului de la 4 aprilie 1949,

reflector

O FAZĂ DIPLOMATICĂ IMPORTANTĂ

În ciuda „miciei escaladări” a incidentelor de frontieră de pe Iordan, diferendul izraeliano-arab a intrat într-o fază diplomatică importantă după vizita generalului Aref în Franța și cea a lui Jarring în Izrael. Conflictul izraeliano-arab se instalează astfel, cel puțin în aparență — dar este totuși un lucru pozitiv — într-un fel de confruntare diplomatică permanentă. În acest cadru de bunăvoință trebuie plasată vizita generalului Aref la Paris, dincolo de motivele privind relațiile bilaterale dintre Franța și Irak. În această privință, declarațiile președintelui irakian continuă să provoace numeroase ecouri. Ziarele arabe manifestă o aprobare care depășește totuși în anumite cazuri, prin interpretarea dată, caracterul real al poziției franceze cu privire la diferendul palestinian. Pe de altă parte, anumiți editorialiști izraelieni sint nemulțumiți de ceea ce ei numesc „ostilitatea” manifestată de Franța față de Izrael. Această pretinsă ostilitate ar decurge oare, în concepția lor, din faptul că Franța s-a alăturat rezoluției Consiliului de Securitate din 22 noiembrie? Rezoluția pune condiția prealabilă a evacuării teritoriilor arabe ocupate de izraelieni ca început al unei reglementări pașnice. Poziția editorialiștilor izraelieni nu arată cumva că ei uită cam repede faptul că generalul de Gaulle, departe de a sili Izraelul să renunțe la ultimele lui șanse de supraviețuire, leagă, dimpotrivă, această condiție prealabilă de recunoașterea de către lumea arabă nu numai a dreptului Izraelului la existență, dar și a tuturor drepturilor sale politice, sociale, economice și comerciale? De altfel, acesta este prețul just al unei păci nu numai „drepte și echitabile”, dar mai cu seamă durabile. După părerea guvernului francez, ea nu poate fi instaurată decât pe baza reciprocității sacrificiilor.

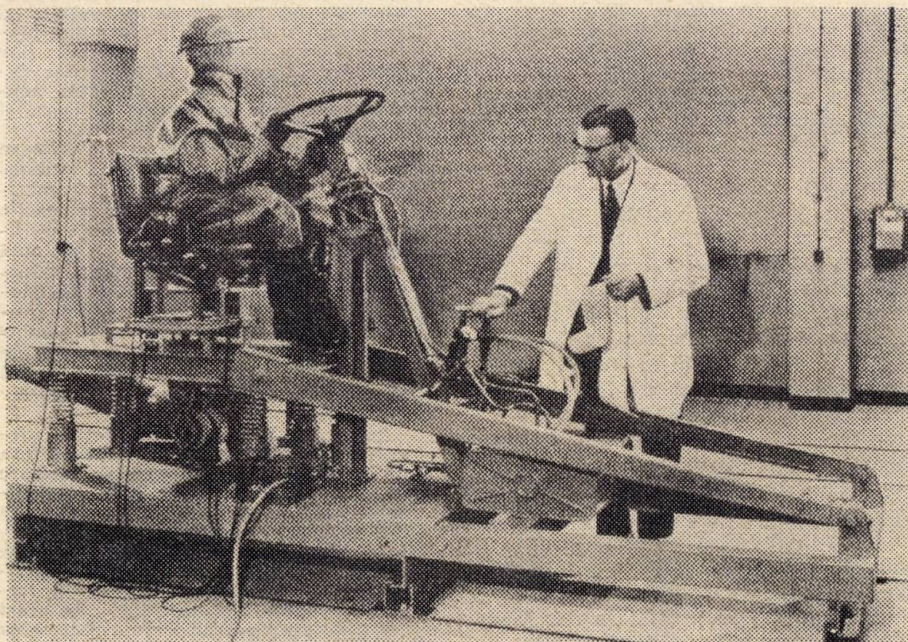
(Din La Nation)

CRIZA DE GUVERN DIN BELGIA

Cum se prezintă criza din Belgia? Pentru a înțelege raportul forțelor politice, iată componența Camerei Deputaților în urma alegerilor din 1965: 87 social-creștini, 65 socialiști, 48 reprezentanți ai Partidului libertății și progresului (P.L.P.), 11 reprezentanți ai Partidului Volksunie, 5 comuniști, 3 democrați francofoni din Bruxelles, 2 naționaliști valoni. Majoritatea care îl susținea pe Van den Boeynants era alcătuită din toți aleșii P.L.P. și social-creștini. Căderea guvernului a fost provocată de defecțiunea a 55 social-creștini flamanzi.

Criza pare să anunțe un impas: chiar dacă ipoteza unei reconstituiri provizorii a majorității nu trebuie exclusă (pentru perioada de timp necesară liniștii spiritelor), este evident că în Belgia vor avea loc alegeri foarte curând. Rezultatul lor aproape că este cunoscut dinainte: un mare avans al P.L.P., menținerea poziției socialiștilor, un mic câștig al comuniștilor, progrese ale naționaliștilor valoni și ale democraților francofoni din Bruxelles, un puternic avans al Partidului Volksunie în Flandra în detrimentul partidului social-creștin. Acesta ar fi astfel marea înfrânt al consultării electorale, slăbit în Flandra în folosul Partidului Volksunie, lovit în Valonia și la Bruxelles în folosul P.L.P.

(Din Le Nouvel Observateur)

„Oskar” a fost denumit acest șofer-robot, construit de specialiști vest-germani pentru studierea efectelor pe care le provoacă în organismul omenesc trepidările autovehiculelor

utilitate pe care autorii documentului o pun la îndoială. La rândul său, guvernul intenționează să se folosească de dezbateri pentru a prezenta parlamentului un plan de apărare națională pe cinci ani, bazat pe situația actuală, adică de prelungirea legăturilor existente între S.H.A.P.E. și Oslo. În orice caz, problema eventualei „ieșiri” a Norvegiei din N.A.T.O. se află la ordinea zilei și va domina, în cursul următoarelor luni, viața publică și politică a țării.

Pentru moment, guvernul de coaliție al partidelor burgheze nu riscă să fie pus în minoritate în această privință. Cu atât mai mult cu cât partidul social-democrat, care a deținut pîrghiile de conducere a statului timp de 30 de ani, sprijină apartenența la N.A.T.O. Dar, înainte de data fatidică de 4 aprilie 1969, poporul norvegian va merge din nou la urne și există indicii serioase că majoritatea cetățenilor vor prefera o „soluție extra-N.A.T.O.”. Într-adevăr, asistăm încă de pe acum la intensificarea mișcării care a înscris pe drapelele ei ruptura cu N.A.T.O. și cu linia pro-americană, susceptibile să antreneze țara în complicații internaționale catastrofale.

Principalii promotori ai anti-atlantismului sînt conducătorii și militanții partidului socialist-popular, care din acest motiv au și fost excluși din partidul socialist condus de Trygve Bratteli. În această campanie, socialiștii de stînga au alături de ei nu numai pe comuniști ci și elementele tinere din partidul social-democrat, care exercită o presiune crescîndă asupra statului major al lui Bratteli, cerîndu-i să se distanțeze de N.A.T.O. La mișcare participă, de asemenea, tineretul din partidul Venstre, a treia formație politică din țară din punct de vedere al importanței (prezentă, de altfel, în coaliția guvernamentală).

Frontul anti-N.A.T.O. s-a lărgit recent prin aflarea unei importante părți a tinerilor intelectuali, în special academicieni, scriitori și artiști; 500 dintre ei au adresat guvernului un apel în favoarea ruperii angajamentelor Norvegiei față de N.A.T.O. Luarea de poziție împotriva N.A.T.O. își găsește un vast ecou în presă, care propune organizarea unui referendum.

Georges ANDERSEN

THE OBSERVER
LONDRA

TENSIUNE
ÎN GHANA

UNITATEA „Consiliului Național al Eliberării” din Ghana este amenințată de o violentă luptă pentru putere (această organizație l-a înlăturat pe Nkrumah în timpul loviturii de stat militare de acum doi ani). O dată cu publicarea noii Constituții a țării, ar putea ieși la iveală rivalitățile dintre adversarii fostului președinte. Lupta pentru putere se dă între doi lideri: profesorul

K. A. Busia, fost conducător al „Partidului Unit” (partidul de opoziție) și Komlo Gbedemah, fost ministru de finanțe în timpul regimului Nkrumah. Aceștia au fost forțați să părăsească țara în timpul vechiului regim.

Înțelegerea la care ajunseseră cei doi lideri politici în exil nu a supraviețuit întoarcerii lor în țară. Adversarii intransigenți ai lui Nkrumah încă din 1950, adepții lui Busia au considerat firesc ca, în urma loviturii militare din 24 februarie 1966, să vină automat la putere după elaborarea noii Constituții și lichidarea regimului militar. Convingerea lor în acest sens a fost întărită de hotărîrea conducătorilor armatei și poliției de a-i însărcina cu elaborarea proiectului de Constituție.

Ei au omis însă din calculele lor doi factori: ambițiile unor conducători militari și ai poliției și abilitatea politică a lui Gbedemah, unul din principalii fondatori ai organizației lui Nkrumah — „Partidul Popular al Convenției”. Astăzi, Gbedemah pare să fi preluat inițiativa, iar adepții „Partidului Unității”, al lui Busia, se văd antrenati într-o luptă defensivă pentru a zdrobi ceea ce ei consideră o provocare „din partea aripii de dreapta a Partidului Popular al Convenției”.

Aripa de dreapta a acestui partid, condusă de Gbedemah, s-a înstrăinat tot mai mult de Nkrumah pe măsură ce el s-a orientat spre o politică de stînga. Ea include un număr de oameni de afaceri bogați care ar putea să finanțeze încercarea lui Gbedemah de a veni la putere. Singuri, ei nu dispun totuși de suficientă putere pentru a câștiga. Principalul sprijin vine din partea lui J. W. K. Harlley, fostul șef al poliției lui Nkrumah. El l-a trădat pe fostul președinte pentru a ajuta armata să organizeze lovitura de stat. Harlley, care este rudă cu Gbedemah, nu este un polițist de rînd. Tinăr, dur, hotărît și destul de pregătit, el a devenit cel mai important membru al coaliției armată-poliție, care formează „Consiliul Național al Eliberării”. Harlley și Gbedemah aparțin amîndoi comunității Ewe, dar nu sînt sprijiniți de toți liderii comunității. Adepții lui Busia au lansat totuși un strigăt de alarmă în legătură cu „o amenințare de dominație din partea comunității Ewe”.

Tinerii, în special cei din universități, nu sînt întru totul în favoarea lui Busia dar, în majoritatea lor, se pronunță împotriva lui Gbedemah.

În prezent există indicii că, sub influența lui Harlley, majoritatea membrilor „Consiliului Național al Eliberării” își reorientează în mod tacit poziția în sprijinul lui Gbedemah.

Între timp, adepții lui Busia nu și-au precizat încă tactica de viitor: să se disocieze de „Consiliul Național al Eliberării”, manifestîndu-și astfel dezaprobarrea, sau să continue lupta în cadrul acestui organism?

În rîndurile armatei există, de asemenea, un sentiment profund de incertitudine. O serie de ofițeri sînt de părere că s-a comis o greșeală atunci cînd, după lovitura de stat, armata a hotărît să împartă puterea cu poliția. Nu s-a fixat încă nici o limită de timp pentru punerea în practică a noii Constituții. Este puțin probabil, totuși, că ea va intra definitiv în vigoare mai devreme de 18 luni.

Colin LEGUM

Sangoule LAMIZANA

PREȘEDINTELE REPUBLICII
VOLTA SUPERIOARĂ

Venit la putere la începutul anului 1966, în urma unei lovituri de stat militare, Sangoule Lamizana este una din puținele personalități politice ale țării care nu fac parte din tribul majoritar Mossi.

S-a născut în anul 1916 la Tougan, oraș situat în partea de nord a țării, care la acea dată aparținea de Sudanul francez. Studiile și le-a făcut în orașul natal. După terminarea școlii se angajează în armata franceză, în cadrul căreia obține, în timpul celui de-al doilea război mondial, diferite grade militare. După obținerea independenței (5 august 1960), Sangoule Lamizana a participat, ca membru al delegației țării sale, la semnarea unor acorduri de colaborare tehnico-militară cu Franța. În 1964 este promovat locotenent-colonel în armata Voltei Superioare.

Din ianuarie 1966, Sangoule Lamizana deține funcția de președinte al republicii și de șef al guvernului, precum și cinci portofolii în cabinet: este ministru al apărării, al afacerilor externe, al informațiilor, ministru pentru problemele de tineret și sport și ministru al armatei de rezerviști.

În cadrul unor declarații privitoare la politica internă și externă a regimului său, președintele Sangoule Lamizana a menționat, printre preocupările centrale, redresarea economică și financiară a țării. El a lansat un apel pentru dezvoltarea unor ramuri industriale și a subliniat necesitatea ameliorării producției agricole și a modernizării metodelor de cultivare a pămîntului. Au fost elaborate o serie de proiecte economice care pun accentul pe valorificarea resurselor naturale ale țării.

În ce privește politica externă, președintele Lamizana a declarat că țara sa este fidelă angajamentelor asumate în cadrul O.N.U. și O.C.A.M. (Organizația comună africană și malgașă). El s-a pronunțat pentru respectarea Cartei O.U.A., pentru colaborarea cu toate țările, indiferent de sistemul lor politic, și împotriva imixtiunilor în treburile interne ale altor țări. „În acest fel, a declarat președintele, colaborarea necesară între toate țările africane va putea deveni rodnică pentru toți”.

A. M.

CRIZA NIGERIANĂ

Actuala criză din Nigeria reprezintă o parte integrantă a luptei pentru afirmarea demnității și unității africane. Consecință a moștenirii coloniale, a conflictelor de interese între clase sociale, a ciocnirilor între ambițiile diferiților politicieni, această criză arată necesitatea de a se înlătura aspectele lipsite de glorie ale trecutului pe care autoritățile coloniale și unii lideri politici le-au impus țării mele, Nigeria. Trebuie să găsim o posibilitate de a crea o națiune unită și indivizibilă. Rezolvarea crizei trebuie să constea în crearea unei identități colective, a unui popor unit, a unui destin comun. Ea ne impune nouă, nigerienilor, datoria supremă de a recrea propria noastră istorie, de a construi o națiune nouă, în folosul propriilor noastre telur.

Sînt cunoscute liniile mari ale istoriei noastre recente și forțele care au zădărnicit eforturile de pînă acum de a crea o națiune puternică și unită. Cu riscul de a ne repeta, trebuie reamintite cîteva elemente. În primul rînd, faptul că politica postbelică britanică în Nigeria a avut la bază ideea ca, în cadrul unui stat unitar, să se acorde largi prerogative regiunilor (acum desființate), așa cum au fost ele constituite în 1941. Principiul economiei regionale urma să reprezinte piatra de temelie a viitoarei noastre stabilități politice. În consecință, edificiul politic nigerian se baza nu pe bunăstarea marii majorități a populației noastre, ci pe interesele cîtorva, ale acelora care dețineau puterea în aceste regiuni. În mod inevitabil, această situație a fost folosită de păturile sociale și politice dominante și a pregătit terenul pentru lupte violente în vederea acapărării puterii personale, lupte caracteristice într-o măsură pentru viața noastră politică. Rebeliunea guvernului militar al locotenent-colonelului Odumegwu Ojukwu este un exemplu în acest sens. În mod frecvent, lupta pentru putere este mascată prin apeluri la mituri tribale, lingvistice, religioase și de altă natură. Acțiunea grupului Ojukwu aduce prejudicii serioase vieții populației din „statul central răsăritean” (așa-numita Biafra). În aceasta constă marea slăbiciune a rebelilor conduși de Ojukwu. Ignorînd interesele reale ale acestei populații și nesocotind aspirațiile sale, Ojukwu a aprins un foc care va consuma pînă la urmă propriul său regim. Deși ne aflăm într-un moment de formare națională, ne sînt la îndemînă condițiile necesare creării și consolidării unei națiuni prospere.

Patrick SALAMI
student la Institutul agronomic
„N. Bălcescu”, București

În ce privește situația actuală, vom adăuga că generalul Yakubu Gowon a cerut trupelor sale să repun-
teze victoria asupra rebeli-

lor pînă cel mai tîrziu la 31 martie. Aceasta, pînă cînd în luna martie începe sezonul ploilor, care va stînjini mișcarea trupelor. Efectivele totale ale trupelor care luptă de ambele părți sînt apreciate de observatorii străini la 60 000 de oameni.

MAJORITATEA ÎN CONSILIUL DE SECURITATE

La rubrica „Fișier”, în cadrul articolului „Sisteme de vot în organismele internaționale”, publicat în nr. 5 se spune: „Consiliul de Securitate poate hotărî într-o problemă de procedură prin voturile concurente a 11 din cei 15 membri ai săi, chiar dacă unul sau mai mulți din cei cinci membri permanenți s-au opus hotărîrii luate”. Îmi permit să fac o rectificare, după cum urmează: În Consiliul de Securitate hotărîrile se adoptă cu 9 voturi din 15, și anume: a) În problemele de procedură hotărîrile se adoptă cu 9 voturi, fără a se ține seama de poziția membrilor în Consiliul de Securitate (permanenți sau nepermanenți). b) În problemele de fond hotărîrile se adoptă cu 9 voturi, dar se cere în mod obligatoriu votul tuturor celor 5 membri permanenți. Dacă un membru opune veto, hotărîrea se respinge. De regulă, abținerea de la vot a unui membru permanent este egală cu un vot negativ, afară de cazurile cînd membrul face o declarație în mod expres, în care arată că abținerea sa nu constituie un vot negativ. Abținerea se numește „vot mascat”. În „Declarația specială a marilor puteri” de la San Francisco s-a stabilit că hotărîrile referitoare la o problemă dacă e sau nu de procedură se vor vota în aceleași condiții ca și o problemă de fond. c) Abținerea de la vot e obligatorie cînd un membru al Consiliului de Securitate e parte într-un diferend, iar diferendul urmează să fie rezolvat pe cale pașnică. d) Consiliul de Securitate adoptă hotărîrile de alegere a judecătorilor C.I.J. (Curții Internaționale de Justiție) cu 8 voturi. Iată, deci, că în nici unul din cele patru cazuri prezentate mai sus, specificate în articolul 27 din Carta O.N.U. și în articolul 10 din Carta C.I.J., nu se prevede vreo situație cînd ar fi obligatorie întrunirea a 11 voturi.

Leon IANCOVICI
student, București

DEFICIENȚE ÎN DISTRIBUIREA REVISTEI

Citim de aproape cinci ani cu interes și plăcere revista „Lumea”, care pentru noi este deosebit de instructivă. Sintezele pe care le găsim în publicația dv. ne servesc nu numai pentru cultura generală ci și în pregătirea unor materiale politico-ideologice susținute în fața colectivului nostru didactic. Interesul pe care-l purtăm acestei publicații se poate vedea și din colecțiile noastre, pe care le-am dorit mereu complete. Din pă-

cate, nimeni nu are colecție completă măcar pe un singur an. Ne-am hotărît să vă scriem pentru a vă arăta că nici pînă azi nu s-au îndepărtat total deficiențele în asigurarea primirii revistei de către abonați. Anul acesta, spre exemplu, nimeni n-a primit în comuna noastră numărul 6 din februarie 1968. Funcționarii oficiului P.T.T.-Dobra ne spun că numărul respectiv n-a venit. Dacă în anii trecuți primeam presa pe căi ocolite (București-Tirgoviște-oficiul Băleni-Dobra) și era mai greu să ne dăm seama unde s-a produs defecțiunea, de anul acesta, avînd oficiu comunal, presa face numai drumul București-Dobra. Vă rugăm să luați măsurile necesare pentru evitarea unor situații similare.

Nicolae NICOLAE
comuna Dobra,
județul Dimbovița

Sesizăm această situație
Oficiului de difuzare a presei,
cu rugămintea de a se
cerceta cauzele ei.

AFACEREA BEN BARKA

Ion Cîrciumaru, comuna Bistrița, județul Dolj: Despre procesul celor implicați în răpirea lui Mehdi Ben Barka am relatat atunci cînd a avut loc. Vă reamintim că ministrul de interne al Marocului, Mohammed Oufkir, și alți cinci inculpați au fost condamnați în lipsă la închisoare pe viață. Misterul Ben Barka nu a fost totuși elucidat: nu s-a aflat cu precizie ce s-a întimplat cu liderul marocan răpit la Paris, la 29 octombrie 1965. Problema a fost readusă în actualitate de un interviu acordat revistei „Paris Match” de regele Hassan al II-lea, care sugerează acum președintelui de Gaulle să dispună redeschiderea dosarului și eventual rejudicarea procesului.

„CURIA DIN UMBRĂ”

Vasile C. Anghel, Dorohoi: Articolul dv. intitulat „Reconsiderarea Curiei Romane” se bazează pe o documentare incompletă. Cardinalul Alfredo Ottaviani, în vîrstă de 77 de ani, care în cei 15 ani petrecuți la conducerea Sfîntului oficiu a redus la tăcere mulți teologi progresiști, a părăsit această funcție nu „spontan, din propria sa voință, pentru a da un exemplu”, cum scrieți dv., ci pentru că a fost obligat s-o facă, în urma fixării de către Papa Paul al VI-lea a unei limite de vîrstă pentru anumite funcții. O dată cu el au fost înlăturați din Curie și alți cardinali bătrîni și conservatori. De curînd însă, atît Ottaviani cît și alți patru dintre cardinalii înlăturați au fost numiți „prefecți emeriti” ai congregațiilor conduse înainte de ei înșiși. În noul său rol, Ottaviani va prezida întrunirile congregațiilor sale în absența noului ei președinte, cardinalul Seper. „Nu vă așteptați la nici un fel de schimbări, jubila un membru conservator al congregației deoarece influența cardinalului

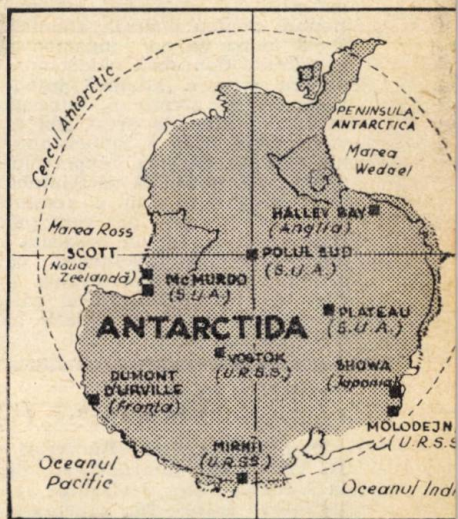
Ottaviani nu se va reduce”. Unii observatori afirmă că noul corp de „prefecți emeriti” va acționa ca o „Curie din umbră” a bătrînilor cardinali italieni.

„ISTORIA BOMBEI ATOMICE”

Dr. Gh. Rădulescu, Pitești: Ne bucură interesul dv. pentru „Cronica secundară” și pentru episoadele mai puțin cunoscute din preajma și din timpul celui de-al doilea război mondial. Sperăm că vă va interesa și „Istoria bombe atomice”, pe care o publicăm cu începere din numărul de față.

STAȚIUNI ANTARCTICE

George Antohi, Roșiorii de Vede: Dintre cele 12 state semnatare ale Tratatului cu privire la Antarctica, încheiat în 1959, zece dețin în prezent circa 40 de stațiuni mai mult sau mai puțin permanente, precum și un mare număr de tabere cu caracter temporar. Harta alăturată prezintă numai bazele de cercetări mai importante. În perioada care a trecut de la Anul geografic internațional, Antarctica a devenit un imens laborator în aer liber, echipat cu cel mai modern aparat meteorologic și populat de geologi, biologi și mulți alți specialiști. Stațiunile americane își desfășoară cercetările sub egida Fundației științifice naționale,

care regretă faptul că, din 1965, cînd a început escaladarea în Vietnam, nu și-a mai putut spori bugetul. Uniunea Sovietică are patru stațiuni importante. Este în curs transferarea activităților principale de la stațiunea Mirnii la stațiunea Molodejnaia, situată într-o regiune mai puțin inospitalieră. Cercetătorii sovietici sînt preocupați în special de fizica straturilor superioare ale atmosferei, de geomagnetism și meteorologie. Japonezii au construit, pe țărmul Oceanului Indian, stațiunea Showa. Stația franceză Dumont d'Urville își extinde continuu activitatea, la fel ca și cercetă-

torii englezi (care au o stațiune pe platoul continental — Halley Bay și citeva de-a lungul peninsulei antarctice). Unul dintre cele mai active centre este Baza Scott (neozelandez). Australia, Argentina, Chile și Republica Sud-Africană au mici stațiuni meteorologice.

DESALINIZAREA APEI DE MARE

Grigore Moraru, Tg. Oena: Cea mai mare uzină de desalinizare a apei de mare cu ajutorul căldurii solare va începe să funcționeze în septembrie 1968, în orașul portuar Gwadar din Pakistanul de vest. Uzina a fost proiectată de un expert grec, A. Delyannis, care a proiectat și construit ulterior o uzină similară, dar de proporții mai mici, la Patmos, în Grecia. Pro-

iectul pakistanez a fost realizat cu ajutorul Agenției internaționale pentru energia atomică. Dacă uzina va da randamentul așteptat, Comisia pakistaneză pentru energia atomică intenționează să creeze o întreagă rețea de uzine de acest gen în vasta zonă aridă a Belucistanului. După părerea expertului grec, „apa proaspătă va schimba înfățișarea dezolantă a acestor întinderi imense, pe care nu crește nici un fel de verdeață”. Menționăm de asemenea că prima uzină de desalinizare a apei de mare cu ajutorul căldurii solare a fost creată în Chile în anul 1870.

TRIBUNALUL DE LA NÜRNBERG

Dan Lucian Picu, București: 1) Tribunalul internațional de la Nürnberg și-a desfășurat activitatea între 20 noiembrie 1945 și 1 octombrie 1946 (216 zile efective de lucru) sub președinția judecătorului englez Geoffrey Lawrence. Ceilalți membri ai Tribunalului au fost Francis Biddle (S.U.A.), Henri Domadieu de Vabres (Franța) și general I. T. Nikicenko (U.R.S.S.). Procurorii principali au fost François de Menton și Auguste Charpentier de Ribes (Franța), Hartley Shawcross (Marea Britanie), Robert Jackson (S.U.A.) și general R.A. Rudenko (Uniunea Sovietică). Dintre cei 24 de inculpați inițiali, unul, Robert Ley, s-a sinucis în cursul procesului, iar un al doilea, Gustav Krupp, nu a mai fost judecat din cauza stării sale

fizice precare. Dintre ceilalți 22 de acuzați, 12 au fost condamnați la moarte prin spânzura (și executați de îndată cu excepția lui Martin Borman, condamnat în contumacie), 3 — la închisoare pe viață, 4 — la închisoare pe termene între 10 și 20 de ani, iar 3 (Hjalmar Schacht, Franz von Papen și Hans Fritsch) au fost achitați. 2) Despre împrejurările morții lui Hitler s-a relatat în „Lumea” nr. 20/1967.

CĂSĂTORIA LUI DEBRAY

Gheorghe N. Luxandra, comuna Stîlpeni, județul Argeș: Ziaristul francez Régis Debray se află tot în închisoarea din Camiri. Sentința prin care a fost condamnat de tribunalul militar bolivian la 30 de ani de închisoare nu a fost casată. Săptămîna trecută, Debray s-a căsătorit cu Elizabeth Burgos, o fostă participantă la mișcarea de partizani din Venezuela. Prezența ziaristilor străini la oficierea căsătoriei nu a fost admisă. Correspondentul agenției „France Presse”, Marc Hutten, care sosise special la Camiri, a fost somat să părăsească imediat orașul. De aceea, nu există relatări precise nici măcar asupra datei exacte a căsătoriei: în timp ce agenția „Associated Press” presupune că a avut loc la 12 sau la 13 februarie, „United Press International” anunță că evenimentul s-ar fi produs la 14 februarie. Martorul mirelui a fost un ofițer bolivian, iar al miresei — Thérèse de Lincourt, atașată la consulatul francez.

STUDII ÎN PROBLEMELE PĂCII

W. A. Paulnitsch, Sibiu: Nu există o statistică a tuturor organizațiilor care militează pentru pace. Ea ar fi cu atât mai greu de întocmit cu cât, pe lângă organizațiile de diverse tipuri (naționale, studențești, religioase, de femei etc.), care au ca obiectiv unic apărarea păcii, multe alte organizații cu alt profil își propun de asemenea același țel. U.N.E.S.C.O. a întocmit însă o listă a organizațiilor internaționale a căror activitate este dedicată studiilor în problemele păcii și dezarmării. Aceste organizații, în număr de șapte, sînt: Asociația internațională de cercetări consacrate păcii, cu sediul la Groningen (Olanda); Societatea de cercetări pentru pace — Philadelphia (S.U.A.); Centrul european de coordonare, de cercetări și de documentare în științele sociale — Viena; Institutul internațional al păcii — Viena; Centrul internațional de studii asupra relațiilor dintre grupele etnice — Paris; Conferințele Pugwash — Londra și Federația mondială pentru o politică rațională. Geneva. În afară de acestea, în diferite țări mai există 73 de instituții naționale specializate în cercetări asupra păcii.

STATUTUL INSULELOR

Mircea Buciumeanu, Făgăraș: Problema deschisă în mai 1967 prin hotărîrea locuitorilor insulei Anguilla de a refuza statutul de asociere alături de alte două insule din Marea Caraibilor (St. Kittis și Nevis) nu a fost încă soluționată. Mai mult, de atunci s-a ivit în aceeași regiune o nouă problemă similară: insula Barbuda, cu 1000 de locuitori, dorește să se declare independentă de insula Antigua, la rîndul ei un „stat asociat”. Acest statut de asociere este o nouă formă de aranjament constituțional, pe baza căruia fostele colonii britanice din regiunea Caraibilor au obținut dreptul la autoguvernare internă, apărarea și politica lor externă rămînd însă în continuare de resortul Marii Britanii. Pe de altă parte, premierul insulelor Bahamas, Lynden Pindling, a distribuit membrilor guvernului său și reprezentanților Partidului Progresist Liberal din parlament un memorandum în care propune o nouă constituție. Ea ar priva pe guvernatorul britanic de orice autoritate în materie de probleme interne, ar da poliției locale imputernicirile deținute în prezent de cea colonială și ar limita atribuțiile Marii Britanii și în materie de politică externă.

Marin Tăslieă, Oțelul Roșu: Revista noastră a scris în repetate rânduri despre Nicolae Titulescu. Pentru datele care vă interesează, consultați volumul „Nicolae Titulescu — Documente diplomatice” (recenzia pe marginea acestei lucrări a apărut în nr. 8/1968 al revistei noastre).

Ioan Gr. Olaru, comuna Prăjeni, județul Iași: 1) Decretul din 26 octombrie 1960, semnat de Domnitorul Cuza și de Mihail Kogălniceanu, ministrul instrucțiunii publice, prin care se hotăra crearea Universității din Iași, fixa la patru numărul facultăților: filozofică, juridică, teologică și medicală. În cel dintîi an de învățătură au urmat cursurile universității 45 de studenți. 2) Scrierea numelor proprii cu literă mică în titluri, pe coperte de cărți etc., este un procedeu grafic curent care nu afectează cu nimic regulile ortografice.

Cornel Popa, comuna Groșeni, județul Caraș-Severin: 1) Într-un trecut nu prea îndepărtat, legația reprezenta forma cea mai răspîdită a relațiilor diplomatice între țări. În ultimii ani s-a înregistrat o tendință marcată de transformare a legațiilor în ambasade. Probabil că, nu peste multă vreme, legațiile vor dispărea cu totul. 2) Presupunerea dv. nu sînt întemeiate. 3) La rubrica „Profil” publicăm numai biografiile unor personalități străine.

Petre Miloș, Pitești: În calitatea dv. de vechi cititor al revistei „Lumea” ați citit fără îndoială în 1967, la rubrica „Pe urmele istoriei”, amplul articol consacrat „marelui om politic, istoric și scriitor român democrat”, sărbătorit în întreaga lume la recomandarea U.N.E.S.C.O. După cum am mai precizat, nu intenționăm să furnizăm răspunsurile cerute la concursul inițiat de Comitetul Național pentru Apărarea Păcii.

Paul B. Roth, Tg. Secuieș: După opinia noastră, ar fi mai util pentru dv. dacă ați alege una dintre cele cinci limbi străine care sînt predate prin intermediul televiziunii și să urmăriți perseverent ciclul respectiv.

Dolly Dragoș, Dej: Românii emigrați în Statele Unite la începutul secolului locuiesc în special în orașele Detroit (statul Michigan) și Cleveland (statul Ohio). Despre școlile lor a scris pe larg Nicolae Iorga în volumul „Românii din America”.

Maria Deotti, București, Mihai Chiperi, Pașcani, ing. Gh. Naiche, București: Regretăm, dar nu sîntem în măsură să vă facem serviciul solicitat.

Petru Aniculăesei, Iași: Despre „Interpol” am scris în repetate rânduri în revistă. Pentru datele cele mai recente revedeți răspunsul dat la „Poșta redacției” din nr. 31/1967 cititorului D. Stegaru din Focșani.

Lucian Herșcovici, Galați: În transcrierea denumirilor geografice ne ghidăm după „Micul dicționar ortografic și ortoeptic”.

Lumea

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziaristilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii”

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

PITEȘTI

**MOBILĂ
DE CALITATE
SUPERIOARĂ**

SUFRAGERIA „BÎLEA” 2

Se compune din : bufet, bibliotecă, vitrină, masă radio-televizor și masă extensibilă cu 6 scaune tip Hercules.

Garnitura este furniruită cu furnir de nuc, finisată cu lacuri poliesterice, luciu oglindă.

Garnitura a fost concepută din panouri modulate și tipixate cu posibilități de interschimbabilitate.

Noutatea garniturii constă în prezența unei vitrine cu cristale și oglindă, a unei mese combinate pentru radio și televizor, precum și alcătuirea bibliotecii și vitrinei, din două corpuri suprapuse, ceea ce oferă facilitatea în transport și manipulare, precum și multiple posibilități combinate în aranjare.

Prețul garniturii este de cca. 6 800 lei.

SUFRAGERIA „ASTOR”

Se compune din : bufet, vitrină cu cristale și oglindă din 2 corpuri suprapuse, masă joasă, masă extensibilă cu 6 scaune tip Hercules.

Garnitura este furniruită cu furnir exotic (mabon) și cu un fileu decorativ din lameliu, care se aplică și la spătarele scaunelor.

Pentru transport, picioarele tuturor pieselor (în afară de scaun) sînt demontabile.

Nota de suplețe a garniturii este subliniată de forma conică a picioarelor, iar decorația părților de jos a pieselor în ton cu butonii trăgători, conferă garniturii o eleganță deosebită.

Prețul aproximativ este de 5 600 lei.

I.I.S. ELECTRO-BANAT

str. Pestalozzi nr. 22, Timișoara

**oferă o gamă variată de
noi modele de candelabre,
aplice, lămpi de birou,
lămpi pentru noptiere etc.**

SUEDIA
în anul electoral

BRASILIA
pro și contra

New Delhi

**EFORTUL
NAȚIONAL
ȘI
DEZVOLTAREA**

*Interviuri
acordate
de*

- ▶ *prim vicepreședintele
Republicii Peru*
- ▶ *ministrul de externe
al Republicii Senegal*

10

joi 29 februarie
1968

lumea

Pe toate fronturile Vietnamului de sud, forțele Frontului Național de Eliberare continuă să dea puternice lovituri agresorilor americani și trupelor saigoneze. Iată un grup de patrioți pornind la ofensivă.

●
În Berlinul occidental a avut loc un miting al tineretului împotriva politicii S.U.A. în Vietnam. Au participat și tineri americani care și-au ars demonstrativ ordinele de chemare.

Președintele Finlandei, Urho Kekkonen (stînga) primind felicitările premierului Rafael Paasio (mijloc) și ale secretarului parlamentului, Olavi Salervo (dreapta), cu prilejul realegerii sale în funcția de șef al statului.

lumea

Nr. 10 (227) 29 FEBRUARIE 1968

sumar

CONVORBIRI CU :

EDGARDO SEOANE CORRALES, *prim-vicepreședinte al Republicii Peru și DOUDOU THIAM, ministrul afacerilor externe al Senegalului, despre reuniunea U.N.C.T.A.D. de la New Delhi.* Eugen Preda.

CHEDLI KLIBI, *secretar de stat al afacerilor culturale și informațiilor al Tunisiei, despre relațiile româno-tunisienne.* Rodica Georgescu.

Patru ziariști suedezi în vizită la București. Mihai Matei.

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

Cum a fost indus în eroare Congresul american. *Felicia Antip.*

Acord și totuși... *Dr. N. S. Stănescu.*

Documentul comun al stângii.

Correspondență din Paris, de la Georges Dascal.

Situația din universitățile spaniole. *Elena de la Souchère.*

Iordania. Actualitate politică. *Corneliu Vlad.*

Saigonul în flăcări. *Oriana Fallaci.*

REPORTAJ PE GLOB

Brasilia, pro și contra. *Eugen Pop.*

Istoria bombei atomice (2)
6 august, ora 8,15. *Leandro Castellani și Luciano Gigante.*

CRONICA SECUNDARĂ

februarie 1968. Montaj
de *Radu Cosașu.*

CONTRAPUNCT

De ce a greșit ordinatorul. *Art Buchwald.*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Le Nouvel Observateur, Akahata, The New Republic, International Herald Tribune, Combat

PROFIL

SAMDECH PENN-NOUTH, primul ministru al
Cambodgiei.

POȘTA REDACȚIEI

În acest număr

ÎNTÎLNIREA CONSULTATIVĂ
DE LA BUDAPESTA

CUVÎNTAREA
TOVARĂȘULUI
PAUL NICULESCU-MIZIL

CE SE ÎNTÎMPLĂ IN UNIVERSITĂȚILE SPANIEI

ARTICOL SCRIS PENTRU „LUMEA” DE ELENA DE LA SOUCHERE

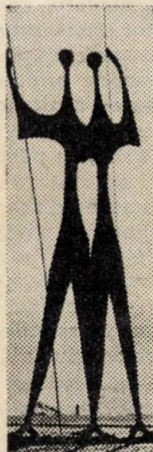
Saigonul în flăcări

INSEMNĂRILE ZILNICE ALE UNUI MARTOR OCULAR

UN REPORTAJ AL TRIMISULUI NOSTRU

ÎN AMERICA LATINĂ

BRASILIA
PRO
ȘI
CONTRA

ORAS AL SECOLULUI XXI? EXPOZIȚIE ARHITECTONICĂ ÎN AER LIBER? EPICENTRU AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE? NOUA ȘI SPECTACULOASA CAPITALĂ A BRAZILIEI CONTINUA SĂ SUSCITE AMPLA CONTROVERSE

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI PAUL NICULESCU-MIZIL

Stimați tovarăși,

Doresc în primul rând să transmit Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, partidul gazdă a întâlnirii noastre, tuturor partidelor comuniste și muncitorești pe care le reprezentați, un călduros și frățesc salut de solidaritate internaționalistă din partea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a comunistilor și a întregului popor român.

Partidul Comunist Român a hotărât să participe la această întâlnire consultativă animat de dorința de a-și da aportul, alături de alte partide, la găsirea celor mai bune căi pentru organizarea unei consfătuiri internaționale care să contribuie la îmbunătățirea climatului și să servească apropierii și înțelegerii între partidele frățesti, să ducă la întărirea coeziunii mișcării comuniste și muncitorești internaționale sub steagul marxism-leninismului și al internaționalismului proletar.

O trăsătură esențială a evoluției vieții internaționale este creșterea forțelor socialismului și păcii. Țările socialiste își sporesc continuu potențialul material prin realizările obținute în dezvoltarea lor economică, în construirea noii orînduiri. Cu cît mai importante sînt rezultatele lor în creșterea forțelor de producție, în rezolvarea problemelor vieții sociale, în dezvoltarea democrației, în domeniul științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc, în statornicirea unor relații internaționale de tip nou, cu atît cresc încrederea popoarelor în superioritatea orînduirii socialiste și prestigiul socialismului în lume. În numeroase țări capitaliste partidele comuniste, militînd cu hotărîre pentru interesele vi-

tale ale maselor muncitoare, și-au lărgit în ultimii ani rîndurile, au acumulat o bogată experiență și exercită o influență crescîndă în viața politică a societății. Cresc, într-o serie de țări, tendințele spre acțiuni comune, unitare ale partidelor comuniste și partidelor socialiste. Noile state independente se afirmă tot mai mult pe arena internațională ca o forță progresistă și de pace; mișcările de eliberare a popoarelor asuprite dau grele lovituri imperialismului și colonialismului într-un șir de regiuni ale globului.

Largi forțe sociale, mișcări de masă democratice desfășoară în țările capitaliste acțiuni de amploare împotriva dominației monopolurilor, față de politica blocurilor militare, față de menținerea bazelor și trupelor străine pe teritoriile lor. Pe continentul european se dezvoltă curente realiste și lucide spre destindere, spre normalizarea raporturilor interstatuale; intensificarea legăturilor pe multiple planuri între țările europene cu orînduiri sociale diferite, dezvoltarea contactelor și a colaborării cu guvernele, partidele și organizațiile politice, cu personalitățile vieții sociale și de stat care se pronunță pentru eliminarea discriminărilor în relațiile internaționale, pentru pace și colaborare determină rezultate pozitive pe calea îmbunătățirii climatului politic în Europa — premisa deosebit de importantă în perspectiva construirii securității pe continent.

Trebuie, totodată, tovarăși, constatat că, paralel cu această evoluție în viața internațională, se manifestă în ultima vreme o serie de fenomene care provoacă îngrijorarea legitimă a popoare-

lor. Are loc o intensificare a acțiunilor agresive ale cercurilor imperialiste, în primul rînd ale imperialismului american — care s-a dat în ultimii ani la un șir de atentate tot mai fățișe împotriva cuceririlor revoluționare dobîndite de popoare, la comploturi și lovituri de stat, la intervenții militare directe. Cea mai flagrantă expresie a acestei politici o constituie războiul de agresiune împotriva Vietnamului, escaladarea continuă a acestei intervenții brutale și sălbătice, tipic imperialiste.

Desigur, tovarăși, nu ne propunem ca — în cadrul întâlnirii noastre consultative chemată să discute modalitățile de pregătire a unei consfătuiri a partidelor comuniste — să facem o analiză a situației internaționale. Ne-am referit la cele de mai sus întrucît întreaga desfășurare a vieții internaționale relevă că problema unității partidelor comuniste și muncitorești, întărirea solidarității lor de luptă, pe baza principiilor marxism-leninismului și internaționalismului proletar, întărirea solidarității tuturor forțelor antiimperialiste constituie imperativul categoric al zilelor noastre, este în ultimă instanță o cauză vitală a clasei muncitoare internaționale și a întregii omeniri progresiste.

Avînd convingerea fermă că ceea ce unește partidele comuniste constituie factorul fundamental care trebuie să primeze asupra deosebirilor de vederi — și pornind de la necesitatea de a se intensifica lupta comună împotriva imperialismului, Partidul Comunist Român consideră că nu există îndatorire internațională mai importantă decît aceea de a se acționa cu hotărîre și perseve-

rență pentru refacerea unității de voință, de luptă și acțiune a partidelor comuniste și muncitorești. În această lumină, partidul nostru apreciază că **toate eforturile se cer orientate într-o unică direcție — pozitivă, constructivă, către îmbunătățirea relațiilor între toate partidele comuniste și muncitorești, fără excepție, a dezvoltării colaborării frățești dintre ele, în interesul cauzei unității.** Tocmai pornind de la interesele majore ale clasei muncitoare internaționale, ale tuturor popoarelor, partidul nostru consideră că una din cele mai de seamă îndatoriri cu caracter general ce se impune în prezent este **aceea de a nu se întreprinde absolut nimic ce ar putea adăuga noi elemente de încordare, absolut nimic ce ar duce la înrăutățirea relațiilor dintre partidele comuniste și muncitorești, ar slăbi capacitatea de luptă comună împotriva imperialismului.** Credem că trebuie făcut tot ce este posibil pentru a se elimina elementele de tensiune și încordare, pentru îmbunătățirea climatului dintre partide, în interesul restabilirii și întăririi coeziunii lor de luptă.

În acest spirit și corespunzător cauzei unității, Partidul Comunist Român a militat și militează pentru dezvoltarea alianței și colaborării frățești dintre România și toate țările socialiste pe baza principiilor internaționalismului socialist, egalității, independenței și neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. În același timp, Partidul Comunist Român își dezvoltă continuu relațiile de solidaritate internațională cu toate partidele comuniste și muncitorești.

Partidul nostru apreciază importanța pe care o are pentru întărirea legăturilor de prietenie între partidele comuniste dezvoltarea relațiilor bilaterale — cale care favorizează informarea directă, de la conducere la conducere, cunoașterea mai bună a pozițiilor și clarificarea reciprocă, găsirea căilor de evidențiere a concluziilor comune.

Totodată, Partidul Comunist Român se pronunță cu toată claritatea pentru contacte multilaterale, se pronunță pentru întâlniri largi între partidele comuniste și muncitorești, este în principiu în favoarea consfătuirilor internaționale.

Desigur, utilitatea fiecărei întâlniri multilaterale, a fiecărei consfătuiri internaționale trebuie apreciată în funcție de situația concretă, de caracterul, scopul și rezultatele ei. În condițiile actuale, cînd între partidele comuniste persistă divergențe adînci și s-au acumulat numeroase elemente de suspiciune — generate îndeosebi de încălcări ale normelor de relații — Partidul Comunist Român apreciază că **o asemenea consfătuire pentru a fi utilă cauzei noastre comune trebuie să servească apropierii și înțelegerii, să aducă o contribuție reală la eliminarea sau măcar atenuarea unora din sursele de tensiune, la îmbunătățirea relațiilor dintre partidele comuniste și muncitorești, la cauza unității lor.** Dimpotrivă, o consfătuire internațională n-ar putea în condițiile actuale decît să prejudicieze interesele majore ale

unității, dacă ea ar duce la înăsprirea relațiilor dintre partidele comuniste, la înrăutățirea situației din mișcarea comunistă, ar adăuga la actualele divergențe noi motive de suspiciune și neînțelegere.

Pornind de la aceste premise și din dorința sinceră ca întreg cursul ulterior al pregătirilor unei consfătuiri internaționale să fie astfel orientat încît să netezească căile spre o consfătuire care să servească cerințele normalizării relațiilor dintre partidele comuniste, am dori să ne referim la unele aspecte ale însăși pregătirii întîlnirii consultative de aci.

După părerea noastră, orice acțiune la care partidele comuniste sînt chemate să participe trebuie în mod expres organizată pe baza consultării lor prealabile, pe baza acordului lor. În acest sens, credem că ar fi fost normal și util ca înainte de convocarea acestei întîlniri consultative să se fi procedat la o informare și consultare prealabilă a tuturor partidelor, corespunzător normelor de relații dintre partidele frățești. Or, trebuie să ne exprimăm regretul că partidul nostru nu a fost consultat în prealabil despre intenția de a se convoca această întîlnire consultativă. Despre faptul că s-a hotărît convocarea acestei întîlniri am aflat mai întîi din știrile transmise în jurul datei de 8 noiembrie de corespondenții din Moscova ai unor ziare și agenții de presă burgheze, deși chiar în acea perioadă delegația noastră, ca și delegațiile altor partide, se afla prezentă la festivitățile semicentenarului Revoluției din octombrie. După cîte știm, și alte partide frățești s-au aflat într-o situație similară. Vorbind deschis, ca între tovarăși, o asemenea procedură, de a pune partidele în fața faptului împlinit, nu ni se pare firească, nu este de natură să slujească apropierii și înțelegerii, ci poate numai să adauge noi elemente de rezervă față de consfătuire, nu apare ca o anticipare de bun augur pentru consfătuirea internațională.

Convocarea întîlnirii de către cele 18 partide participante la reuniunea din martie 1965 — ea însăși obiect de divergență la timpul respectiv — între partidele comuniste — a dus la restrîngerea consultărilor între partide, excluzînd de fapt un mare număr de partide comuniste și muncitorești de la aceste consultări și de la însăși pregătirea acestei întîlniri consultative.

Noi credem, totodată, că ar fi răspuns intereselor bunei pregătiri a consfătuirii, dacă la întîlnirea de la Budapesta ar fi fost invitate toate partidele comuniste și muncitorești fără nici o excepție — fără a se recurge la „criteriul” prezenței la consfătuirea de la Moscova din 1960. De la acea consfătuire au trecut 8 ani, viața a evoluat de atunci — și nu vedem nici un temei principial pentru a se privi o nouă consfătuire internațională ca o continuare a acesteia.

În acest sens, dorim să declarăm că o nouă consfătuire internațională nu ar trebui să ia în discuție, să-și propună analizarea sau reconfirmarea în vreo

formă oarecare a constatării din 1960 și a documentelor sale. Fiecare consfătuire internațională este o manifestare distinctă, de sine stătătoare, iar a concepe consfătuirile internaționale în suita unei succesiuni și într-o componență anume constituită ar însemna a le atribui caracterul de sesiuni ale unui for organizat, a introduce în relațiile dintre partidele comuniste elementele unei structuri organizatorice.

În legătură cu aceasta, Partidul Comunist Român consideră că neînvierea Uniunii Comunistilor din Iugoslavia și a altor partide comuniste și muncitorești la întîlnirea consultativă de la Budapesta constituie un act discriminatoriu.

De asemenea, în situația Indiei și Izraelului — unde, ca rezultat al unor împrejurări și factori pe care, desigur, nu avem căderea să-i analizăm, partidul comunist s-a scindat și activează două partide comuniste — a fost invitat numai cîte un singur partid. Or, în aceste cazuri, singurii îndreptățiți să decidă care partid trebuie considerat ca exponent autentic sînt numai comunistii, clasa muncitoare și poporul respectiv. Orice decizie din exterior apare, inevitabil, ca o formă de sprijinire a unei grupări de partid sau a unui partid împotriva celui alt. De aceea invitarea numai a unui partid nu este de natură să sprijine în aceste cazuri un curs spre restabilirea unității în aceste țări — unite în care, așa cum demonstrează experiența, rezidă izvorul forței fiecărui partid comunist. După părerea noastră, un drum rodnic către o consfătuire internațională constructivă, către o consfătuire corespunzătoare intereselor unității, poate trece numai prin întărirea coeziunii interne a tuturor partidelor frățești.

Noi dorim să subliniem, stimați tovarăși, că ne-am oprit asupra unor asemenea aspecte considerînd că ar fi bine și necesar să se prevină repetarea lor ulterioară și fiind călăuziți de dorința ca de acum înainte întreaga activitate pregătitoare să se desfășoare într-un spirit și în forme care să nu genereze noi elemente de nemulțumire în relațiile dintre partide, să nu întărească rezervele unor partide față de ideea consfătuirii.

Desigur, este pozitiv faptul că la această întîlnire consultativă participă un număr mare de partide comuniste și muncitorești. Dar, pentru partidul nostru, este un obiect de profundă preocupare faptul că numeroase partide comuniste și muncitorești nu sînt prezente la întîlnirea de față. Astfel, nu participă Partidul Comunist din China și Partidul Muncii din Albania. Nu este prezent Partidul celor ce muncesc din Vietnam, ceea ce face ca la o întîlnire pregătitoare, pentru o consfătuire consacrată problemelor luptei împotriva imperialismului să lipsească reprezentantul poporului angajat direct și în lupta cea mai ascutită, într-un război crîncen împotriva agresiunii imperialiste. Nu participă la întîlnirea consultativă Partidul Comunist din Cuba, țară socialistă aflată în imediata apropiere

a S.U.A., care are de făcut față presiunii și acțelor ostile continue ale imperialismului american. Nu este prezent Partidul Muncii din R. P. D. Coreeană, țară socialistă față de care S.U.A. își continuă acțiunile provocatoare.

Desigur, motivele neparticipării la întâlnirea de la Budapesta sînt diferite de la partid la partid, dar absența celor sus-amintite este o realitate. Și dacă aceste partide nu vor fi prezente nici la consfătuirea internațională consacrată problemelor luptei împotriva imperialismului, ar însemna că va lipsi aproape jumătate din numărul țărilor socialiste — principalul reazem al luptei antiimperialiste a popoarelor. Fără îndoială că o asemenea consfătuire nu ar putea în nici un caz să fie o demonstrație a unității țărilor socialiste.

De asemenea, nu sînt prezente la întâlnirea de aci o serie de partide comuniste din țări capitaliste și din țări în curs de dezvoltare — cum sînt partidele comuniste din Japonia, Indonezia, Birmania, Laos, Thailanda, Malaya, Suedia, Olanda. Ne atrage în mod serios atenția faptul că de la actuala întâlnire consultativă lipsește o mare parte a partidelor comuniste și muncitorești de pe continentul Asiei. De asemenea, e slab reprezentat continentul Africii, unde numărul partidelor comuniste este, după cum se știe, redus. Or, pe aceste continente trăiește mai bine de o jumătate din populația omenirii și aci se află numeroase focare ale luptei ascuțite împotriva imperialismului.

În această situație de fapt, care reflectă stările de lucruri existente în prezent în mișcarea comunistă, problema **fundamentală, esențială**, este după părerea noastră de a ne concentra împreună eforturile și a se orienta întreaga activitate de pregătire către crearea condițiilor necesare pentru organizarea unei consfătuiri care să aducă o contribuție reală la normalizarea relațiilor dintre partidele comuniste, să servească în mod real intereselor unității lor de luptă.

În acest sens, credem că întâlnirea noastră de aci ar trebui să marcheze **începutul unor pregătiri care să se bazeze pe principiul consultărilor largi, în spiritul deplinei egalități, stimei și încrederii reciproce, să deschidă calea spre apropierea punctelor de vedere și realizarea de acorduri comune în problemele de fond ale organizării și desfășurării consfătuirii internaționale.**

Astfel, noi considerăm că la întâlnirea consultativă de aci trebuie să avem un schimb de păreri constructiv, să examinăm împreună și să ne sfătuim ce ar trebui întreprins pentru pregătirea unei consfătuiri care să contribuie la îmbunătățirea climatului dintre partidele comuniste, pentru a se crea condiții de participare a tuturor partidelor comuniste și muncitorești la consfătuire. Partidul Comunist Român se pronunță **pentru organizarea consfătuirii, pentru buna ei pregătire**, crede că ar fi bine să ajungem aci la consensuri unanime, adică să cădem de

acord asupra unor asemenea probleme esențiale cum ar fi caracterul și țelurile consfătuirii internaționale, ordinea ei de zi, natura documentului final, procedura adoptării sale etc. Realizarea unor acorduri de principiu asupra unor asemenea probleme, în cadrul consultărilor noastre de aci, ar fi, fără îndoială, deosebit de utilă în pregătirea consfătuirii.

În această suită de idei am dorit, la prezenta ordinei de zi, să se sublinieze necesitatea de a se păstra caracterul consultativ al întâlnirii de aci — așa cum a fost ea convocată. Aceasta este, după părerea noastră, o importantă problemă de principiu.

După ce, prin schimburile de păreri de aci, ne vom cunoaște reciproc punctele de vedere și vom consemna concluziile comune la care vom ajunge prin eforturile tuturor, va trebui, desigur, să dăm posibilitate partidelor noastre, organelor lor conducătoare, comitetelor centrale, să analizeze părerile exprimate, să le judece în mod aprofundat și să se pronunțe asupra lor, luînd în deplină cunoștință de cauză hotărîri în toate problemele privind partidul respectiv și consfătuirea internațională. Astfel, vom putea ca, după cîteva luni, să ne întîlnim la o nouă întâlnire consultativă în care să determinăm cursul pregătirilor mai departe pentru convocarea consfătuirii internaționale. Credem că o asemenea procedură va sluji unei bune pregătiri a consfătuirii, corespunzînd totodată spiritului democratic în care acționează partidele comuniste, normelor de relații dintre partidele frățești — singurele în drept și în măsură să adopte hotărîri în orice problemă care le privește nemijlocit.

Adoptarea de hotărîri la întâlnirea de la Budapesta, convocată ca întâlnire consultativă, ar lipsi înseși partidele reprezentate aci de posibilitatea de a analiza materialul întâlnirii, punctele în care s-a ajuns la acorduri ca și cele în care mai persistă eventuale neconcordanțe — și de a lua astfel deciziile necesare privind desfășurarea mai departe a pregătirilor.

În plus, nu putem omite că de la întâlnirea consultativă de aci lipsesc numeroase partide. Adoptarea de hotărîri în cadrul întâlnirii consultative ar îngusta acestora posibilitățile de participare ulterioară la pregătirea consfătuirii și la însăși consfătuirea internațională, le-ar pune în fața faptului împlinit, întrucît, practic, nu le-ar mai rămîne decît alternativa de a se ralia sau nu unor decizii stabilite de această întâlnire, de a ratifica sau nu hotărîri ale întâlnirii. Aceasta nu va contribui la înlăturarea ci, dimpotrivă, va duce la creșterea rezervelor manifestate de un număr de partide față de consfătuirea internațională pe care o dorim cu toții.

În această lumină, considerăm că **de modul în care se desfășoară această întâlnire consultativă depinde într-o măsură hotărîtoare întreg mersul ulterior al pregătirilor pentru consfătuire**. Pornind de la premisa că este necesar ca o viitoare consfătuire să constituie o

manifestare de unitate și în dorința de a-și aduce întreaga contribuție la pregătirea acesteia, delegația Partidului Comunist Român este gata ca în cadrul prezentei întâlniri să-și dea aportul pentru realizarea unor acorduri de principiu cu privire la caracteristicile consfătuirii internaționale, la ceea ce trebuie întreprins în continuare pentru a se netezi calea participării la consfătuire a tuturor partidelor, fără excepție, încît să asigurăm partidelor, prezente sau nu aici, posibilitatea de a examina părerile exprimate și a hotărî asupra lor. Astfel, actuala întâlnire consultativă va fi un factor pozitiv și va marca un important pas înainte în buna pregătire a unei consfătuiri internaționale.

În această concepție privește Partidul Comunist Român coordonatele întâlnirii consultative de la Budapesta.

Tovarăși,

După părerea partidului nostru, una din principalele probleme pe care ar trebui să o clarifice întâlnirea consultativă ar fi caracterul unei viitoare consfătuiri internaționale încît să se elucideze pe deplin **ce fel de consfătuire se intenționează a se organiza, care ar fi natura și țelurile sale.**

Partidul Comunist Român concepe consfătuirea internațională ca o reuniune pentru realizarea unui schimb de păreri între partidele frățești asupra sarcinilor de luptă comună împotriva imperialismului, în vederea dezvoltării solidarității lor internaționale și întăririi unității lor de acțiune.

O nouă consfătuire internațională nu ar trebui în nici un caz să reediteze tipul consfătuirii din 1960 care și-a propus să stabilească soluții universale și să adopte documente programatice cu caracter de directivă, pentru toate partidele comuniste și muncitorești. Așa cum își găsește astăzi o tot mai largă recunoaștere în mișcarea comunistă, stabilirea de sine stătătoare, de către fiecare partid, a politicii sale interne și internaționale, a tacticii și strategiei, a căilor, formelor și metodelor de activitate, pe baza aplicării creatoare a marxism-leninismului la diversitatea imensă de condiții în care activează, este un drept inalienabil al fiecărui partid, o obligație și o îndatorire imprescriptibilă față de clasa muncitoare, față de poporul său, ca și o înaltă îndatorire internaționalistă.

Dacă în cadrul acestei întâlniri am ajunge la concluzia clară că o viitoare consfătuire internațională nu se organizează pentru stabilirea de directive și linii normative, aceasta ar contribui la o înțelegere mai bună a scopului consfătuirii, la diminuarea rezervelor împărtășite de unele partide, la netezirea căilor pentru adeziunea tuturor partidelor frățești.

În ce privește ordinea de zi a consfătuirii internaționale, partidul nostru consideră că o consfătuire care să servească unității ar trebui să-și propună la ordinea de zi — prin care se definește scopul precis al consfătuirii —

dezbateră acelor probleme în care se poate ajunge la concluzii comune.

Partidul nostru a reținut cu interes ideea formulată de unele partide frățești ca o viitoare consfătuire internațională să **discute problemele concrete ale luptei actuale împotriva imperialismului**. Aceasta ni se pare o propunere judicioasă, întemeiată. În primul rând, pentru că ea răspunde unei cerințe de actualitate majoră, ținând seama de intensificarea acțiunilor agresive ale imperialismului și de necesitatea stringentă a unei riposte ferme și unite, a unei atitudini consecvent combative din partea tuturor partidelor comuniste și muncitorești și a întregului front antiimperialist. Totodată, aceasta ar avea avantajul că ar delimita cu claritate ordinea de zi a consfătuirii internaționale și ar favoriza găsirea unui teren de acțiune comună, practică.

În condițiile actuale, când s-au acumulat atâtea divergențe de ordin politic și teoretic, de strategie și tactică, nu considerăm oportun să se imprime consfătuirii internaționale un caracter de dezbateră ideologică.

Desigur, partidul nostru nu exclude ca în relațiile între partidele frățești să se dezbătă problemele ideologice divergente. Dar ceea ce discutăm aici este o chestiune concretă și anume dacă la viitoarea consfătuire a partidelor comuniste și muncitorești să se pună în discuție divergențele mari existente în mișcarea comunistă. După părerea noastră, dacă vom merge pe o asemenea linie în pregătirea consfătuirii, aceasta nu numai că nu ar conduce la clarificarea divergențelor, ci, dimpotrivă, ar duce la înțepirea disputelor și la înăsprirea relațiilor dintre partide, ar împiedica găsirea unui teren de acțiune comună.

De aceea, Partidul Comunist Român susține ideea ca o viitoare consfătuire internațională să aibă ordinea de zi delimitată la problema sarcinilor concrete ale luptei antiimperialiste, unde, de asemenea, pot fi aprecieri diferite, puncte de vedere deosebite, dar unde, după părerea noastră, este nu numai necesar ci și **posibil** să ajungem la concluzii comune.

Desigur, într-o dezbateră privind problemele luptei împotriva imperialismului, un loc central, fundamental, ar reveni sprijinirii luptei eroice a poporului vietnamez împotriva agresiunii S.U.A. Partidul nostru se declară încă o dată de acord cu părerea că la actuala întâlnire consultativă să se adopte un apel de solidaritate cu poporul vietnamez. În legătură cu aceasta este cunoscută poziția Partidului Comunist Român care și-a manifestat consecvent solidaritatea activă cu lupta poporului vietnamez, i-a acordat și îi acordă întregul său sprijin, militează cu hotărâre pentru încetarea imediată și necondiționată a bombardamentelor americane împotriva Republicii Democratice Vietnam, pentru respectarea dreptului poporului vietnamez de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară.

Ținând seama de situația actuală, de faptul că la întâlnirea noastră nu sînt

reprezentate numeroase partide frățești, considerăm cu atât mai necesar ca în întreaga activitate de pregătire să se depună eforturi perseverente, făcîndu-se tot ce este posibil, într-un spirit de înțelegere și apropiere tot răsească, pe baze strict principiale, pentru a crea condiții de participare la consfătuire tuturor partidelor frățești.

O cerință importantă în acest sens ar fi **să stabilim aci, că la consfătuirea internațională vor fi invitate toate partidele comuniste și muncitorești, fără nici o excepție sau discriminare**. Cît privește situația din India și Izrael, credem că soluția corectă, echitabilă și principială ar fi invitarea ambelor partide comuniste existente în fiecare din aceste țări.

În legătură cu problema participării s-a subliniat de către unele partide necesitatea găsirii unor forme care să facă posibilă **participarea la o consfătuire internațională consacrată problemelor luptei antiimperialiste și a altor forțe politico-sociale care duc o luptă activă împotriva imperialismului**.

Noi considerăm justă și întemeiată această propunere. Desigur, este cunoscut rolul de avangardă al partidelor comuniste în lupta împotriva imperialismului. Există însă țări, zone geografice, unde — fie că nu există partide comuniste, fie din alte motive — un rol însemnat în lupta împotriva imperialismului este îndeplinit de alte forțe politico-sociale, mișcări naționale, antiimperialiste.

În interesul unei dezbateri depline a problemelor luptei împotriva imperialismului și corespunzător cerințelor majore ale consolidării unității de acțiune a tuturor forțelor antiimperialiste, considerăm util **să participe la consfătuirea internațională proiectată asemenea mișcări cum sînt fronturile de eliberare, mișcările populare de eliberare națională, alte forțe antiimperialiste, o serie de partide socialiste care se situează pe poziții net antiimperialiste și sînt interesate în realizarea unității de acțiune a tuturor forțelor ce militează contra imperialismului**.

Credem, de aceea, că este necesar ca în cadrul întîlnirii consultative de aci să facem un schimb de păreri asupra acestei chestiuni, asupra formelor sau modalităților în care ar fi posibilă participarea unor astfel de forțe la consfătuirea internațională.

După părerea noastră, **consfătuirea internațională ar putea constitui un moment important în făurirea și consolidarea unui puternic front mondial antiimperialist, neexcluzînd, ci, dimpotrivă, atrăgînd la dezbateri, alături de comuniști, și alte forțe politico-sociale care se află în primele linii ale luptei antiimperialiste**.

Partidul Comunist Român consideră că este important ca în cadrul întîlnirii consultative să discutăm și să clarificăm **ce fel de document final** s-ar putea adopta la o viitoare consfătuire.

Noi sîntem de părere că **documentul să cuprindă principalele probleme legate de lupta împotriva imperialismului, asupra cărora s-a ajuns la acord**. Convingerea noastră este că, chiar și atunci cînd se manifestă deosebiri de vederi între partide asupra interpretării unor evenimente internaționale, se pot găsi puncte comune de acord — desigur, dacă există voința necesară, lăsîndu-se ca timpul, viața să clarifice problemele rămase în suspensie. Firește, un document de această natură poate fi adoptat numai pe baze democratice, printr-un consens al participanților la consfătuire, excluzîndu-se orice tendință de a se consemna în el puncte de vedere cu care unele partide sînt în dezacord. Nu excludem însă situația cînd un partid poate să nu fie de acord cu o apreciere sau cu documentul respectiv în întregimea lui și să facă cunoscută poziția sa. Esențialul este ca aceasta să nu ducă la alterarea relațiilor între partidele frățești.

Considerăm necesar să subliniem că documente ale unor consfătuirii internaționale ale partidelor comuniste nu pot fi adoptate **pe bază de vot de majoritate**. Principiul centralismului democratic își are valabilitatea numai pe planul intern de partid; acest principiu nu poate fi transpus mecanic pe plan internațional, fiind cu desăvîrșire inaplicabil în relațiile dintre partidele comuniste.

Concepînd consfătuirea internațională în coordonatele normale ale unui for pentru schimbul liber de păreri, Partidul Comunist Român consideră că documentul pe care aceasta l-ar adopta nu poate avea un caracter programatic, de act normativ pentru activitatea partidelor. Părerea partidului nostru este că însăși viața, care este cel mai bun judecător al actelor tuturor, a demonstrat eficiența redusă a pretenției de a se cuprinde și explica într-un document întreaga evoluție mondială și de a indica partidelor comuniste căile de urmat și sarcinile concrete de activitate.

Un acord clar la această întîlnire asupra naturii documentului ar fi, încontestabil, un factor stimulator în direcția participării partidelor frățești la o consfătuire internațională.

O cerință de însemnătate esențială pentru buna pregătire a consfătuirii constă în **a se stabili cu toată claritatea că o viitoare consfătuire internațională nu va pune în discuție și nu va critica sub nici o formă activitatea sau linia politică, internă și internațională, a vreunui partid frățesc, prezent sau nu la consfătuire, nu va recurge în nici un caz și în nici un fel la practica blamării sau condamnării altor partide**.

În discuțiile de aci s-a arătat, pe bună dreptate, că este dreptul suveran al fiecărui partid de a-și expune, oriunde și neîmpiedicat de nimeni, punctul de vedere pe care îl împărtășește. Dorim să subliniem încă o dată că

aceasta este desigur un drept suveran la care Partidul Comunist Român ține deosebit — dar acestui drept îi incumbă și obligația de a aprecia **ce este util** consfătuirii pe care vrem s-o organizăm și ce nu este util, ce ar servi consfătuirii și ce i-ar aduce prejudicii. Tocmai acesta este sensul apelului tovărășesc făcut aici de delegația română ca în cursul acestei întâlniri consultative partidele frățesti să se abțină de la criticarea altor partide.

Partidul nostru a reținut cu atenție, ca un important fapt pozitiv că în ultimul timp un șir de partide, în diferite luări de poziție, au subliniat că la o viitoare consfătuire internațională nu trebuie să se critice sau să se pună în discuție, sub nici o formă, linia politică internă sau internațională a vreunui partid. Afirmarea de către întâlnirea noastră consultativă, în mod public, a principiului că o viitoare consfătuire internațională nu se organizează pentru a pune în discuție sau condamna linia politică internă sau internațională a altor partide, ar avea un puternic ecou pozitiv internațional, ar contribui la înlăturarea unor suspiciuni, ar fi în mod incontestabil un factor de încredere și de netezire a căilor spre participarea partidelor frățesti la consfătuire.

În legătură cu aceasta, dorim să exprimăm regretul profund al delegației Partidului Comunist Român față de faptul că, chiar la actuala întâlnire consultativă, s-a pus în discuție politica unui partid frățesc.

Partidul Comunist Român are în această privință o poziție clară. Știm cu toții că în mișcarea comunistă există numeroase divergențe, dar calea soluționării lor nu este punerea în discuție a partidelor, nu este calea criticării sau judecării lor de către foruri externe. Experiența istorică a demonstrat cu prisosință că criticarea sau condamnarea unor partide frățesti nu numai că nu rezolvă problemele în dispută, ci, dimpotrivă, agravează deosebirile de păreri, sporește elementele de încredere și discordie, slăbește unitatea între partidele frățesti, aducând serioase prejudicii luptei comune împotriva imperialismului, cauzei socialismului.

Au mai fost întâlniri sau consfătuiri internaționale la care au fost condamnate sau blamate partide, cu rezultatele nefaste cunoscute de pe urma căror mișcarea comunistă mai suferă și astăzi. Sint, de asemenea, cunoscute daunele pe care le-a adus practica împărțirii partidelor frățesti în naționaliste sau internaționaliste, în diferite alte categorii.

Dorim să declarăm aci cu toată sinceritatea că dacă această întâlnire consultativă se va transforma într-o tribună de discutare și judecare a altor partide, aceasta nu va constitui un factor constructiv în procesul pregătirii, nu va contribui la crearea condi-

țiilor necesare unei consfătuirii care să servească unității. Dimpotrivă, aceasta ar duce la îngustarea posibilităților pentru participarea la o asemenea consfătuire, va întări și mai mult rezervele manifestate de unele partide, va fi o nouă sursă de înrăutățire a relațiilor dintre partidele comuniste.

În ce ne privește, **Partidul Comunist Român se pronunță în modul cel mai clar pentru a nu se pune în discuție sub nici o formă, nici la actuala întâlnire consultativă, nici la o viitoare întâlnire consultativă, nici la consfătuirea internațională, activitatea sau linia politică, internă sau internațională a altor partide comuniste și muncitorești.**

În același sens credem că ar fi util să se sublinieze de către întâlnirea consultativă de aci că **hotărîrea de a participa sau nu la consfătuirea internațională nu trebuie privită sau transformată în nici un caz în motiv de discordie și nu trebuie să afecteze relațiile de colaborare tovărășească dintre partidele comuniste.** În problema participării la o consfătuire, ca și în orice problemă privind activitatea sa internă și internațională, singurul în drept și în măsură să decidă este numai partidul respectiv.

Constatăm că o tendință pozitivă faptul că în ultimul timp acest principiu este recunoscut pe scară tot mai largă. Afirmînd acest principiu la întâlnirea consultativă de față, am face, fără îndoială, un lucru util pentru buna pregătire a unei consfătuirii internaționale.

O condiție fundamentală a succesului unei viitoare consfătuirii internaționale este ca aceasta să se desfășoare pe baze democratice, cu respectarea strictă a normelor de relații dintre partidele comuniste și muncitorești.

Experiența istorică a demonstrat că afirmarea fiecărui partid comunist ca forță politică de avangardă a clasei muncitoare, a poporului său, ca și soluționarea eficientă a problemelor luptei pentru socialism împotriva imperialismului sînt incompatibile cu existența oricărui centru conducător internațional. De aceea, **toate problemele legate de pregătirea consfătuirii trebuie astfel concepute și realizate încît să nu rezulte sub nici o formă că relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești ar fi bazate pe ideea unui centru conducător.** Între partidele comuniste și muncitorești nu pot exista partide „superioare” și partide „inferioare”, toate partidele sînt egale, nici un partid nu poate și nu trebuie să dețină un loc aparte, o poziție privilegiată, nu poate și nu trebuie să intervină în treburile interne ale altui partid. În cadrul istoric actual, pornindu-se de la procesele ireversibile de dezvoltare a partidelor, a dobîndit o largă înțelegere și recunoaștere concepția că **unitatea și solidaritatea internaționalistă — de care are atîta nevoie mișcarea comunistă — se pot**

clădi numai pe temelia principiilor independenței și suveranității partidelor, egalității și neamestecului în treburile interne ale altor partide, respectării dreptului fiecărui partid de a hotărî singur asupra politicii și activității sale.

După părerea partidului nostru, va trebui ca în toată perioada pregătitoare a consfătuirii, consultările între partide să se desfășoare în mod democratic, manifestîndu-se receptivitate față de părerile exprimate de fiecare partid, evitîndu-se orice acțiune sau manifestare de natură să altereze climatul tovărășesc, principal și de sinceritate, absolut necesar bunei pregătiri a unei consfătuirii internaționale constructive.

Din toate acestea rezultă că, **după părerea partidului nostru, mai trebuie încă depusă o temeinică și stăruitoare activitate de pregătire pentru organizarea unei consfătuirii internaționale care să răspundă intereselor unității,** pentru a se crea condiții de participare partidelor comuniste și muncitorești, prezente sau absente de la întâlnirea consultativă de față, ca și pentru eventuala participare a altor forțe politico-sociale antiimperialiste.

Însăși realitatea faptului că la această întâlnire consultativă nu participă un mare număr de partide, chiar dacă neparticiparea lor este determinată de motive variate, reflectă rezervele serioase manifestate în prezent de către o serie de partide comuniste față de ideea consfătuirii, arată că acum, în prezent, nu sînt întrunite condiții pentru o consfătuire mondială a partidelor comuniste și muncitorești. O consfătuire ținută în asemenea condiții nu ar face decît să illustreze în mod și mai flagrant, pe scara mondială, lipsa de unitate dintre partidele comuniste, ar apare, în mod inevitabil și independent de intenții, ca o consacrare a fenomenelor de diviziune și scindare.

Ținînd seama de toate cele de mai sus, Partidul Comunist Român apreciază că **ar fi prematur ca la actuala întâlnire consultativă să se fixeze data consfătuirii sau să se creeze de pe acum comisii sau comitete pregătitoare.** Stabilirea chiar acum a unei date ar însemna trecerea pe plan secundar nu numai a condițiilor în care s-ar ține consfătuirea, dar și a rezultatelor cu care ea s-ar solda, ar muta accentul de la pregătirea corespunzătoare a consfătuirii, la aspectul convocării ei cu orice preț, la un termen fixat, indiferent dacă pregătirile au fost duse sau nu pînă la capăt. **Or, esențialul constă nu în precipitarea lucrărilor, ci în pregătirea temeinică a consfătuirii, cu răbdare, atît timp cît va fi necesar, căci ceea ce, firește, interesează în primul rînd nu este termenul calendaristic, ci consecințele pe care le-ar avea o consfătuire, felul cum s-ar răsfîrînge ea în viață și asupra relațiilor dintre partidele comuniste și muncito-**

rești în viața și desfășurarea evenimentelor internaționale.

Avind în vedere că acum nu există condițiile necesare, și deci nu am fi în măsură să ne pronunțăm asupra datei — sintem de părere să reluăm această chestiune la următoarea întâlnire consultativă. Peste câteva luni, în funcție de stadiul pregătirilor, dacă vom constata că ele se desfășoară cu succes și tind să ducă la întrunirea premisei necesare, atunci vom putea, desigur, aborda concret problema stabilirii datei consfătuirii.

În acest sens considerăm că ar fi prematur să se stabilească aci locul unde ar urma să aibă loc o viitoare consfătuire internațională.

În legătură cu aceasta, părerea partidului nostru este că stabilirea locului viitoarelor întâlniri consultative și al consfătuirii internaționale să se facă pe baza asigurării unei rotații a partidelor gazdă ale acestor manifestări. Aceasta ar corespunde principiilor de egalitate între partide și ar exclude în același timp posibilitatea unor interpretări nedorite — în sensul existenței unui centru conducător. Stabilirea locului ar putea forma obiectul discuțiilor la viitoarea întâlnire consultativă, corespunzător intereselor pregătirii acesteia în cât mai bune condițiuni.

Tovarăși,

Am înfățișat punctul de vedere al Partidului Comunist Român animat de dorința ca această întâlnire consultativă să se soldeze cu rezultate pozitive, să marcheze o contribuție reală la restabilirea climatului principial și la normalizarea relațiilor între partidele comuniste și muncitorești, la crearea condițiilor pentru participarea tuturor partidelor frățesti la o consfătuire internațională, care să răspundă intereselor unității. Încă o dată dorim să subliniem că la pregătirea unei asemenea consfătuiri internaționale, Partidul Comunist Român va participa în modul cel mai activ.

Desfășurarea pregătirilor consfătuirii internaționale pe baza strictei respectări a normelor de relații dintre partidele frățesti va reprezenta un aport în direcția creării condițiilor de restabilire a unității partidelor comuniste și muncitorești — unitate de care depind în mod decisiv coeziunea, forța și succesul în lupta întregului front anti-imperialist.

Pornind de la înalta responsabilitate internațională ce îi revine pentru cauza noastră comună, Partidul Comunist Român își exprimă hotărârea de a nu-și precupeți eforturile în vederea refacerii și întăririi unității între toate partidele comuniste și muncitorești, de a face tot ce-i stă în putință pentru a contribui la coeziunea mișcării comuniste, a tuturor forțelor care luptă pentru socialism, pace și progres social.

Lucrările întîlnirii consultative

Budapesta găzduiește zilele acestea întâlnirea consultativă a unui număr de partide comuniste și muncitorești. Hotelul Gellert este sediul dezbaterilor acestei întâlniri ale cărei lucrări sînt urmărite cu multă atenție și interes. O expresie a interesului opiniei publice o constituie prezența la Casa Presei din Budapesta a peste 200 de ziaristi, printre ei aflîndu-se corespondenții marilor ziare și agenții din lume. La Casa Presei, au loc în permanență schimburi de impresii și păreri. Se emit diferite ipoteze, se exprimă diverse opinii. Desigur, nu lipsesc obișnuitele speculații sterile ale presei burgheze, însă, în același timp, se conturează opinii cu caracter dominant în cercurile de presă, puncte de vedere judicioase, care sînt recepționate cu interes de către cei prezenți la Casa Presei.

În acest sens se impune atenției în mod pozitiv faptul că reprezentanții a peste 60 de partide comuniste și muncitorești s-au întrunit într-o adunare consultativă; totodată, formează obiectul unei serioase preocupări faptul că un număr important de partide comuniste sînt absente de la întâlnirea consultativă, ceea ce reflectă rezervele existente față de ideea convocării unei consfătuiri internaționale. Unii corespondenți de presă au emis supoziția că — dacă această situație se va repeta și la consfătuirea internațională — ea va însemna absența a aproape jumătate din numărul partidelor din țările socialiste. Aceasta ar însemna lipsa reprezentanților poporului vietnamez care luptă eroic împotriva imperialismului american, a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești dintr-un număr de țări socialiste aflate în primele rînduri ale luptei antiimperialiste (Cuba, R.P.D. Coreeană, R. D. Vietnam), și a unui mare număr de reprezentanți ai partidelor comuniste și muncitorești din țări ale Asiei și Africii, unde în multe locuri forțele patriotice acționează cu arma în mînă pentru eliberarea națională și socială. Unii corespondenți își exprimau părerea că numai o consfătuire la care ar fi prezente toate partidele comuniste și muncitorești ar avea un caracter cu adevărat mondial.

În acest context, sînt observatori care își pun întrebarea ce va întreprinde întâlnirea consultativă pentru a netezi căile realizării unei consfătuiri internaționale, care să servească intereselor unității. Tocmai în acest sens se subliniază caracterul consultativ al întîlnirii, faptul că ea este menită să prilejuiască un schimb de opinii, de vederi asupra oportunității unei consfătuiri, asupra condițiilor în care aceasta ar putea să contribuie la întărirea unității. Problemele convocării, organizării

și desfășurării unei asemenea consfătuiri nu pot avea soluții prestabilite și trebuie să constituie subiect de examinare, de discutare a punctelor de vedere, manifestîndu-se multă receptivitate față de păreri exprimate. O preocupare deosebită este aceea că prin convocarea unei consfătuiri să nu se adauge noi elemente de tensiune în relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești. Într-un asemenea ansamblu de păreri este situată, de numeroși corespondenți, întâlnirea consultativă de aici, manifestîndu-se cel mai viu interes în privința faptului dacă ea va constitui o acțiune pozitivă, constructivă, de natură să ducă la diminuarea încordării și la îmbunătățirea relațiilor dintre partide. Se consideră, la Casa Presei, că de modul în care se va desfășura întâlnirea va depinde întregul curs ulterior al pregătirilor pentru consfătuirea internațională. În această ordine de idei, mulți ziaristi își exprimă părerea că o cerință de importanță covârșitoare, decisivă, ar fi aceea ca întreaga activitate pregătitoare și, firește, însăși întâlnirea consultativă, să nu pună în discuție, sub nici o formă, politica internă sau internațională a oricărui partid frățesc, prezent sau nu la consfătuire, să nu formuleze critici sau condamnări de nici un fel.

Vor fi necesare eforturi noi, laborioase, pentru întrunirea condițiilor în care să fie posibilă convocarea unei consfătuiri consacrate realmente intereselor unității. Ținînd seama de numărul mare al partidelor absente, de necesitatea desfășurării unor noi consultări, se subliniază că fixarea de pe acum a datei și comisiilor viitoarei consfătuiri ar constitui măsuri premature.

Correspondentul ziarului italian „Avanti” spunea, în acest sens, că „este aproape de neconceput ca, în ciuda logicii și a faptelor, așa cum se prezintă ele în momentul de față, unii delegați să propună întrunirea consfătuirii mondiale în cursul acestui an sau la începutul anului viitor”. O părere asemănătoare enunță și corespondentul agenției Taniug la Budapesta, care și-a exprimat, de asemenea, regretul că în unele cuvîntări s-au făcut referiri la valabilitatea în foarte mare măsură, a Declarației din 1960. O impresie defavorabilă a produs și propunerea de a se institui o comisie pentru pregătirea consfătuirii, arătîndu-se că „aceasta aduce a centru de coordonare”.

Ziaristii cu care am stat de vorbă în cele trei zile de cînd mă aflu la Budapesta consideră că este în interesul unității să se evite cu strictețe atacarea oricărui partid comunist sau muncitoresc, prezent sau nu la întîlnire. În nici

În după-amiaza zilei de 26 februarie și-a început la Budapesta lucrările întrunirea consultativă a partidelor comuniste și muncitorești. În șed n'a de deschidere János Kádár, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U., a rostit o cuvîntare de salut.

La întrunirea consultativă participă reprezentanți ai următoarelor partide comuniste și muncitorești: Partidul Comunist din Statele Unite ale Americii, Partidul Comunist din Argentina, Partidul Comunist din Australia, Partidul Comunist din Austria, Partidul Comunist din Belgia, Partidul Comunist Bulgar, Partidul Comunist din Bolivia, Partidul Comunist Brazilian, Partidul Comunist din Ceylon, Partidul Comunist din Chile, Partidul Progresist al Oamenilor Muncii din Cipru, Partidul Avangarda Populară din Costa Rica, Partidul Comunist din Cehoslovacia, Partidul Comunist din Danemarca, Partidul Comunist din Africa de Sud, Partidul Comunist Dominican, Partidul Comunist din Ecuador, Partidul Comunist din Irlanda de Nord, Partidul Comunist din Finlanda, Partidul Comunist Francez, Partidul Comunist din Grecia, Partidul Comunist din Guadelupa, Partidul Muncii din Guatemala, Partidul Unității Poporului din Haiti, Partidul Comunist din Honduras, Partidul Comunist din India, Partidul Muncitoresc Irlandez, Partidul Comunist din Irak, Partidul Popular din Iran, Partidul Comunist din Israel, Parti-

dul Comunist din Iordania, Partidul Comunist din Canada, Partidul Comunist din Columbia, Partidul Muncitoresc Unit Polonez, Partidul Comunist din Liban, Partidul Comunist din Luxemburg, Partidul Muncitoresc Socialist Ungar, Partidul Comunist Marocan, Partidul Comunist din Martinica, Partidul Comunist Mexican, Partidul Popular Revoluționar Mongol, Partidul Comunist din Marea Britanie, Partidul Comunist din Germania, Partidul Socialist Unit din Germania, Partidul Socialist Unit din Nicaragua, Partidul Comunist Italian, Partidul Popular din Panama, Partidul Comunist din Paraguay, Partidul Comunist din Peru, Partidul Comunist din Portugalia, Partidul Comunist din Reunion, Partidul Comunist Român, Partidul Comunist din Salvador, Partidul Comunist din San Marino, Partidul Comunist din Spania, Partidul Muncii din Elveția, Partidul Comunist Sirian, Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, Partidul Comunist din Sudan, Partidul Comunist din Turcia, Partidul Comunist din Tunisia, Partidul Comunist din Uruguay, Partidul Comunist din Venezuela.

Au trimis, de asemenea, reprezentanți la întrunire comuniștii algerieni.

Partidul Socialist Unit din Islanda și P.C. din Norvegia sînt reprezentate la întrunire de observatori.

În ședința din prima zi, reprezentanții partidelor au căzut de acord

în ce privește ordinea președinției și au desemnat un secretariat la care participă reprezentanții tuturor partidelor pentru a elabora propunerile ce urmează a fi discutate la întrunire și pentru a asigura desfășurarea lucrărilor.

Marti, întrunirea consultativă a partidelor comuniste și muncitorești și-a continuat lucrările. Ședințele au fost prezidate pe rînd de Gus Hall, secretar general al P.C. din S.U.A., Fernando Nadra, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. din Argentina, Claude Jones, vicepreședinte al P.C. din Australia și Erwin Scharf, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C. din Austria.

Au luat cuvîntul Santiago Alvarez, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C. din Spania, reprezentantul Partidului Comunist din Africa de Sud, care a prezentat o declarație, Elías Muñoz, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C. din Ecuador, Pieter Keuneman, secretar general al P.C. din Ceylon, Zenon Kliszko, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.U.P., Max Schäffer, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. din Germania, M. A. Suslov, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C.U.S., Oscar Astudillo, secretar general adjunct al P.C. din Chile, Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al Partidului Comunist Român.

—> un caz calea unei consfătuiri constructive, calea unei consfătuiri care să servească și să nu prejudicieze interesele mișcării comuniste, nu poate trece prin blamări, jigniri și atacuri împotriva oricărui partid frățesc. Am avut posibilitatea să stau de vorbă aici cu ziaristi comuniști mai vîrstnici care au evocat experiența istorică ce a demonstrat cu prisosință caracterul nefast al practicilor blamării partidelor frățesti, practici care nu au dus nicodată și nici nu vor putea duce la soluționarea problemelor în discuție, soldindu-se numai cu grave prejudicii la adresa cauzei unității și cu daune a căror înlăturare s-a dovedit întotdeauna anevcioasă și incompletă. Aceiași ziaristi au evocat efectele profund negative ale acelor practici din trecut prin care se împărțeau partidele în diferite categorii, inclusiv în „partide internaționaliste” și „partide naționaliste”. Discuțiile pasionante, care au avut loc în saloanele din Casa Presei, au relevat, pe bună dreptate, că, în stadiul de astăzi, reinvierea unor asemenea practici este incompatibilă cu normele relațiilor dintre partidele comuniste, partide independente, suverane și egale în drepturi. Tocmai pe baza respectării acestor norme ale relațiilor dintre partide se pot clădi trainice legături de solidaritate internaționalistă; unitatea și solidaritatea internațională pot fi concepute doar în acest cadru istoric ireversibil, excluzîndu-se orice formă de subordonare față de un centru conducător. Numai pe baza respectării acestor norme de relații, partidele comuniste și muncitorești din fiecare țară

pot să-și întărească potențialul acțiunii lor revoluționare, să cîștige adeziunea tot mai largă a popoarelor și să obțină noi succese în lupta pentru cauza socialismului, pentru construirea noii orînduirii — aducînd, astfel, cea mai importantă formă de contribuție concretă la cauza internaționalismului proletar.

În acest sens, se subliniază că grija necesară pentru respectarea normelor de independență, egalitate și neamestec în treburile interne, preocuparea pentru activizarea cît mai eficientă a fiecărui partid în interesul cauzei socialismului, nu pot fi, în nici un caz, contrapuse cerințelor internaționalismului, ci, dimpotrivă, derivă în mod nemijlocit din acestea.

În cercurile ziaristice se manifestă un profund interes față de poziția Partidului Comunist Român în problemele unității și coeziunii mișcării comuniste. Punctele de vedere exprimate în cuvîntul rostit de tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Prezidiului Permanent, al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., au fost primite, aici, cu un larg și viu interes, ele au avut ecou pozitiv, numeroși colegi exprimîndu-și aprecierea pentru caracterul constructiv și realist al poziției partidului nostru.

Ni s-a exprimat din partea mai multor observatori aprecierea de care se bucură receptivitatea poziției partidului nostru la cerințele momentului istoric, dorința sinceră a P.C.R. de a contribui la îmbunătățirea relațiilor din mișcarea comunistă și muncitorească, la întărirea unității ei de luptă împo-

triva imperialismului. S-a înțeles cu claritate că Partidul Comunist Român este **pentru** o consfătuire internațională, în favoarea convocării acesteia, concepută în lumina unor manifestări de unitate. Se înțelege că acesta este un obiectiv foarte complex care cere multe eforturi, însă nici un efort nu trebuie considerat prea mare, nici o străduință nu trebuie precupețită, avîndu-se în vedere imensa responsabilitate care revine partidelor comuniste pentru consolidarea unității — cerință internaționalistă de căpetenie.

Se subliniază preocuparea intensă a Partidului Comunist Român ca o viitoare consfătuire să nu agraveze, ci să contribuie la îmbunătățirea relațiilor din mișcarea muncitorească în așa fel, încît imperialismului, agresivității sale crescînde să i se opună frontul unit și combativ al tuturor partidelor, al tuturor forțelor antiimperialiste.

■ Ar fi încă prematur să se facă pronosticuri asupra cursului pe care îl vor lua dezbatările întrunirii consultative. Este evident însă, în contextul general al pozițiilor care se manifestă în mișcarea comunistă internațională, procesul de afirmare a necesității unor asemenea relații între partide care se corespundă cît mai bine rolului lor istoric, intereselor luptei împotriva imperialismului, împlinirii aspirațiilor de pace și progres ale tuturor popoarelor.

E. POP

Budapesta, 28 februarie

săptămîna

în telegrame

nicosia

realegerea președintelui

Cu o majoritate de 95 la sută din numărul voturilor exprimate, arhiepiscopul Makarios a fost reales la 25 februarie președintele Republicii Cipru. Sînt primele alegeri prezidențiale care au loc în Cipru de la proclamarea independenței, în 1960. Ultima consultare electorală a avut loc în decembrie 1959: arhiepiscopul Makarios obținuse, trei sferturi din voturi. De atunci n-au mai avut loc alegeri datorită crizei izbucnite în decembrie 1963, după încercarea președintelui de a aduce amendamente constituției. Partizan al independenței Ciprului față de Atena și Ankara, Makarios — opinează observatorii — își va intensifica eforturile în vederea unei reglementări a problemei cipriote. În acest scop — adaugă aceștia — pe lângă acceptarea unui dialog cu liderii ciprioți-turci sau direct cu Ankara, nu este exclus ca arhiepiscopul Makarios să propună imediat după realegere o nouă constituție.

lagos

confidențial

Deși s-a subliniat caracterul „strict confidențial” al întâlnirii în două reprize — sîmbătă și duminică — dintre secretarul general al Commonwealthului, Arnold Smith, și șeful guvernului militar nigerian, generalul Gowon, se afirmă că este vorba de o tatonare a șanselor pe care le-ar avea o eventuală mediere a națiunilor Commonwealthului în conflictul nigerian. Convorbiri Smith-Gowon au mai avut loc și la 10 februarie.

panama

după 54 de ani...

Pentru prima oară în istoria sa — în 1914 primul pachebot îl traversa, în uralele mulțimii — Canalul Panama a fost blocat prin naufragierea cargoului japonez „Shozan Maru” la jumătatea drumului dintre Oceanul Pacific și Atlantic. 60 de nave comerciale sub pavilion străin așteaptă degajarea

traficului. Incidentul repune în actualitate proiectul de construire a unui nou canal — de astă-dată la nivelul mării — în America Latină. O comisie trimisă de președintele Johnson, în urmă cu trei ani, la fața locului, examinase posibilitățile de construire a unui asemenea canal cu ajutorul explozivilor nucleari. Anul trecut însă, lucrările comisiei au fost întrerupte, „din lipsă de fonduri”. Pentagonul susținea financiar cercetările. Și Pentagonul suportă acum cheltuieli uriașe în Vietnam.

dakar

moment electoral

Léopold Sedar Senghor a fost reales duminică în postul de președinte al Republicii Senegal. Electorii au votat pentru un candidat unic și pentru o listă unică de deputați stabilită de partidul guvernamental, Uniunea Progresistă Senegaleză (U.P.S.). Stabilirea acestei liste a fost posibilă prin reînțoarcerea în iunie 1966, în cadrul U.P.S., a principalului partid de opoziție condus de Abdoulaye Ly și prin integrarea în noiembrie 1966 a fostului partid B.M.S. (Blocul maselor senegaleze). Scrutinul o dată terminat, se așteaptă, pentru zilele viitoare, o remaniere ministerială. „Noul guvern — scria «Jeune Afrique» — va trebui să rezolve dificultățile economice și sociale deja perceptibile”.

washington

consultări în ore grave

Președintele Johnson și-a încheiat week-endul în California cu o partidă de golf în compania fostului președinte Eisenhower. Escala la Palm Desert (California), actualul președinte n-a făcut-o numai pentru a juca golf cu cel care a ocupat Casa Albă între 1952 și 1960. Acompanied de doi dintre principalii săi consilieri, Walt Roston, asistent în problemele securității naționale și de generalul Lewis Walt, comandant secund al corpului de „mariners”, Johnson i-a prezentat fostului președinte o expunere detaliată a situației din

În sala Conferinței pentru Comerț și Dezvoltare de la New Delhi. Vorbește secretarul general al U.N.C.T.A.D., dr. Raul Prebisch

După ratificarea documentului comun al Partidului Comunist Francez și al Federației Stingii Democratice și Socialiste. De la stînga la dreapta: Guy Mollet, René Billères, François Mitterrand și Waldeck Rochet

Vietnam. Nu este pentru prima dată cînd cei doi președinți se consultă în orele grave.

kuweit

transferuri monetare

cu ușile închise

Stricta aplicare a legii și situația economică sînt principalele puncte pe care le discută, cu ușile închise, președintele Johnson și guvernatorii statelor americane. Este pentru prima oară cînd problema vietnameză nu ocupă locul central în cadrul acestor întâlniri, devenite tradiționale la Casa Albă. Problema vietnameză nu va fi abordată de președinte, ci de secretarul de stat Dean Rusk, în convorbirile pe care acesta le va avea cu generalul Earle Wheeler, sosit duminică dintr-o vizită de inspecție în Vietnamul de sud.

Un ziar din Kuweit, „Al Hadaf”, anunță importante transferuri monetare către Franța. Kuweitul a acceptat să plaseze în această țară o mare parte a veniturilor petroliere, depuse pînă acum, după o veche tradiție, la Londra. Guvernul kuweitian — arată ziarul — a luat această decizie după ce a primit asigurări că francul francez nu va fi devalorizat într-un viitor previzibil. Dacă asemenea operații încep să ia amploare — apreciază experții — problema stabilității lirei sterline nu va înfirzia să se repună în fața Băncii Angliei.

La Milano au avut loc convorbiri între Joseph Luns (stînga), ministrul de externe al Olandei, și Amintore Fanfani, ministrul de externe al Italiei, cu privire la problema admiterii Angliei în Piața comună

Tokio. O demonstrație a femeilor împotriva scumpirii prețurilor

copenhaga

„mirage” sau „draken”?

După Belgia, Danemarca va opta și ea pentru „Mirage” sau se va opri la aparatul suedez „Draken”? Numai considerente de ordin tehnic și politic au făcut cabinetul Baunsgaard să nu se grăbească în luarea unei decizii. Totuși, ministrul apărării Ninn-Hansen a declarat zilele trecute ziarului „Aktuelt”, organul oficial al partidului social democrat, că la Copenhaga „se înclină” pentru aparatul suedez. În afara avantajelor materiale — o oră de zbor revine la 1 300 franci pentru un Draken și la 5900 franci pentru un Mirage — se crede că avionul suedez va fi preferat și pentru că promi-

siunile de compensații comerciale și industriale făcute de Franța statului danez n-au fost așa de consistente ca cele ale Suediei. „Dacă guvernul de la Copenhaga ar opta pentru „Draken” — aprecia „Le Monde” — s-ar efectua un pas considerabil pe calea unei integrări concrete a economiei scandinave (ea a figurat săptămîna aceasta la Oslo, pe ordinea de zi a Consiliului nordic) și de asemenea, a unei integrări militare”.

helsinki

pentru a patra oară

Partidul social-democrat finlandez și-a desemnat candidatul pentru postul de prim-

nistru (care devine vacant la 1 martie prin demisia cabinetului Rafael Paasio) prin persoana lui Karl-August Fagerholm, fost prim-ministru. Potrivit posturilor de radio finlandeze noul candidat, care-și petrece vacanța în insulele Canare, s-a arătat surprins de propunerea făcută. Veteran al politicii finlandeze, Fagerholm, în vîrstă de 60 de ani, a mai fost de trei ori șef al guvernului de la Helsinki: în 1948—1950, 1956—1957 și în 1958. În ceea ce privește componența actualului guvern de coaliție format din reprezentanți centristi, social-democrați, democrat-populari și socialist-disidenți, nu este de prevăzut nici o modificare.

ottawa

mojiune de încredere

Climatul de confuzie și surscitare care a domnit timp de o săptămîna în cercurile politice canadiene, zdruncinînd un guvern deja slăbit, nu s-a dispersat încă. Criza s-a declanșat prin respingerea, în Camera Comunelor, la a treia lectură, a proiectului de lege privind majorarea cu 5 la sută a impozitelor pe venituri personale. Reîntors cu primul avion din Jamaica, premierul Pearson a fost pus în fața alternativei de a prezenta demisia cabinetului sau de a cere parlamentului un vot de încredere. A optat pentru ultima soluție. Dar chiar dacă mojiunea de încredere este votată, numai peste șase săptămîni, cînd Congresul partidului liberal îl va desemna pe succesorul lui Pearson, criza politică canadiană va fi într-adevăr rezolvată.

londra

se reduc imigrările

Cu 372 voturi, contra 62, Camera Comunelor a adoptat, la a doua citire, proiectul de lege destinat să reducă începînd de joi intrarea în Anglia a imigranților de origine indiană și pakistaneză, deținători ai pașaportului britanic.

S-a remarcat o mare rețineră de la vot — aproape 200 de

abjineri. Între cei care s-au pronunțat împotriva — 35 de laburiști și 15 conservatori. După consumarea scrutinului, David Ennals, subsecretar de stat la ministerul de interne, a subliniat că măsura a fost luată „cu inima grea”. Ministrul a afirmat că fără adoptarea unor dispoziții legislative, situația imigrărilor „ar fi devenit incontrolabilă”.

După cea de a treia citire în Camera Comunelor, proiectul urmează să treacă pentru a fi supus votului, în Camera Lorzilor.

cairo

călătorie diplomatică

Ministrul de externe al R.A.U., Mahmud Riad, a început un turneu oficial într-o serie de țări arabe. Prima escală o constituie Marocul. „Îndeplinirea hotărîrilor conferinței de la Khartum, pregătirea unei noi reuniuni arabe la nivel înalt, raporturile între țările arabe și R.F.G.” — acestea sînt temele care, după „France Presse”, ar putea fi dezbătute în convorbirile șefului diplomației egiptene cu premierul marocan Mohamed Benhima și ministrul său de externe, Ahmed Laraki.

kinshasa

convorbiri tripartite

Continuă activitatea pe marginea proiectului creării unei federații a statelor din Africa Centrală, anunțat la începutul acestei luni de președintele Republicii Congo Kinshasa, Mobutu. În capitala congoleză s-a deschis o conferință a miniștrilor de externe ai Republicii Congo Kinshasa, Ciadului și Republicii Africa Centrală. Reuniunea se desfășoară în cadrul secret, dar înaintea deschiderii sale, ministrul de externe al Ciadului, Jacques Baroum, a furnizat cîteva informații presei. „Crearea Statelor Unite ale Africii Centrale — declară el, — este un obiectiv de durată. Această reuniune este o primă luare de contact, nu se poate aștepta de la ea noutăți senzaționale, ci doar o activitate practică”.

REUNIUNEA U.N.C.T.A.D. DE LA NEW DELHI

La Vighyan Bhavan — Palatul Științei — clădire cu denumire simbolică destinată reuniunilor indiene importante și manifestărilor internaționale găzduite de New Delhi, dosarele U.N.C.T.A.D.-2 continuă să se afle în examinarea celei mai largi întâlniri diplomatico-economice cunoscută în anele istoriei. În timpul discuției generale — preambul al lucrărilor Conferinței alcătuit din expunerile politice de principiu ale reprezentanților țărilor participante — la Palatul Științei — puteai întâlni 78 de membri ai diferitelor guverne, sute de diplomați, sute de experți în cele mai variate domenii ale economiei. Desfășurarea luărilor de cuvânt ale reprezentanților din 106 țări și observatorilor a 23 de organizații internaționale a adus aici amplul film al realităților economico-sociale contemporane. Volumele ce vor înmănunchea textele acestor cuvântări vor da imaginea modului în care concep statele participante să contribuie la identificarea soluțiilor capabile să transforme relațiile economice într-un instrument activ și eficient al dezvoltării tuturor națiunilor, al cooperării și înțelegerii internaționale, al păcii.

Edgardo CORRALES

prim-vicepreședinte al Republicii Peru

Printre numeroasele personalități care participă la lucrările Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la New Delhi se află și prim-vicepreședintele Republicii Peru, Edgardo Seoane Corrales.

Născut în 1903, Edgardo Seoane Corrales a fost prim-ministru și ministru al afacerilor externe. În activitatea sa, el s-a pronunțat pentru efectuarea reformei agrare și dezvoltarea de relații comerciale cu țările socialiste. Edgardo Seoane Corrales este și secretar general al partidului de guvernământ din Peru.

Răspunzând cu amabilitate solicitării de a ne vorbi despre preocupările delegației pe care o conduce la actuala Conferință, domnia-sa ne-a împărtășit totodată dorința de a se dezvolta relații comerciale cu România.

Ne-am adresat, de asemenea, șefului delegației Senegalului la Conferința de la New Delhi, ministrul de externe Doudou Thiam. Domnia-sa a fost la București în luna decembrie a anului trecut, când a condus una din misiunile de bunăvoință care a vizitat numeroase țări pentru a le prezenta Carta de la Alger a celor 77 de țări în curs de dezvoltare. L-am rugat să-și împărtășească părerea în legătură cu lucrările de până acum ale Conferinței și în legătură cu poziția țării sale asupra problemelor discutate. De asemenea, l-am solicitat să-și exprime opinia în legătură cu perspectivele relațiilor româno-senegaleze.

Eugen PREDA

New Delhi, februarie

„Asist la această Conferință în numele patriei mele, Peru — a declarat domnia-sa. Consider că în țările în curs de dezvoltare există o situație critică deoarece dezechilibrarea, de la un an la altul mai pronunțată, a balanței comerciale aduce după sine un drenaj de deize, un fel de «hemofilie» care slăbește economia țărilor noastre. Nu putem, deocamdată, să obținem ca prețurile plătite pentru produsele noastre tradiționale să aducă venituri mai mari decât sumele plătite pentru produsele pe care le importăm.

Acest deficit se adaugă aceluia provenit din așa-zisele finanțări, care, în realitate, constituie un adevărat împrumut cămătăresc. Ele încarcă anual bugetele statelor noastre cu plata amortizărilor și a unor dobânzi ridicate. Pe lângă aceasta, asemenea împrumuturi ne obligă să cumpărăm mărfuri din țările care ni le acordă. Ca atare, în loc să fim finanțați, în realitate noi simțăm

cei ce finanțăm exportul țărilor care ne împrumută.

Desigur, doresc ca situația actuală să ia sfârșit, spre binele țărilor în curs de dezvoltare. Țin însă să folosesc acest prilej pentru a-mi exprima convingerea că am o mai mare încredere în efortul pe care Peru poate să-l facă el însuși pentru progresul țării, fără ajutor extern.

În țara mea există opinia că este indicată nu numai o diversificare a producției noastre, ci și o extindere a ariei comerțului peruvian. De aceea ne gândim în mod serios să intensificăm relațiile comerciale cu România. Cred că această extindere a comerțului nostru, deschizând noi piețe pentru import și export, va aduce un folos mai însemnat economiei peruviene decât canalizarea actuală, într-o singură direcție, a schimburilor noastre economice.

Țin totodată să exprim mulțumirile mele revistei «Lumea», care mi-a oferit prilejul de a mă adresa poporului român”.

Doudou THIAM

ministru afacerilor externe
al Senegalului

„Putem spune, cred, că, în ciuda unor dificultăți aparente și chiar a unor dificultăți reale, Conferința a început sub auspicii bune. Toată lumea știe că a venit vremea să regândim problema relațiilor economice internaționale. De mulți ani, țările subdezvoltate militează pentru aceasta; în momentul de față se pare că aceasta a ajuns cu adevărat o convingere care i-a câștigat pe toți, dacă ar fi să judecăm cel puțin după conținutul discuției generale.

Acestea fiind date, aș vrea să expun poziția țării mele în ceea ce privește problemele ridicate la Conferința pentru Comerț și Dezvoltare. Țara mea crede că o reevaluare a prețurilor materiilor prime este indispensabilă astăzi; fără aceasta, diferența care există în prezent între țările dezvoltate și cele slab dezvoltate se va accentua.

Țara noastră crede de asemenea că trebuie să depășim regimurile de monocultură; cu sprijinul țărilor dezvoltate trebuie să facem un efort important pentru diversificarea producției noastre, și nu numai a producției agricole, ci și a producției industriale; din acest punct de vedere, apare necesar ca producția noastră industrială să fie ajutată și sprijinită de un sistem de preferințe.

În sfârșit, considerăm că, pe planul finanțării dezvoltării, trebuie de asemenea făcut un efort. Noi știm că pier-

dem mulți bani și că acești bani, pe care îi pierdem în virtutea fluctuației prețurilor mondiale și care merg în bugetul anumitor țări, ar putea să ne fie restituiți, într-o oarecare măsură, sub forma unei asistențe la finanțarea planurilor noastre de dezvoltare, fără de care nu ar fi posibil să progresăm în termenul dorit.

În sfârșit, după părerea noastră, aceste probleme ale lumii subdezvoltate trebuie să fie examinate nu din punctul de vedere al vreunei țări sau grup de puteri, aceste probleme punându-se în realitate la scara mondială, de soluționarea lor depinzând soarta lumii.

Noi considerăm că România, care este o țară ale cărei tradiții de umanitate sînt cunoscute, ale cărei opțiuni politice izvorăsc din spiritul de dreptate și de echitate ne va înțelege și ne va sprijini. Pentru acest motiv, după cum știți, există relații din ce în ce mai strînse între România și Senegal și în acest sens am hotărît de cîva timp să întărim relații diplomatice, ceea ce socotesc că ne va da posibilitatea să progresăm pe acest făgaș.

Am avut ocazia să mă întâlnesc cu reprezentantul dv. și să discut cu d-sa toate aceste probleme. Cred că viitorul raporturilor noastre bilaterale este destul de încurajator”.

Roma. Convorbiri între miniștrii de finanțe din țările Pieței comune, care s-au reunit la începutul acestei săptămîni

SESIUNEA C. E. E.

Acord și totuși...

Anul 1967 părea că debutase în condiții favorabile Comunității Economice Europene. În februarie, Consiliul ministerial al C.E.E. hotărăște să armonizeze impozitele indirecte și totodată, își exprimă acordul față de primul program de politică economică pe termen mijlociu. În mai, C.E.E. participă la negocierile runde Kennedy din cadrul G.A.T.T. ca o unitate economică și nu ca o sumă de state cu interese diferite. În iulie, se pun bazele unificării piețelor naționale ale țărilor membre la mai multe produse agricole și, în primul rînd, la cereale.

Începînd însă din vara anului trecut, Piața comună cunoaște o confruntare directă între partenerii săi în problema largirii Comunității prin primirea de noi membri. Ascutirea conflictelor și delimitarea tot mai netă a pozițiilor partenerilor ating punctul lor maxim la 19 decembrie 1967, cînd Piața comună intra în cea de a doua criză din istoria sa, o criză latentă, fără izbucniri violente în aparență, dar nu mai puțin primejdioasă, pentru destinele sale. Declanșarea crizei este cauzată de refuzul, reafirmat, al Franței de a accepta intrarea Angliei în Piața comună sau

— ceea ce este mai elegant și mai diplomatic exprimat dar, în fond, este același lucru, — de condiționarea intrării Angliei de acceptarea necondiționată de către aceștia a tuturor hotărîrilor luate pînă acum de către Piața comună. Cu alte cuvinte, Franța dorește nu o asociere a Angliei la C.E.E. ci intrarea ei ca membru deplin cu toate drepturile dar și cu toate obligațiile celorlalți membri, obligații asumate imediat și nu după o perioadă tranzitorie.

Ceea ce poate părea paradoxal este însă faptul că, Anglia, în ceea ce o privește, declară, la rîndul ei, că nu acceptă să devină o asociată a Pieței comune ci un membru cu drepturi depline al Comunității. Așadar, în această privință, un deplin acord cu poziția franceză. Dar, adăugă britanicii, intrarea în C.E.E. ca membru deplin a Angliei trebuie să fie urmarea unor tratative și a unei perioade de adaptare și reorientare a relațiilor economice engleze dinspre Commonwealth înspre țăările Pieței comune. Evident, solicitarea britanică este considerată ca justificată, bineînțeles cu excepția Franței, care obiectează: ce să negociezi dacă trebuie să fie acceptate toate reglementările, așa cum arată ele în momentul de față? Lucrul cel mai semnificativ în această dispută este că are loc o blocare sine die a deschiderii tratativelor cu britanicii, fără ca măcar aceștia să-și poată expune părerile sau pleda în favoarea obiecțiilor lor.

Începutul anului 1968 este marcat prin același blocaj: calendarul reuniunilor nu este respectat, întîlniri sînt amînate, hotărîrile nu survin chiar dacă au loc constatări întrucît lipsesc persoane investite cu competențe suficiente. Pe acest fond se intensifică deplasările diplomaților în diversele capitale vest-europene pentru a fi sondate toate posibilitățile și estimate toate consecințele unor eventuale hotărîri ale unora din guverne.

Apropierea sfîrșitului lunii februarie pune însă în mod urgent în fața participanților la Piața comună problema unor acțiuni concrete care să „dezghețe” atmosfera glacială, să restabilească încrederea între parteneri, să lase să se întrevadă o soluție oarecare crizei latente ce amenință să se transforme într-o criză cronică. Or, o asemenea criză generalizată ar putea să pună, din nou,

în discuție apartenența la Comunitate a uneia dintre țările membre. Pe acest fond este luată inițiativa elaborării unui „Memorandum” al Belgiei, Olandei și Luxemburgului. Memorandumul, plecînd de la premisa că intrarea Angliei în Piața comună ar reprezenta un fenomen inevitabil — deși nu imediat —, ia în considerație posibilitatea pregătirii treptate, pe etape, a acestei aderări. După părerea autorilor Memorandumului, o asemenea acțiune pregătitoare ar putea fi reprezentată de stabilirea și intensificarea treptată a unor multiple forme de colaborare între C.E.E. și Anglia, în primul rînd în domeniul tehnologic și economic, trecîndu-se apoi la o cooperare politică și chiar militară între acești parteneri sui-generis. Deși nu în mod expres, Memorandumul consideră posibilă împotrivirea Franței față de o asemenea evoluție și nu exclude, în subtextul lui, crearea unui „front comun al celor cinci”, nu atît împotriva Franței cît pentru a se crea posibilitatea inițierii de către „cei cinci” a unor măsuri pentru stringerea relațiilor cu Marea Britanie.

Vizita cancelarului Kiesinger în Franța, desfășurată în același climat în cursul săptămîinii precedente, a constituit un nou prilej de abordare a problemelor reluării activităților normale ale comunității și în primul rînd, ale acelora legate de inițierea discuțiilor cu Anglia pentru aderarea sa la C.E.E. cu atît mai mult cu cît intrarea britanicilor ar putea deschide perspectiva aderării simultane sau succesive a Norvegiei, Danemarcei, dacă nu și a altor țări aparținînd Asociației Europene a Liberului Schimb.

Rezultatele întrevederilor sînt acum cunoscute și consemnate într-o declarație comună franco — vest-germană, care face publică dorința ambelor guverne ca Piața comună să fie lărgită, iar procesele de „integrare” continuate. Generînd euforie între observatorii optimiști ai evoluției comunitare, declarația comună a provocat însă, la o lectură mai atentă, o profundă îngrijorare în cercurile britanice, deoarece rezervele pe care le formulează nu sînt de natură să dea speranțe într-o apropiată rezolvare a contradicțiilor. Într-adevăr, faptul că Franța a acceptat să participe la reuniunea din 29 februarie de la Bruxelles a miniștrilor de externe reprezintă, desigur, o concesie ce poate să inducă în eroare, creînd aparența că diplomația Parisului este cea care a cedat. În realitate, așa cum scriam mai sus, concesia aceasta este însoțită de o serie de rezerve esențiale. În primul rînd, se arată în declarația comună, problema lărgirii C.E.E. se va pune „atunci cînd aceste țări (candidat la Piața comună — n.n.) vor fi în măsură, după caz, să intre efectiv în Comunitate”, precizîndu-se, totodată, că mai există și posibilitatea „de a se lega de Comunitate sub o altă formă”. Ca să nu existe nici un fel de dubii în ce privește țara vizată, declarația scrie: „Acesta este cazul în mod special pentru Anglia și înseamnă că evoluția începută trebuie să fie continuată” (evoluția la care se referă comunicatul este constituită din măsurile britanice recente: devalorizarea lirei, eforturile de echilibrare a balanțelor externe, renunțarea la bazele militare aflate la est de Suez, rezervele exprimate față de politica americană în Vietnam etc.). În al doilea rînd, declarația comună precizează că pînă în momentul în care va fi posibilă aderarea sau o altfel de legătură cu C.E.E., partenerii „sînt dispuși să ia în considerație încheierea

Documentul comun al stîngii

între Comunitate și țările candidate a unor aranjamente pentru dezvoltarea schimburilor lor reciproce de produse industriale și agricole", preconizându-se o reducere treptată (pe baza acestor aranjamente) a obstacolelor din comerțul reciproc.

După cum se vede, rezervele numeroase puse alături de acordul de principiu aproape anihilează concesiile franceze și par să însemne, mai degrabă, o concesie fundamentală a vest-germanilor în problema aderării britanice. Cel puțin așa este interpretată declarația de către organul marii finanțe britanice, „The Financial Times”, care scria, pe marginea rezultatelor întâlnirilor franco-vest-germane că, în fond, cancelarul vest-german nu a făcut altceva decît „să se incline în fața dorințelor franceze”, declarația constituind „o nouă victorie considerabilă a guvernului francez în lupta legată de primirea Marii Britanii în Piața comună”. Interesant este că și André Fontaine, în ziarul „Le Monde”, conchidea în același sens: „ceea ce s-a petrecut în momentul vizitei lui Kiesinger și Brandt este o capodoperă — s-a reușit ca un acord care consfințează de fapt alăturarea Republicii federale la poziția franceză să fie prezentat ca o concesie făcută cererilor vest-germane”.

Chiar dacă o asemenea concluzie poate să cuprindă și o oarecare exagerare, este cert că guvernul francez a reușit să contracareze ceea ce părea să se profileze ca o primejdie iminentă: coalizarea celor cinci parteneri ai săi în problema primirii Angliei și, deci, o transformare a crizei latente într-o criză acută care să-i solicite un răspuns decisiv — ori o acceptare a punctului de vedere comun al „celor cinci”, ori o retragere din Comunitate. Desigur, din punct de vedere politic și chiar economic, ca să nu mai vorbim din punct de vedere diplomatic, o asemenea alternativă imediată ar fi stînjinit guvernul francez în momentul de față.

Reuniunea din 29 februarie a miniștrilor de externe, ca și reuniunile miniștrilor economiei și finanțelor din țările membre ale C.E.E. care se vor succeda pînă în 5 martie, se desfașoară pe fundalul unei înțelegeri tacite a partenerilor în privința unei chestiuni esențiale: chiar dacă se abordează problema aderării Angliei, aceasta nu este o chestiune urgentă, ci una ce urmează abia să fie studiată. Or, aceasta înseamnă, în mod evident, o înțelegere „pe o platformă franceză”.

Tot în pregătirea reuniunilor este citată, în ultimul moment, o inițiativă italiană. Memorandumul ministrului de externe italian, adresat celor cinci parteneri din C.E.E., preconizează stabilirea unei platforme comune („o declarație de intenție”), de care să ia cunoștință eventualii candidați la Piața comună, ca și convocarea unei conferințe a miniștrilor de externe ai țărilor din C.E.E. și ai statelor candidate pentru a se stabili direcțiile intensificării cooperării între aceste țări în vederea unei aderări ulterioare. După cît se vede, memorandumul italian, menit să ajute la ieșirea din impasul în care este posibil să intre problema lărgirii Pieței comune după reuniunea miniștrilor de externe, nu are nici el un caracter de miraculoasă urgentă a rezolvării divergențelor. Și, într-un fel, este și explicabil: situația pe care o poate genera această lărgire este atît de complexă iar urmările atît de imprevizibile, încît nimeni nu vrea să-și ia răspunderea pentru o precipitare nejustificată a evenimentelor.

Dr. N. S. STANESCU

24 februarie va rămîne oare o dată importantă în viața politică franceză? Iată întrebarea pe care și-o pun mulți observatori competenți. Din valul de comentarii care au însoțit publicarea solemnă, în prezența conducătorilor stîngii franceze — Waldeck Rochet, secretar general al Partidului Comunist Francez, François Mitterrand, președintele Federației stîngii, Guy Mollet, secretar general al S.F.I.O., și René Billères, președintele partidului radical — a textului acordului din 24 februarie cu privire la o platformă minimală de acțiune comună între Federația stîngii și P.C.F., se desprinde, dincolo de diversitatea aprecierilor, o remarcă aproape permanentă: faptul că două formații politice expun în mod atît de sincer ceea ce le unește și ceea ce le desparte constituie un eveniment unic în istoria politică a Franței, și aceasta este deci o inovație esențială.

În ce privește conținutul propriu-zis al acordului din 24 februarie, opiniile sînt evident împărțite; dacă unii îl consideră un simplu catalog al convergențelor și divergențelor și afirmă că acestea din urmă sînt mult mai fundamentale și de neîmpăcat, alții — majoritatea — susțin, dimpotrivă, că s-a parcurs un drum lung și că reprezentanții Federației și partidului comunist au depus o muncă aprofundată și sistematică. Fără să ajungă încă să elaboreze un program comun de guvernămînt — ceea ce recunosc în mod public ambele părți — ei au făcut totuși să progreseze considerabil posibilitățile de apropiere și au lărgit baza de acțiune comună a celor două forțe principale ale stîngii franceze. În comparație cu acordul din 20 decembrie 1967, primul din punct de vedere cronologic, acela din 24 februarie 1968 constituie un important pas înainte pe calea încheierii unui contract formal. Aceasta este concluzia reținută în mod general.

Să examinăm mai îndeaproape acordul. Documentul scoate în evidență numeroase și importante puncte de convergență în politica internă, economică și socială. În primul rînd, în privința *instituțiilor*, semnatarii fiind de acord să introducă în Constituție noțiunea de contract de legislatură, să reducă la cinci ani durata mandatului prezidențial, să asigure stabilitatea ministerială, să facă obligatorie investitura guvernului de către Adunarea Națională, să lărgască libertățile, în special sindicale, să constituționalizeze pluralitatea partidelor etc. Apoi, în privința *problemelor economice și sociale*, capitol la care există încontestabil cele mai numeroase convergențe: apărarea securității sociale, majorarea salariilor, crearea de noi locuri de muncă, reforma democratică a învățămîntului — pentru care va trebui să se aloce 6 la sută din venitul național — și școlarizarea obligatorie pînă la 18 ani, construirea a 600 000 locuințe, din care jumătate sociale, democratizarea fiscalității prin impunerea capitalului și a averilor mari, naționalizarea băncilor de afaceri, a industriilor de armament și spațială (în concepția comunistilor, naționalizările ar trebui să cuprindă o sferă mai largă); alcătuirea unui plan

pe cinci ani elaborat, aplicat și controlat în mod democratic, reducerea cheltuielilor militare. În sfîrșit, *politica externă*, în privința căreia se mențin, așa cum se prevăzuse, serioase divergențe: spre deosebire de Federație, partidul comunist respinge orice „integrare europeană” însoțită de instituirea unei autorități supranaționale, care, arată el, ar însemna lichidarea independenței naționale, independentă ce trebuie să constituie unul din fundamentele politicii externe. De asemenea, partidul comunist, în opoziție în această privință cu Federația, se pronunță pentru retragerea în 1969 a Franței din Pactul Atlantic. În afara acestor dezacorduri importante, și recunoscute în mod loial ca atare, și a altor citeva de mai mică greutate, documentul din 24 februarie cuprinde însă anumite noi și interesante convergențe în politica externă: privind dizolvarea simultană a blocurilor militare, dezarmarea, neproliferarea nucleară, un pact european de securitate colectivă, încetarea imediată și necondiționată a bombardamentelor americane asupra Vietnamului de nord, reglementarea politică a conflictului vietnamez și respectarea acordurilor de la Geneva, recunoașterea realității Republicii Democratice Germane și normalizarea relațiilor dintre R.F.G. și R.D.G., opoziția față de înarmarea atomică a R.F.G. și recunoașterea frontierei Oder-Neisse, reglementarea politică și pașnică de ansamblu în Orientul Mijlociu, respectarea drepturilor statelor arabe și a dreptului la existență al Israelului etc.

Documentul comun scoate în evidență voința ambelor părți de a continua discuția în cadrul unui dialog permanent care să parcurgă în mod foarte amănunțit și complet toate capitolele, în toate domeniile de acțiune. Unul din comentariile cele mai remarcate a doua zi după evenimentul din 24 februarie a fost cel al lui Guy Mollet, secretar general al S.F.I.O., care a declarat la o adunare a militanților socialiști că este necesar să se acționeze în vederea unei apropieri cu partidul comunist. El a spus: „Nu va exista o adevărată schimbare a societății din Franța decît prin înțelegerea tuturor partidelor de stînga, inclusiv partidul comunist. Dezbinarea clasei muncitoare nu folosește decît marii burghezi”.

Fără îndoială, stînga se găsește în fața unor noi eforturi pentru depășirea dificultăților care se mențin, dar s-a adus o clarificare considerabilă politicii franceze. Dinamica unitară își manifestă continuu efectele. Situația este privită de altfel cu foarte multă seriozitate în cercurile majorității guvernamentale. Astfel, observatorii au fost izbiți de asprimea criticilor formulate de primul ministru, Pompidou, cu privire la acordul dintre Federație și P.C.F. Ferindu-se să considere drept neglijabile apropierea dintre cele două formații, premierul a chemat la o apropiere între centristi și majoritate. „Ținînd seama de pactul stîngii — a spus el — dacă celelalte formații nu se unesc în jurul majorității, înfrîngerea este inevitabilă”.

Paris, 27 februarie

Cum a fost indus în eroare

Recenta declarație în problema vietnameză făcută de secretarul general al Națiunilor Unite, U Thant, sintetizează concluziile sale după întrevederile pe care le-a avut în diverse capitale pentru a explora posibilitățile de încetare a războiului. Această declarație a fost dată publicității la 24 februarie. Dar, încă de la 21 februarie, guvernul american făcuse cunoscut că va respinge din nou sugestiile secretarului general al O.N.U. Într-un comunicat publicat după ultima întâlnire U Thant—Johnson, Casa Albă reafirma „validitatea în continuare a formulei de la San Antonio”. Referirea la poziția expusă de președintele Johnson într-un discurs rostit în septembrie 1967, în orașul texan San Antonio, a devenit procedeu tipic de comunicare a refuzului Statelor Unite de a înceta bombardamentele asupra R.D. Vietnam. (Conținutul concret al „formulei San Antonio” este atît de nebulos și de neangajant încît, după cum relatează recent revista „Newsweek”, autorii discursurilor oficiale sînt foarte încurcați de cite ori trebuie să se refere la ea: de fiecare dată li se cere s-o interpreteze altfel).

De data aceasta, refuzul a urmat unei dezavuări publice a declarațiilor secretarului general. Referindu-se la discuții purtate la Paris cu reprezentanți autorizați ai R.D. Vietnam, U Thant afirmase: „Sînt mai convins decît oricînd că, dacă raidurile americane ar înceta, în două sau trei săptămîni ar începe tratative serioase”. După aceea însă, la o conferință de presă, președintele Johnson susținuse că toate explorările recente, inclusiv cele întreprinse de U Thant, au arătat că nu se întrevede perspectiva unor negocieri. Acum, U Thant a pus lucrurile la punct în modul cel mai clar cu putință. Apelul său la rațiune a avut un ecou remarcabil în opinia publică internațională; diverse guverne (al Franței, al Suediei, al Danemarcei etc.) și-au exprimat adevărată adieziune la liniile lui directe. Guvernul american însă nu intenționează să-i dea curs. El este decis să nu înceteze ci, dimpotrivă, să intensifice agresiunea împotriva poporului vietnamez.

Ministrul sub a cărui conducere s-a ajuns la etapa actuală a implicării militare americane în Asia de sud-est își părăsește postul în condiții compromițătoare. O anchetă desfășurată de Comitetul senatorial pentru relațiile externe a dezvăluit că punctul de plecare al escaladării a fost o mistificare, un act premeditat de inducere în eroare a Congresului. Pentru a-l determina să consimtă la bombardarea Republicii Democratice Vietnam și să dea mină liberă președintelui în vederea oricăror măsuri ulterioare, ministrul apărării, Robert McNamara, a informat incomplet și tendențios despre incidentele din golful Tonkin. Dîndu-i crezare, senatorul Fulbright a fost inițiatorul faimoasei rezoluții caracterizate mai tirziu de Departamentul de Stat drept „echivalentul funcțional al unei declarații de război”.

Sînt cunoscute regretele exprimate ulterior de mulți dintre cei ce au votat în favoarea rezoluției: n-ar fi făcut acest lucru dacă ar fi presupus că gu-

vernul o va folosi ca un mandat în alb pentru toate acțiunile ulterioare de extindere și intensificare a războiului.

Evenimente recente l-au determinat pe senatorul Fulbright să devină mai suspicios. Apăsător de povara propriei sale răspunderi în această privință, el a inițiat în decembrie o anchetă sub auspiciile Comitetului senatorial pe care-l conduce. Rezultatele studierii documentelor secrete au constituit un adevărat șoc. Citind Raportul pregătit de Comitet, unii senatori au ajuns la concluzia că incidentele din golful Tonkin au fost provocate în mod deliberat de Statele Unite ca o justificare pentru a putea începe bombardarea Republicii Democratice Vietnam. Fiind întocmit pe baza unei documentări strict confidențiale, raportul nu a fost dat publicității. Congresmenii care au luat cunoștință de el au semnalat însă presei unele fapte frapante: distrugătoarele Maddox și Turner Joy îndeplineau la 4 august, în golful Tonkin, o misiune de spionaj. Interceptarea lor a fost, ca atare, primul dintr-o serie de trei incidente similare. Al doilea — atacarea navei-spion Liberty de către forțele armate israeliene — s-a soldat cu moartea a 34 de marinari americani, fiind de departe cel mai grav dintre aceste incidente. Al treilea este de dată recentă: capturarea navei-spion Pueblo în apele teritoriale ale R.P.D. Coreene. Or, a remarcat Comitetul senatorial, reacția americană la aceste incidente a fost invers proporțională cu seriozitatea lor. În cazul Liberty — un simplu protest diplomatic, iar în cazul Maddox, apreciat de Comitet ca „cel mai puțin provocator” la adresa Statelor Unite (nici unul dintre vase nu a fost avariat și n-a existat nici o victimă) — „bombardarea unui stat suveran și internaționalizarea unui război local”. La 14 februarie, ziarul „Washington Post” publica o tulburătoare relatare despre acest raport senzational.

Opinia publică și Congresul cunoscuseră pînă atunci numai versiunea oficială, care suna cam așa: la 2 august 1964, distrugătorul american Maddox a fost atacat de forțe navale nord-vietnameze. Maddox și escorta sa aeriană au respins atacul. Guvernul american a adresat un protest guvernului R. D. Vietnam. Președintele Johnson a avertizat guvernul nord-vietnamez asupra „gravelor consecințe ale oricăror viitoare acțiuni militare împotriva forțelor militare americane”. În noaptea de 4 august, distrugătoarele Maddox și Turner Joy, care se aflau tot în golful Tonkin, au anunțat că sînt atacate de nave nord-vietnameze. După 12 ore, președintele Johnson ordona 64 de raiduri de bombardament împotriva R. D. Vietnam. Venind la 6 august în fața Congresului, McNamara l-a asigurat că „s-a procedat la o evaluare a tuturor faptelor” și că Departamentul apărării e convins „fără nici o umbră de îndoială” că a avut loc un atac. Pe baza acestei declarații, Congresul avea să adopte după cîteva zile rezoluția care stipula dreptul guvernului de a întreprinde orice fel de acțiuni militare împotriva R. D. Vietnam.

Acum, elementele faptice au fost cercetate în mod concret pentru prima oară și ele n-au rezistat examenului. La

20 februarie, McNamara a discutat timp de 7 ore și un sfert cu membrii Comitetului senatorial pentru relațiile externe. La 24 februarie, din inițiativa sa, a fost publicată o stenogramă aproape completă a dezbaterii (cuprinzînd 60 000 de cuvinte, adică 110 pagini tipărite). Nu dispunem decît de primele extrase din stenogramă reproduse în presa americană. Cu ajutorul lor se pot reconstitui principalele puncte de controversă.

1. Ce căutau cele două distrugătoare în golful Tonkin?

McNamara a recunoscut că Maddox avea, ca și Pueblo trei ani mai tirziu, misiunea „de a supraveghea cu ajutorul aparatelor electronice” zona de coastă, cu singura deosebire că Maddox era înzestrat cu echipament mai puțin perfecționat decît Pueblo.

Comentariul senatorului Wayne Morse: „McNamara vorbește despre o patrulare obișnuită. Maddox era însă o navă-spion, avînd instrucțiuni să stimuleze folosirea instrumentelor electronice de către nord-vietnamezi, pentru a putea să desfășoare o activitate de spionaj. Asta nu e o patrulare obișnuită pentru un distrugător. La 4 august 1964, Statele Unite au jucat rolul provocatorului în golful Tonkinului și istoria va reține acest fapt”. În raportul Comitetului senatorial se precizează în această privință că la 6 august 1964, McNamara a omis să-l încunoștiințeze despre misiunea de spionaj a vaselor, că cele două vase operau sub numele de cod „De Soto” și că misiunea lor includea și spionarea coastelor R. P. Chineze.

2. Au violat sau nu navele americane apele teritoriale ale R. D. Vietnam?

McNamara a susținut că, din punctul de vedere al guvernului american, cele două distrugătoare n-au pătruns în apele teritoriale nord-vietnameze deoarece Statele Unite „nu recunosc nici un drept de suveranitate asupra unor ape teritoriale dincolo de limita a trei mile marine”. El a recunoscut că, atunci cînd s-a produs incidentul de la 2 august, distrugătoarele fuseseră autorizate de comandamentul american să se apropie pînă la 8 mile de coasta vietnameză și la 4 mile de insulele vietnameze, iar la 4 august li se dăduse ca limită 11 mile. Ordinele n-ar fi avut un caracter provocator deoarece „abia la 1 septembrie 1964, deci la aproape o lună de la incidentele din golful Tonkin, guvernul nord-vietnamez a proclamat prin intermediul postului de radio Hanoi că limitele apelor sale teritoriale se întind pînă la 10 mile”.

Comentariul senatorului Fulbright: În 1964, cînd a fost informat despre incident, Comitetul senatorial a fost convins că toate referirile la apele teritoriale au în vedere limita de 12 mile (19 km). Referirea la limita teritorială de 3 mile apare pentru prima oară acum, în declarația lui McNamara. Mai mult, la o audiere din 1966, John McNaughton, pe atunci adjunct al ministrului apărării, s-a referit continuu la limita de 12 mile, care ar fi fost, spunea el, respectată în timpul incidentelor din golful Tonkin.

Congresul american

Se caută justificări... (în prim plan, președintele Johnson; al doilea din stînga, ministrul apărării, McNamara)

3. A existat sau nu vreo legătură între misiunea celor două distrugătoare și operațiunile ofensive executate simultan de nave sud-vietnameze împotriva unor instalații de pe insulele nord-vietnameze Hon Me și Hon Nieu?

În 1964 McNamara a afirmat: „Flota noastră nu a jucat absolut nici un rol, nu a participat și nici nu a avut cunoștință de vreo asemenea acțiune sud-vietnameză”.

În raportul subcomitetului se demonstrează însă, pe bază de documente, că flota americană a furnizat navele pentru operațiunea cunoscută sub denumirea de cod 34 A, pusă la cale încă din februarie 1964, a instruit echipajele acestor nave și a îndrumat desfășurarea ei. La 30 iulie, și din nou la 3 august, navele sud-vietnameze respective au bombardat cele două insule. La 10 iulie, comandantul suprem al forțelor din Pacific a autorizat navele participante la acțiunea de spionaj „De Soto” să ia legătura cu comandamentul american de la Saigon „pentru orice informații suplimentare necesare pentru a nu stinjenți operațiunea 34 A și pentru aranjarea unor comunicații corespunzătoare”. Mai mult, chiar la 4 august, comandantul flotei din Pacific a ordonat echipajului de pe distrugătorul Maddox „să atragă vasele de patrulare nord-vietnameze în direcția nord, în afara zonei de operațiuni 34 A și să nu cumva să stinjenească operațiunile 34 A”.

Comentariul senatorului Wayne Morse: „A fost o operațiune de distragere a atenției. Asta e semnificația ordinului: urmați o direcție care să atragă flota nord-vietnameză spre nord, făcînd-o să se depărteze de insulele nord-vietnameze bombardate”.

Argumentul senatorului Fulbright: Comandantul navei Maddox a trimis

atunci următorul mesaj: „Informații din diverse surse arată că guvernul R. D. Vietnam consideră patrula noastră ca fiind legată direct de aceste operațiuni și, ca urmare a acestor operațiuni, consideră navele americane prezente ca fiindu-i ostile și s-a declarat gata să le trateze ca atare”.

Ținînd seama de toate cele de mai sus, o acțiune a forțelor navale ale R. D. Vietnam împotriva navelor care, în cadrul unei misiuni de spionaj, i-au încălcat apele teritoriale, jucînd totodată rolul de complice în bombardarea teritoriului național, ar fi constituit un act de legitimă apărare. Unii senatori și o parte a presei americane înclină să creadă că e ceva suspect în această aglomerare de provocări. „McNamara, scrie «The Washington Post», a susținut că distrugătoarele n-au știut că în apropierea lor se desfășoară un atac naval sud-vietnamez împotriva Vietnamului de nord; dar el n-a explicat cum era Hanoiul dator să știe că prezența simultană a distrugătoarelor e o simplă coincidență. A explicat ordinele care permiteau navelor noastre să pătrundă înăuntrul limitei de 12 mile prin faptul că Statele Unite recunosc numai limita de 3 mile și prin supoziția că Hanoiul ar fi procedat la fel pentru că n-a afirmat niciodată contrariul. Ni se pare că asta înseamnă să-ți asumi un risc neobișnuit în raporturile cu o țară cu care ești oricum într-o relație de ostilitate avansată”. Cu toate acestea, ministrul apărării nu a putut da un răspuns satisfăcător la o întrebare cheie:

4. Au avut loc cu adevărat cele două atacuri nord-vietnameze de la 2 și 4 august 1964?

McNamara a mărturisit acum în fața Comitetului senatorial că unele dintre

rapoartele despre aceste atacuri au fost „confuze și ambigue”.

Unul dintre documentele aduse în discuție în cursul ședinței a fost următorul raport, primit la Washington cu 5 ore înainte de începerea raidurilor de bombardament asupra R. D. Vietnam și semnat de căpitanul John Herrick, care comanda cele două distrugătoare: „O examinare a acțiunii provoacă îndoieli asupra mai multor contacte înregistrate și asupra torpilelor despre care se presupune că au fost trase. Multe din informațiile respective se pot datora capriciilor meteorologice sau unor servanți sonar prea zeloși. De pe distrugătorul Maddox nu s-au făcut observații vizuale. Sugerez o evaluare completă înainte de orice nouă acțiune”.

Acest raport a fost trecut cu vederea atunci cînd președintele a ordonat bombardamentele. De ce? McNamara susține că „informații absolut sigure” a căror sursă n-o poate dezvălui nici acum, pentru a nu periclita operațiunile în curs, i-au spulberat orice îndoielă asupra realității atacurilor nord-vietnameze. Invocînd la rîndul său „surse secrete”, senatorul Fulbright a declarat că, dimpotrivă, în noaptea de 4 august cele două distrugătoare americane n-au fost atacate. Și, după cum bine se știe, n-au suferit, de altfel, nici cea mai mică avarie.

„Acum s-a dovedit fără putință de tăgadă, a declarat senatorul Fulbright într-un interviu televizat, că represaliile americane au fost total nejustificate și că s-au întemeiat pe informații inadecvate, confuze și contradictorii. Întrucît aceste represalii au precipitat escaladarea războiului, însăși baza poziției americane este pusă sub semnul întrebării”. Cuprins de remușcări, Fulbright a ținut să adauge: „Sînt că asupra mea apasă o răspundere foarte grea. Regret, mai mult decît orice alt act din viața mea, faptul că eu am fost cel care a prezentat rezoluția și a susținut-o, întrucît am acordat întreaga mea încredere unor informații care, la ora actuală, par cel puțin îndoielnice”.

Wayne Morse, unul dintre cei doi senatori care, în 1964, au îndrăznit să voteze împotriva rezoluției cu consecințe atât de dramatice, afirmă acum că ea „sau un proiect similar de rezoluție a fost pregătit chiar înainte de incidentul din golful Tonkin. Nu cred că avem minile curate”.

Iată, așadar, pe ce eșafodaj mincinos a fost construită escaladarea. Ceea ce a scos la lumină investigația Comitetului senatorial pentru afacerile externe este faptul că, hotărîți să dezlănțuie un război agresiv împotriva R. D. Vietnam, factorii de răspundere de la Washington nu au ezitat să inducă în eroare Congresul și întreaga opinie publică americană. Robert McNamara, care și-a asumat atunci răspunderea de a fi purtătorul de cuvînt al mistificării, își păreșește astăzi postul compromis într-un mod iremediabil. Prestigiul Casei Albe este și el afectat. Americanii au aflat că barbarele bombardamente asupra Republicii Democratice Vietnam, care continuă de peste trei ani, au fost hotărîte în baza unor mărturii falsificate.

Perspectiva rămîne în continuare sumbră. În Vietnamul de sud, rețenșii pe poziții defensive, o jumătate de milion de soldați americani distrug, pentru a se salva pe sine, orașele pe care le-au ocupat. La Washington se iau măsuri de trecere a Statelor Unite pe picior de război. Apelul lui U Thant nu a fost auzit nici de data aceasta de cei cărora le era adresat.

Felicia ANTIP

În dezvoltarea relațiilor între România și Suedia se încadrează și recenta vizită a unei delegații de ziariști reprezentând câteva dintre cele mai importante cotidiane suedeze. Membrii delegației — domnii PER FORSLIND („Svenska Dagbladet”, Stockholm), SVEN ANDERSSON („Arbetet”, Malmö), SÖREN ERIKSSON („Aftonbladet”, Stockholm) și JARL STRÖMBERG („Göteborg-Posten”, Göteborg) — au avut o convorbire cu redactorii ai revistei „Lumea”. Cu amabilitate și în același timp cu competență profesională, confrății suedezi ne-au oferit un tur de orizont al realităților țării lor.

Per Forslind

De vorbă cu patru ziariști suedezi

I-am invitat pe oaspeți să ne indice problemele dezbătute cu prioritate în Suedia.

PER FORSLIND : Ne aflăm într-un an electoral — la 15 septembrie vor avea loc alegeri pentru Camera inferioară a parlamentului — așa încît problemele interne se bucură de un interes deosebit fiind asociate cu consultarea electorală.

SVEN ANDERSSON : Perspectiva alegerilor prezintă cu atît mai mult interes cu cît anul acesta se întrevede posibilitatea ca partidele „nesocialiste” — liberalii, partidul agrarian de centru și conservatorii — să obțină majoritatea, după o îndelungată perioadă de guvernare social-democrată. Dacă rezultatele alegerilor municipale din toamna lui 1966 s-ar repeta, acest lucru s-ar și realiza. Scrutinul din 1966 a făcut senzație și se poate considera că încă de atunci a început campania electorală. Ca social-democrat sper că noi vom recupera terenul pierdut, dar nu pot afirma cu certitudine că acest lucru se va produce în toamnă.

JARL STRÖMBERG : Partidele „nesocialiste” sînt încurajate și de faptul că, în ultimii ani, social-democrații au pierdut majoritatea în Norvegia și Danemarca. Cred însă că și în eventualitatea unei victorii a partidelor constituind actuala opoziție, acestea vor obține o majoritate foarte redusă, poate 51 la sută din voturi.

PER FORSLIND : Eventuala realizare a unei coaliții ridică unele probleme. Unii liberali și agrarieni de centru nu ar dori să colaboreze cu conservatorii, dar partidele sînt de forțe aproximativ egale și ar fi probabil nevoie de toate trei pentru a realiza o majoritate.

SÖREN ERIKSSON : Pînă acum s-au stabilit contacte numai între liberali și agrarieni — partidele situate la centrul evantaiului politic. Există și un fel de acord — nu l-aș numi chiar program comun.

JARL STRÖMBERG : La Göteborg s-a realizat o apropiere între toate partidele „nesocialiste” în privința problemelor locale.

SVEN ANDERSSON : Același lucru s-a întîmplat la Malmö, dar rezultatul a fost că s-au creat grupări cu totul noi, aflate în conflict...

SÖREN ERIKSSON : Pe plan național, colaborarea între liberali și agrarieni reprezintă un atu, dar o asociere și cu conservatorii ar slăbi șansele electorale ale partidelor „nesocialiste”.

SVEN ANDERSSON : Într-adevăr, mulți alegători, din neîncrederea față de conservatori, ar renunța să voteze ca de obicei pentru liberali sau pentru agrarieni și i-ar prefera pe social-democrați. Dar cred că asemenea considerente sînt valabile numai în perioada campaniei și nu ar împiedica, după un eventual succes electoral, realizarea unei coaliții tripartite. Multe depind însă de atitudinea acelei părți a corpului electoral — cam o cincime — care de obicei nu participă la alegeri. Dacă vreunul dintre partide ar reuși să-i mobilizeze pe aceștia, efectul ar fi decisiv. Cred că social-democraților nu le este imposibil să realizeze acest lucru.

După aceste aprecieri asupra conjuncturii electorale, ziariștii suedezi au trecut la discutarea unor probleme tot mai dezbătute, pe măsură ce se apropie scrutinul.

PER FORSLIND : Problema centrală mi se pare a fi situația economiei și consider firesc ca guvernul instalat de atîta vreme să fie considerat răspunzător.

SVEN ANDERSSON : E bine să precizăm care este situația economiei. Ea continuă să înregistreze creșteri de la an la an, numai că aceste creșteri sînt acum de aproximativ doi la sută, față de patru și jumătate, cu cîțiva ani în urmă. Ca urmare, întreprinderile mai mici în timpină dificultăți, este favorizată concentrarea. Nu cred că se poate vorbi, totuși, despre șomaj, pentru că, dacă există surplusuri de mîna de lucru în unele domenii, în altele se simte lipsa unor lucrători.

JARL STRÖMBERG : În această situație, sînt foarte utile programele de recalificare, permițînd trecerea muncitorilor de la o specializare la alta. Aceasta se aplică de cîțiva ani, cu sprijinul sindicatelor suedeze.

SÖREN ERIKSSON : Este totuși un fapt că, pentru prima dată după multă vreme, numeroși lucrători suedezi nu au avut de lucru, după ani de zile în care am importat mîna de lucru. De fapt, în Suedia continuă să vină muncitori străini din Italia, Finlanda, Iugoslavia. Din februarie anul trecut, însă, s-au stabilit unele restricții.

SVEN ANDERSSON : Într-adevăr, prezența mîinii de lucru străină ridică unele probleme. Sindicatele sînt nemulțumite de următorul aspect: muncitorii străini, în orice caz mulți dintre ei, acceptă munci dintre cele mai puțin calificate și mai slab remunerate. Aceștia ar ajunge să

constitue o pătură oarecum izolată. Pe de altă parte, exigențele lor fiind mai reduse, prezența lor acționează în avantajul patronilor.

PER FORSLIND : E diferit însă cazul muncitorilor finlandezi, în general cu o calificare superioară. Și ei ridică probleme, dar pentru Finlanda, care pierde oameni calificați, atrași în Suedia de unele avantaje materiale.

În continuare, oaspeții ne-au explicat pentru ce problema locuințelor promite să fie una dintre cele mai controversate — fapt destul de surprinzător, ținînd seama de locul de frunte, pe plan mondial, deținut de Suedia în privința ritmului construirii de locuințe.

SVEN ANDERSSON : Ritmul rapid al construcțiilor nu este totuși suficient pentru a satisface exigențele populației. Numeroase familii tinere doresc locuințe proprii ; cererile de acest fel sînt uneori satisfăcute cu întîrziere. Costul construcțiilor a crescut.

PER FORSLIND : Este un efect al conjuncturii economice. De altfel, există și situații paradoxale — pentru locuințele noi, situate la periferie, se plătesc chirii mai mari decît pentru locuințe mai vechi, dar spațioase și situate în centru. Motivul e că, încă în deceniul al cincilea, s-a introdus un control strict asupra chiriilor, de fapt o „înghețare” a lor. Locuințele mai vechi sînt astfel mai ieftine decît cele construite recent, cînd costul construcțiilor a crescut.

SÖREN ERIKSSON : Partidele „nesocialiste” cer ridicarea restricțiilor, ceea ce va duce la stabilirea mai firească a chiriilor.

SVEN ANDERSSON : E posibil însă ca în această situație proprietarii particulari să realizeze profituri necuvenite. Ar trebui cel puțin să se revadă și sistemul impunerilor.

Un subiect „de trecere” de la economie la politică externă l-au constituit raporturile între Suedia și Piața comună.

SÖREN ERIKSSON : Nu cred că această problemă va fi dezbătută în lunile care urmează. A devenit destul de clar că situația nu va evolua sensibil pînă la alegeri. În consecință, sugestia guvernului de a nu intra într-o dezbateră prematură va fi probabil urmată.